İŞKUR

2013

DİYARBAKIR

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

DİYARBAKIR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU (2013)

RAPORU HAZIRLAYANLAR

Cengiz ÇELEBİ – Şube Müdürü

Vedat AKGÜL–VHKİ

Uğur KARAKIŞ-İMD

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz

Bu kitabın yayın hakları, fikir ve sanat eserleri yasası gereğince Türkiye İş Kurumu'na aittir. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayımcının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

SUNUŞ

Günümüz dünyasının en önemli problemlerinden biri kuşkusuz işsizlik ve yeterince istihdam yaratamama sorunudur. Bu iktisadi sorun aynı zamanda sosyo-psikolojik sorunları ve huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdam artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek birçok kamu politikasında öncelik haline gelmiştir. Bu bakımdan ülkemizde de istihdamın arttırılabilmesi için ciddi atılımlar yapılmıştır. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır. Bu amaçla yerel düzeyde oluşturulan istihdam politikası uygulamalarının etkin olması bir zorunluluk halini almıştır.

İŞKUR İl Müdürlüğü 2010 yılından bu yana yerel düzeyde uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarını etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktadır. İşverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR kendi bünyesinde olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak yetiştirmektedir. Yani işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

İŞKUR sunduğu hizmetleri daha etkin sunabilmek ve il düzeyinde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun yönlendirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirmiştir. İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu bu konuda genel bir rehber olmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Diyarbakır İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz Çalışması'nın ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Mustafa Cahit KIRAÇ
Diyarbakır Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Bu noktadan hareketle 2013 yılı Mayıs-Haziran aylarında, Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 10 ve daha fazla kişi istihdam eden 100 bin 852 işyerine, kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda ulaşılan işyeri sayısı 87 bin 719'dur. İlimizde bu kapsamda 2.749 işyeri tespit edilmiş ve 2.592 işyerine ulaşılmıştır.

Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2013 yılı I. dönem "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. 81 İl için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır.

Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Selahattin BAYRAM
İl Müdürü V.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ ..... **i**
ÖNSÖZ ..... **ii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **iv**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **v**
KISALTMALAR ..... **vi**
YÖNETİCİ ÖZETİ **1**
GİRİŞ **4**
BİRİNCİ BÖLÜM **6**
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ **6**
İŞGÜCÜ PiYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN **6**
EKONOMİK VERİLER 6
NÜFUS GÖSTERGELERİ 11
EĞiTiM GÖSTERGELERİ 16
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 17
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 32
İKİNCİ BÖLÜM **50**
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI **50**
AMAÇ VE YÖNTEM 50
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 53
AÇIK İŞLER ..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER ..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ ..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
İstihdam Artışı Beklenen Meslekler ..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler ..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
SONUÇ 81
KAYNAKÇA **85**
EKLER **86**
Ek 1: İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 86
Ek 2-A: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 89
Ek 2 - B: Tahmin ve Notasyonlar 89
Ek 2- C : Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2012) 91
Ek 2- D : Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2013) 93
Ek 3 –A: Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 94
Ek 3 –B: Nüfus ve Konut Araştırmasına Göre İl Düzeyinde İşgücü Piyasası Göstergeleri 99
Ek 4- Diğer Tablolar 103

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer (TL) ... 7
Tablo 2. Diyarbakır , Türkiye Yatırım Teşvikleri (2012) ... 9
Tablo 3. Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Bin TL-2013) ... 9
Tablo 4. Diyarbakır Kurulan, Kapanan İşyeri İstatistikleri ... 10
Tablo 5. Yerleşim Yerine Göre Nüfus ... 11
Tablo 6. Yaş Gruplarına Göre Nüfus (2012) ... 11
Tablo 7. Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Nüfus(2012) ... 13
Tablo 8. Yıllara Göre Diyarbakır, Nüfus ve Göç Verileri ... 14
Tablo 9. En Fazla Göç Alınan ve Verilen İller (2012) ... 15
Tablo 10. Diyarbakır, Düzey ve Eğitim Seviyelerine Göre Okullaşma Oranı (2012-2013) ... 16
Tablo 11. Diyarbakır Ortaöğretimde Toplam Kayıtlı Öğrenci Sayısı (2012-2013). ... 16
Tablo 12. TRC2 Bölgesi ve Türkiye Kurumsal Olmayan Nüfus ... 17
Tablo 13. Eğitim Durumuna Göre Başvuranlar(2012) ... 33
Tablo 14. Başvurusu Alınan Kişi ve Açık İş İlk 20 Meslek(2012). ... 33
Tablo 15. Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Karşılaştırması(2012). ... 35
Tablo 16. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Gruplarına Göre Kişi Sayısı, Diyarbakır (2012) ... 37
Tablo 17. En Fazla Açık İş Bulunan İlk 20 Meslek Diyarbakır, Türkiye (2012) ... 40
Tablo 18. Sektörlere Göre Açık İş Sayıları Diyarbakır, Türkiye (2012) ... 42
Tablo 19. Eğitim Durumlarına Göre İşe Yerleştirme, Diyarbakır (2012). ... 44
Tablo 20. Mesleklere Göre İşe Yerleştirme (2012) ... 45
Tablo 21. Sektörlere Göre İşe Yerleştirme Dağılımı (2012) ... 48
Tablo 22. Eğitim Durumuna Göre Cinsiyet Bazında İşsizlik Ödeneği Hakedenler (2012). ... 49
Tablo 23. Diyarbakır, Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayıları (2012) ... 49
Tablo 24. İşyerlerinin İşyeri Büyüklüğü Ve Sektörel Dağılımı-Diyarbakır ... 53
Tablo 25. Sektörlere Göre Çalışan Sayıları, Diyarbakır ... 56
Tablo 26. Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışanların Dağılımı. ... 58
Tablo 27. Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayıları-Diyarbakır ... 59
Tablo 28. Çalışanların Mesleklere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı-Diyarbakır 2013. ... 61
Tablo 29. Açık İşveren İşyerleri Diyarbakır,Türkiye ... 63
Tablo 30. Açık İşlerin Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı-Diyarbakır ... 64
Tablo 31. Meslek Gruplarına Göre Açık İşler-Diyarbakır ... 66
Tablo 32. Mesleklere Göre En Fazla 20 Açık İşin Dağılımı ... 68
Tablo 33. Temininde Güçlük Bildiren İşyerleri, Diyarbakır ... 72
Tablo 34. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı-Diyarbakır ... 73
Tablo 35. Temininde Güçlük Çekilen Meslek Grupları-Diyarbakır ... 73
Tablo 36. Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekilenlerin Dağılımı ... 75
Tablo 37. Sektörlere Göre Net İstihdam Beklentisi-Diyarbakır ... 71
Tablo 38. Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Beklentisi-Diyarbakır ... 77
Tablo 39. En Fazla İstihdam Artışı Beklenen 20 Meslek-Diyarbakır ... 78
Tablo 40. En Fazla İstihdam Azalışı Beklenen 20 Meslek-Diyarbakır ... 78

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1.TRC2 Bölgesinde Sektörlerin GSKD içindeki payları 6
Grafik 2.TRC2 Bölgesinin GSKD içindeki payı (2010) 7
Grafik 3.Kişi Başına Gayri Safi Katma Değerin Yıllar İtibariyle Artış Oranı 8
Grafik 4.Diyarbakır, Nüfusu Geniş Yaş Grubuna Göre Dağılımı 12
Grafik 5.Diyarbakır, Yaş Bağımlılık Oranı 13
Grafik 6.Diyarbakır, Türkiye Eğitim Düzeyine Göre Nüfus Oranı 14
Grafik 7.TRC2 Bölgesi Yıllar İtibariyle İşgücüne Katılım Oranı 18
Grafik 8.TRC2 Bölgesi Geniş Yaş Grubuna Göre İşgücüne Katılım Oranı(2012) 19
Grafik 9.TRC2 Bölgesi Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Katılım Oranı(2012) 19
Grafik 10.TRC2 Bölgesi Yıllara Göre İşsizlik Oranları 21
Grafik 11.TRC2 Bölgesi Geniş Yaş Grubuna Göre İşsizlik Oranları(2012) 22
Grafik 12.TRC2 Bölgesi Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranları(2012) 23
Grafik 13.TRC2 Bölgesi Yıllara Göre İstihdam Oranları 24
Grafik 14.TRC2 Bölgesi Sektörlerin Yıllara Göre İstihdam Oranları 25
Grafik 15.TRC2 Bölgesi İstihdam Edilenlerin Cinsiyete Göre İşteki Durumu(2012) 26
Grafik 16.TRC2 Bölgesi İstihdam Edilenlerin SGK Kayıtlılık Dağılımı(2012) 27
Grafik 17.TRC2 Bölgesi İstihdam Edilenlerin Geniş Yaş Grubuna Göre Dağılımı(2012) 28
Grafik 18.TRC2 Bölgesi İstihdam Edilenlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı(2012) 29
Grafik 19.TRC2 İşgücüne Dahil Olmayanların, Dahil Olmama Nedenine Göre Dağılımı(2012) 30
Grafik 20.Diyarbakır Yıllara Göre Temel İşgücü Göstergeleri 31
Grafik 21.Diyarbakır, İŞKUR'a başvurular 32
Grafik 22.Diyarbakır, İŞKUR'a Kayıtlı İşsizler 34
Grafik 23.Diyarbakır, Bekleme Sürelerine Göre Kayıtlı İşsizler(2012) 36
Grafik 24.Diyarbakır, Eğitim Durumlarına Göre Kayıtlı İşsizler(2012) 38
Grafik 25.Diyarbakır, Yıllara Göre Açık İş Sayıları 39
Grafik 26.Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı (2012) 41
Grafik 27.Diyarbakır, Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları 43
Grafik 28.Diyarbakır, Cinsiyet Bazında Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirme(2012) 45
Grafik 29.Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirme Dağılımı (2012) 46
Grafik 30.Diyarbakır, Sektörlere Göre İşe Yerleştirmenin Dağılımı (2012) 47
Grafik 31.İşyerlerinin Diyarbakır ve Türkiye Geneli Sektörel Dağılımı 55
Grafik 32.Çalışanların Sektörlere Göre Karşılaştırılması 57
Grafik 33.Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayısı Karşılaştırması 60
Grafik 34.Meslek Gruplarına Göre Çalışanların Cinsiyet Ağırlıkları-Diyarbakır 61
Grafik 35.Açık İş Oranının Karşılaştırılması 65
Grafik 36.Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranlarının Karşılaştırılması 67
Grafik 37.Açık İşlerin Talep Edilen Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı, Diyarbakır 69
Grafik 38.Açık İşlerde Talep Edilen Beceriler-Diyarbakır 70
Grafik 39.Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Karşılaştırılması 71
Grafik 40.Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Karşılaştırılması 74
Grafik 41.Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri 76

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

***Bk.* :** Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: İşsizlik Oranı

İKO: İşgücüne Katılma Oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

İPTA: İşgücü Piyasası Talep Araştırması

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TRC2: Şanlıurfa, Diyarbakır

ÇBO: Çocuk Bağımlılık Oranı

YBO: Yaşlı Bağımlılık Oranı

GBO: Genel Bağımlılık Oranı

YÖNETİCİ ÖZETİ

2012 yılı ADNKS sonuçlarına göre Diyarbakır ilinin nüfusu 1.592.167 olup, ilde 804.952 erkek, 787.215 kadın yaşamaktadır. Bu haliyle kadın ve erkek nüfusunun birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Nüfusun %72,6'sının il/ilçe merkezlerinde, %27,4'ünün ise belde ve köylerde yaşadığı anlaşılmaktadır.
Diyarbakır ilinin yaş dağılımı da Türkiye ortalamasına yakın seyretmektedir. 0-14 yaş grubu nüfus %35,7 ve çalışabilir yaştaki nüfus %59,7 olup, 65 yaş üzeri nüfusun oranı %4,2'dir. Bu dağılım sonucu çocuk bağımlılık oranı %59,9, yaşlı bağımlılık oranları da %7,0 olarak istatistiklere yansımaktadır.

Diyarbakır ili İstanbul, Ankara ve Mardin illerinden göç alırken İstanbul, İzmir ve Ankara illerine göç vermektedir; ayrıca Diyarbakır göç veren il konumundadır.

TÜİK tarafından yayınlanan bölgesel Gayri Safi Katma Değer TRC2 Bölgesi incelediğinde 2010 yılında %57,2 ile hizmetler sektörü bölgemizde ilk sırada yer almaktadır. Sanayi sektörünün payı son üç yılda düzenli olarak artması dikkat çekmektedir. Türkiye geneli ise yine hizmetler sektörü %64,1 ile ilk sırada yer almıştır.

TRC2 Bölgesinde 2010 yılı kişi başı Gayri Safi Katma Değer 6.255 iken bu Türkiye geneli için 13.406 görünmektedir. Diyarbakır ve Türkiye'de yatırım teşviklerinden ne fazla imalat sektörü faydalanmıştır.

Diyarbakır'da kurulan şirket sayısı bir önceki yıla göre %26,2 gerçek kişi ticaret işletmesi %20,9 artmıştır. Kapanan gerçek kişi ticaret işletmesi bir önceki yıla göre %83,0 oranında olması dikkat çekmektedir.

Diyarbakır'da 2012-2013 döneminde ortaöğretimde kayıtlı öğrenci sayısı 115.689 bunun 64.133'ü erkek 51.556'sı ise kadındır.

2012 yılında TRC2 Bölgesinde işgücüne katılma oranı %28,8 iken bu oran Türkiye için %50'dir. Bölgemizde kadınların işgücüne katılma oranı %6,4 iken erkeklerde bu oran %52,3 olarak gerçekleşmiştir. Kadınlar da yaş grubuna göre en yüksek işgücüne katılma %9,2 ile 25-34 grubuna ait iken erkeklerde %72,6 ile 35-54 yaş grubuna aittir. Hem kadınlarda hem erkeklerde yükseköğrenim mezunlarının işgücüne katılma oranı, diğer eğitim seviyelerine göre daha yüksektir. Genel anlamda eğitim seviyesi yükseldikçe işgücüne katılma oranı da artmaktadır.

TRC2 Bölgesinde işsizlik oranı 2012 yılında %6,9 ile Türkiye geneli oranı olan %9,2'nin altında kalmıştır. 2012 yılında kadınlarda işsizlik oranı %1,0 iken erkeklerde bu oran %7,6 olarak gerçeklemiştir. 25-34 yaş grubu kadınlar da işsizlik oranında birinci olurken, erkeklerde 20-24 yaş grubu ilk sırada yer almıştır. İşsiz kadınlarda lise ve dengi meslek okulu mezunu, erkeklerde ise lise altı mezunlar ilk sırada yer almıştır.

TRC2 Bölgesinde istihdam oranı 2012 yılında %26,8 olarak gerçekleşirken bu oran Türkiye geneli %45,4 olarak görülmektedir. Kadınlarda istihdam TRC2 Bölgesinde %6,4 iken Türkiye geneli bu oran %26,3 olarak görülmektedir. TRC2 Bölgesinde kadın istihdamı oldukça düşük seviyelerdedir.

TRC2 Bölgesinde istihdam edilen her 100 kişiden 46 kişi hizmet, 30 kişi tarım ve 24 kişi sanayi sektörlerinde çalışmaktadır, istihdam edilen her 100 kadından 58'i tarım, 39'u hizmet ve 3'ü sanayi sektörlerinde çalışmaktadır. İstihdam edilen her 100 erkekten 47'si hizmet, 27'si sanayi ve 26'sı tarım sektörlerinde çalışmaktadır.

TRC2 Bölgesinde istihdam edilen 100 erkekten 68'i ücretli maaşlı ve yevmiyeli 29'u işveren kendi hesabına ve 3'ü ücretsiz aile işçisi, istihdam edilen her 100 kadından 57'si ücretli malı ve yevmiyeli 9'u işveren ve kendi hesabına 35'i ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır.

TRC2 Bölgesinde Sosyal Güvenlik Kurumuna kayıtlı ve kayıtsız istihdam edilenlerin incelemesinde, Kadınlarda okuma yazma bilmeyenlerin %100 kayıtlı değil iken, yine kadınlarda yükseköğrenim mezunlarının %100 kayıtlı olarak çalışma hayatında yer almaktadır.

TRC2 Bölgesinde kadınların en fazla istihdam edildiği yaş grubu 25-34 iken erkeklerde 35-34 yaş grubu olarak görülmektedir.

TRC2 Bölgesinde cinsiyete göre istihdam oranları incelendiğinde kadınlarda eğitim seviyesi artıkça istihdam oranı da artmaktadır.

TRC2 Bölgesinde işgücüne dahil olmama nedenleri arasında kadınlarda ev işleri oranı oldukça yüksek bir orana sahiptir, bu durum erkekler de ise iş bulma ümidi yok olarak görülmektedir.

Diyarbakır İŞKUR'a 2012 yılında 49.407 kişi başvururken 2013 yılı ilk dokuz ayında 31.082 kişi başvurmuştur. 2012 yılında başvuranların %67'si erkek %33 ise kadınlardan oluşmaktadır. 2013 yılı ilk dokuz ayında başvuranların %66'sını erkek %34 ise kadınlardan oluşmaktadır. En çok başvuru ilköğretim mezunları tarafından yapılmaktadır.

Diyarbakır İŞKUR'a 2012 yılında kayıtlı işsizlerin %42,4'ü bir yıldan fazla %21,8 8-12 ay arası süredir işsizdir, %4,3 ile 7-8 ay arası, 2013 yılı ilk dokuz ayında %43,4'ü bir yıldan fazla %15,2'si 8-12 ay arası %9,5'i 2-3 yıl arası iş aramaktadır.

Diyarbakır'da 2012 yılında kayıt iş arayanlardan 20-24 yaş grubu ilk sırada yer alırken %22,1 ile 25-29 yaş grubu izlemektedir.

Kayıtlı işsizlerin %47,7'sini ilköğretim mezunları %29,6'sını ortaöğretim mezunlarından oluşurken, ilköğretim mezunu kayıtlı işsizlerin %69,1'ini erkekler % 30,9'unu kadınlar oluşturmaktadır.

Diyarbakır İŞKUR 2012 yılında 6.468 açık iş almış, bunun 4.449'unu kamu talepleri olurken, 2.019'u ise özel sektörden alınan açık işlerdir. 2013 yılı ilk dokuz ayında kamudan 7.011 ve özel sektörden 1.987 açık iş alınmıştır.

Diyarbakır İŞKUR 2012 yılında 5.471 kişiyi işe yerleştirmiştir. Bunların 4.233'ü erkek 1.248 ise kadınlardan oluşmaktadır. İşe yerleştirilenlerin %67,7'si lise altı eğitime sahip kişilerden oluşmaktadır. 2013 yılı ilk dokuz ayında 3.215 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirilenlerin büyük bir bölümü nitelik gerektirmeyen meslek grubundan gerçekleştiği yine İşe yerleştirmenin en çok kamu ve eğitim alanında olduğu görülmektedir. Türkiye geneli en çok işe yerleştirme imalat sektöründe olmuştur.

Diyarbakır İŞKUR tarafından 2012 yılında 380 işgücü eğitim kursu düzenlenmiş bu kurslardan 14.324 kişi faydalanmış ancak 7.299 kişisi TYP'lerden oluşmaktadır. Engellilere yönelik 18 kurs düzenlenmiş ve 240 engelli bu eğitimlerden yararlanmıştır.

Diyarbakır 2013 talep araştırması veri analizinde:

Görüşme gerçekleştirilen 2.592 işyerinden 1.320 tanesi 10-49 arası, 1.074 tanesi 1-9 arası ve 199 tanesi de 50 ve üzeri işçi çalıştırmaktadır. Ziyaret gerçekleştirilen işyerlerine bakıldığında %28'lik oranla inşaat sektörü ilk sırada yer almaktadır, %27,3 ile toptan ve perakende ticaret ve %12,6 ile imalat sektörü takip etmektedir.

Araştırma kapsamında Diyarbakır'da ziyaret edilen işyerlerinde 55.516 çalışan mevcuttur. Çalışanların %85,6'sını erkekler %14,4'ü kadınlardan oluşmaktadır. Kadınların en fazla istihdam edildiği sektör insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleridir. Erkeklerde ise %97,1 ile ulaştırma ve depolama faaliyetleri ilk sırada yer almaktadır. Çalışanların mesleklerine bakıldığında ilk sırada %8,7 ile temizlik görevlisi bunu %4,7 ile güvenlik görevlisi izlemektedir.

Araştırma kapsamında 2.592 işyerinden 242 tanesi açık iş bildirmiştir. Açık iş dağılımında toptan ve perakende ticaret ile imalat sektörü ilk iki sırada yer almaktadır. Araştırma kapsamında Diyarbakır ilinde açık iş oranı %1,9 olarak gerçekleşmiştir. Diğer bir ifade ile var olan 100 kadrodan 2'si doldurulmaya hazırdır. Araştırma kapsamında 1.069 açık iş alınmıştır.

Mesleklere göre en fazla açık iş konfeksiyon işçisi, makineci dikiş ve garson meslekleri olarak ilk üç sırayı paylaşmaktadır. Türkiye geneli ise makineci dikiş, beden işçisi genel ve güvenlik görevlisi olarak sıralanmaktadır. Açık işlerde istenilen eğitim düzeyinde %30,1 ile fark etmez oranının yüksekliği dikkat çekmektedir.

Diyarbakır'da işverenlerin %72,2'si akraba-eş dost aracılığı ile ihtiyaç duyduğu elemanını bulurken, İŞKUR aracılığı ile bulanların oranı %29,0'dır.

Teminin de güçlük çekilen mesleklerde ilk sırada %7,8 ile makineci dikiş mesleği yer almaktadır, % 6,4 ile konfeksiyon işçisi ve %2,7 ile pazarlamacı meslekleri izlemektedir. Türkiye geneli ise makineci dikiş %6,9, güvenlik görevlisi %2,8 ve garson %2,3 ile ilk üç sırada yer almaktadır. Bu mesleklerin temin edilememesinin ilk nedeni işverenlerimiz yeterli beceri ve niteliğe sahip eleman olmamasını ortaya koymuşlardır.

Araştırma kapsamında 31 Aralık 2013 itibariyle Diyarbakır ilinde servis şoförü, güvenlik görevlisi ve elektrik teknisyeni mesleklerinde, 30 Haziran 2014 itibariyle şoför, beden işçisi temizlik ve mermer işçisi mesleklerinde istihdam artışı beklenmektedir.

Araştırma kapsamında 31 Aralık 2013 itibariyle Diyarbakır ilinde temizlik görevlisi, bobin katlama makine operatörü ve inşaat elemanı mesleklerinde, 30 Haziran 2014 itibariyle pamuk toplama makinesi, çırçır makinesi operatörü ve direksiyon eğitmeni mesleklerinde istihdam azalışı beklenmektedir.

GİRİŞ

Diyarbakır ili işgücü piyasası analiz raporunun nihai hedefi ilin işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

Bu Rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Diyarbakır işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir. Rapor Diyarbakır işgücü piyasası arz ve talep yapılarını birlikte ele almakta ve özellikle talep araştırması sonuçlarından yola çıkarak, İŞKUR istatistikleriyle birlikte ilin işgücü piyasasını değerlendirmektedir. Elde edilen bulgular ışığında işgücü piyasasının geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır.

Diyarbakır İşgücü Piyasası Analizi raporunda çeşitli kaynaklardan derlenen veriler kullanılmıştır. İlk iki bölüm çerçevesinde genel ekonomik durum, demografik yapı ve eğitim durumuna ait verilerle, Diyarbakır ili işgücü piyasasında işgücü arzına ait veriler Türkiye

İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hazırlanan Genel Nüfus Sayımları ve Hanehalkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Bu verilerden bir kısmı Diyarbakır iline özel olsa da, işgücü arzına ait birçok veri il bazında değil NUTS2 bölgelendirme sistemi çerçevesinde Diyarbakır ilinin yer almış olduğu TRC2 bölgesi (Şanlıurfa ve Diyarbakır) geneline ait verilerdir. Bu verilerin büyük çoğunluğu 2012 yılına aittir. Diyarbakır iline özel kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsizlere ilişkin en yeni veriler Diyarbakır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından temin edilmiştir. Raporun işgücü talebi ile ilgili bölümünde ise İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın sonucunda elde edilen veriler kullanılmaktadır. Araştırma çerçevesi Diyarbakır ilinde 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleri[1] ile sınırlıdır. İşyerleri listesi TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi listesinden oluşturmuştur[2]. İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si[3] kapsama dahil edilmiştir[4]. Diyarbakır için İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın alan uygulaması 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş, araştırmada yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar içerisinde işyeri cevap durumlarına göre ağırlıklandırma yapılmıştır. Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi[5] yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir.

---

[1] Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.

[2] Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

[3] Madencilik ve taşocakçılığı; İmalat; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; Su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri; İnşaat; Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; Ulaştırma ve depolama; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; Bilgi ve iletişim; Finans ve sigorta faaliyetleri; Gayrimenkul faaliyetleri; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; İdari ve destek hizmet faaliyetleri; Eğitim; İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; Kültür,sanat,eğlence,dinlence ve spor; ve Diğer hizmet faaliyetleri.

[4] Kapsama dahil edilmeyen sektörler Tarım, orman, balıkçılık; Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik; Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri (Hanehalkları tarafından kendi kullanımlarına yönelik olarak ayrım yapılmamış mal ve hizmet üretim faaliyetleri); Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri.

[5] Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi

R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

EKONOMİK VERİLER

İşgücü piyasası, ekonomik ve demografik faktörlerden çok yakından etkilenir. Örneğin ekonomik gelişmeler, yatırımlar, nüfus ve nüfus artış hızı, göç ve eğitim istihdamı ve dolayısıyla işsizliği doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, birinci bölümde işgücü piyasasının arka planını oluşturması açısından, Diyarbakır ilinin genel ekonomik durumu, demografik yapısı ve nüfusunun eğitim durumu ele alınacaktır.

Grafik 1 TRC2 Bölgesinde Sektörlerin GSKD içindeki payları

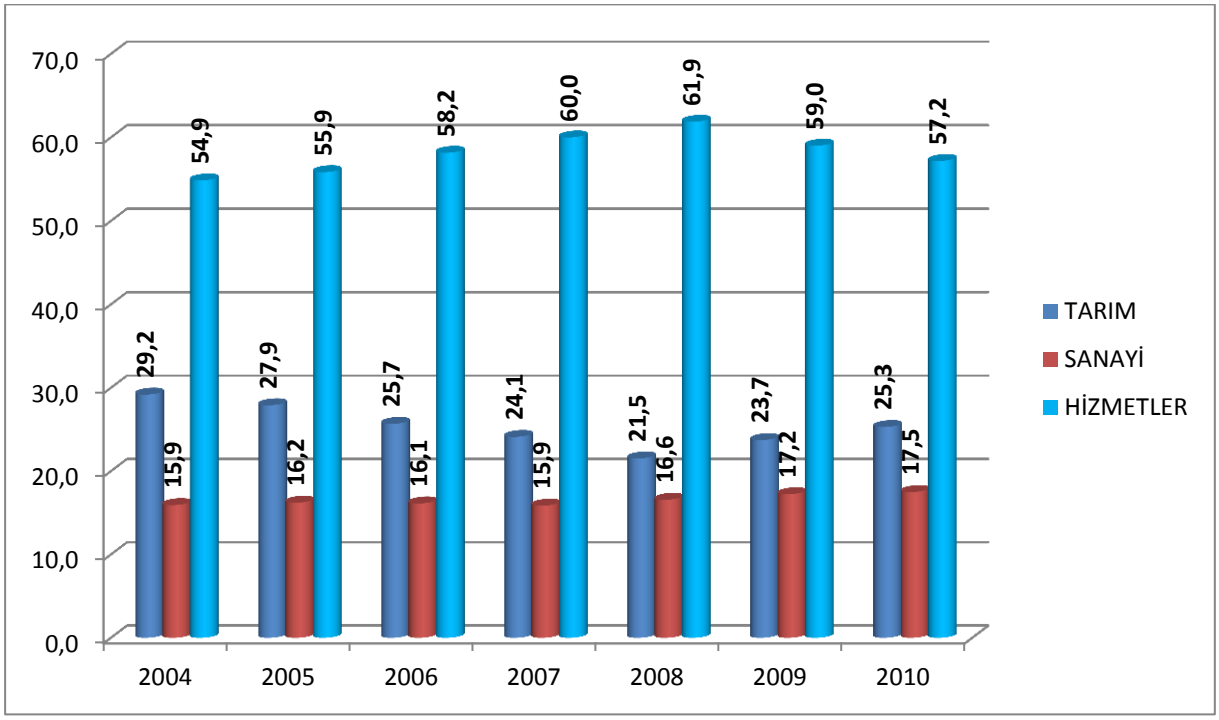

Kaynak: TUİK

İlimizin de içinde bulunduğu TRC2 bölgesinde 2004-2010 yılları arası Gayri Safi Katma Değer (GSKD) verileri ana sektörler bazında incelendiğinde, tüm yıllarda hizmetler sektörü ilk sırada yer almasına karşın 2009 yılında bu sektörde yaşanan düşüşün nedeni tarım sektöründe yaşanan gelişmeden kaynaklandığı görülecektir. Tarım sektörü 2004 yılından 2008 yılına kadar düşüş göstermesine karşılık 2009 yılı itibariyle tekrar artış göstermeye başlamıştır. Sanayi sektörünün payı genelde aynı seyirde izlemiştir.

Grafik 2 TRC2 Bölgesinin GSKD içindeki payı (2010)

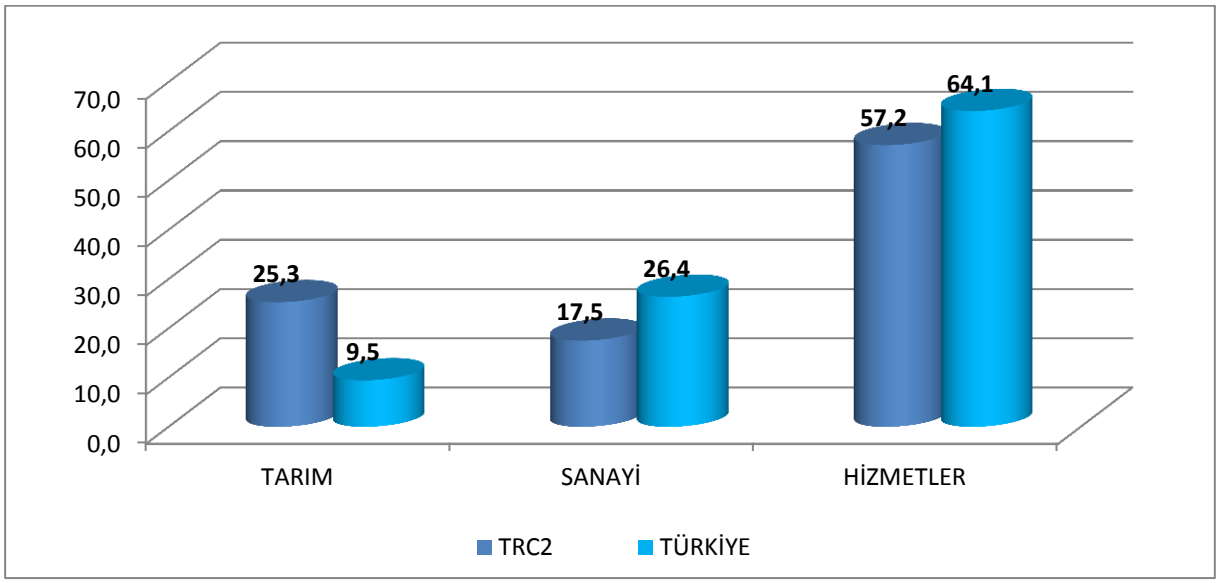

Kaynak: TUİK

İlimizin de içinde bulunduğu TRC2 bölgesinin sadece tarım sektöründe Türkiye ortalamasının çok üstünde bir payının olması bölgemize tarım yatırımlarına ciddi bir yönelim olduğu anlaşılmaktadır, bunu sanayi ve hizmetler sektörü için ise söylemek mümkün değil, bu sektörler Türkiye ortalamasının altında orana sahiptirler.

Tablo 1 Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer (TL)

TRC2 (Diyarbakır,Şanlıurfa)						
2004	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
3.404	3.736	4.172	4.441	4.770	5.220	6.255
TÜRKİYE						
2004	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
7.307	8.338	9.632	10.744	12.020	12.000	13.406

Kaynak: TUİK

Tablo 1 incelediğinde ilimizin de yer aldığı TRC2 bölgesi GSKD'nin Türkiye ortalamasının altında olduğu gözlenmektedir. TRC2 bölgesi Ülke ortalamasının düştüğü 2009 yılında herhangi bir düşüş yaşamamış ve istikrarlı olarak büyümeye devam etmiştir.

Grafik 3 Kişi Başına Gayri Safi Katma Değerin Yıllar İtibariyle Artış Oranı

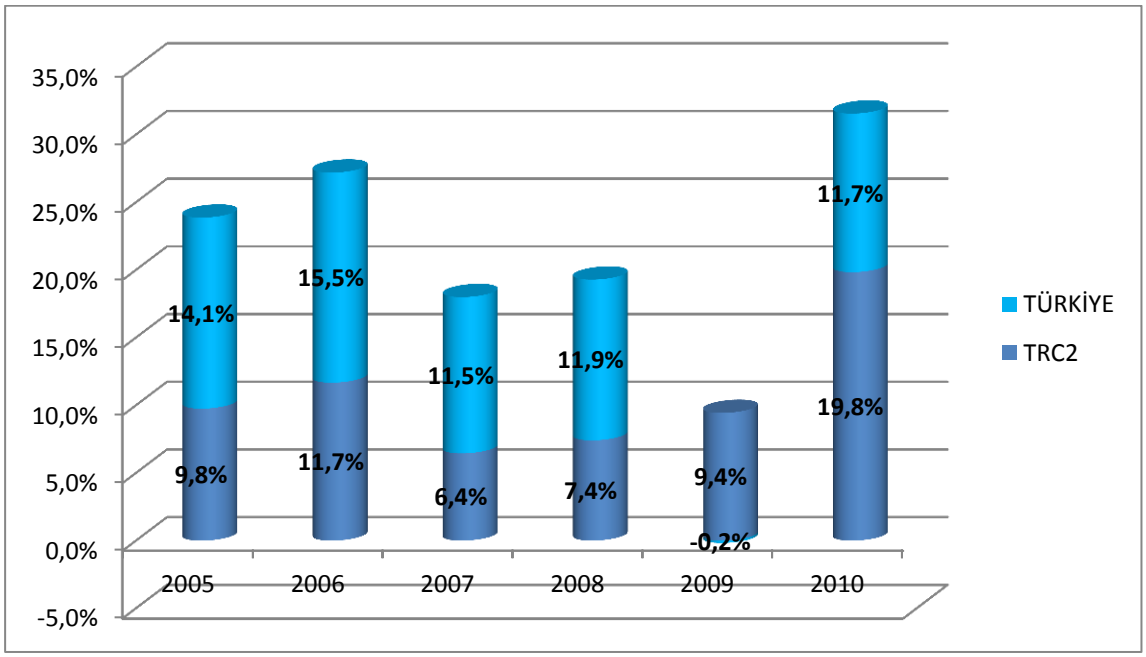

Kaynak: TUİK

TRC2 Bölgesinde Kişi Başına Gayri Safi Katma Değerin Yıllar İtibariyle **Artış Oranı** grafiği üzerinde yapılan incelemede Tablo 1 de olduğu gibi ülke ortalaması artış oranı 2009 yılında eksiye düşüşüyle kendini göstermektedir. TRC2 bölgesinin bu düşüşten etkilenmemesinin, 2009 yılında tarıma yönelik yatırımların bu yıldan itibaren tekrar artmasının etkisi olabilir.

Tablo 2 Diyarbakır , Türkiye Yatırım Teşvikleri (2012)

DİYARBAKIR				
Sektörü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam	SEKTÖREL DAĞILIM
Enerji	1	7	10	1,9%
Hizmetler	16	150	712	42,8%
İmalat	38	144	1.708	40,9%
Madencilik	12	46	175	13,2%
Tarım	1	4	9	1,2%
Genel Toplam	**68**	**352**	**2.614**	**100,0%**
TÜRKİYE				
Sektörü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam	SEKTÖREL DAĞILIM
Enerji	197	12.659	3.505	21,9%
Hizmetler	1.147	15.188	56.730	26,3%
İmalat	2.577	26.843	75.515	46,5%
Madencilik	285	2.207	8.092	3,8%
Tarım	124	790	3.045	1,4%
Genel Toplam	**4.330**	**57.688**	**146.887**	**100,0%**

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

2012 yılı devlet teşvikli yatırımlardaki toplam sabit yatırımlar sıralamasında ilk üç ilin İzmir, İstanbul ve Adana olduğu, son üç ilin ise Gümüşhane, Ardahan ve Gökçeada olarak sıralandığı ve Diyarbakır ilinin 37. Sırada yer aldığı Ekonomi Bakanlığı tarafından açıklanan raporlarda görülmektedir. Diyarbakır %42,8 ile hizmetler sektöründe ilk sırayı alırken, bu sektörde bir kişinin istihdamı için 211.370 TL, %40,9 ile İkinci sırada yer alan imalat sektöründe ise bir kişinin istihdamı için 84.115 TL, %13,2 ile üçüncü sırada yer alan madencilik sektöründe bir kişinin istihdamı için 265.529 TL yatırım yapılmıştır.
Ülke geneli sektör sıralamasında ise imalat, hizmetler ve enerji sektörü ilk üç sırada yer almaktadır.

Tablo 3 Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Bin TL-2013)

Sektör	Diyarbakır	Türkiye
Tarım	464.595	6.002.624
Madencilik	51.099	1.790.700
İmalat	0	683.350
Enerji	20.807	4.290.765
Ulaştırma-Haberleşme	36.742	14.967.255
Turizm	334	356.545
Konut	11.706	613.250
Eğitim	102.315	8.419.268
Sağlık	10.650	3.169.890
Diğer Kamu Hizmetleri	216.578	12.587.973
Toplam	**914.826**	**52.881.620**

Yatırım teşvikleri; altyapı, işgücü ve coğrafi avantaj gibi pek çok faktöre bağlıdır. Teşvikler, tüm illerde aynı etkiyi yaratmasa da; illerin ekonomik gelişimlerini değerlendirmek için yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar ile kendi kaynaklarını birlikte düşünmek gerekmektedir. İlimizde en büyük payı %7,7 ile tarım sektörü almaktadır, tarım sektörünü, madencilik %2,9 ile izlerken üçüncü sırada %1,9 ile konut sektörü gelmektedir.

Bu anlamda ilde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakmak ilin genel ekonomik faaliyetleri anlamında bir fikir vermektedir.

Tablo 4 Diyarbakır Kurulan, Kapanan İşyeri İstatistikleri

2012								2011							
KURULAN			TASFİYE		KAPANAN			KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
474	14	336	116	10	84	16	148	642	24	278	170	25	71	10	871

Kaynak: TOBB

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'nden elde edilen verilere göre, Diyarbakır İli için 2012 yılının Ocak-Ekim dönemi ile 2013 yılının aynı dönemi karşılaştırıldığında;

Kurulan şirket sayısı % 26,2 azalmıştır.

Kurulan Kooperatif sayısı ise %41,7 azalmıştır.

Kurulan gerçek kişi ticaret işletmesinde %20,9 artış olduğu,

Tasfiye edilen şirket sayısı %31,8'lik bir azalış görülmektedir.

Kapanan şirket sayısı %18,3 artış göstermiştir.

Kapanan kooperatif sayısı %60,0 artmıştır.

İncelenen verilerde değişim oranınında en fazla artış %83,0 ile kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısında yaşandığı göze çarpmaktadır.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasası ile demografik yapı arasında çok ciddi bir ilişki vardır. Çalışma çağı, nüfusun artması veya azalması istihdam ve işsizlik oranlarını doğrudan etkilemektedir. Örneğin Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının temel özelliklerinden birisi çalışma çağı nüfusunun istihdamdan daha hızlı artması ve artan nüfusa yeterli iş imkanlarının sağlanamamasıdır. Diyarbakır iline ilişkin 2012 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sistemi Sonuçlarına bakıldığında, ilin toplam nüfusunun 1.592.167 kişi olduğu görülmektedir.

Diyarbakır, Türkiye toplam nüfusunun %2,1'ni oluşturmaktadır. İlin nüfusu içerisinde kadın-erkek oranı birbirine çok yakındır; Nüfusun %50,6'sı erkek, %49,4'ü kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 5 Yerleşim Yerine Göre Nüfus

		İl/ilçe merkezleri			Belde/köyler			Toplam		
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Diyarbakır	2009	1.079.160	550.586	528.574	435.851	217.340	218.511	1.515.011	767.926	747.085
	2010	1.090.172	549.071	541.101	438.786	218.432	220.354	1.528.958	767.503	761.455
	2011	1.132.351	577.441	554.910	438.592	218.453	220.139	1.570.943	795.894	775.049
	2012	1.155.258	587.516	567.742	436.909	217.436	219.473	1.592.167	804.952	787.215

Kaynak**:** TÜİK, ADNKS Sonuçları

Diyarbakır ilinin nüfus büyüklüğüne göre nüfusu en fazla olan ilçeleri sırasıyla Bağlar, Kayapınar, Yenişehir, Sur, Ergani, Bismil ilk 6 sırayı alırken, nüfusu en az olan ilk beş ilçe ise Çüngüş, Kocaköy, Hazro, Eğil ve Lice olarak sıralanmaktadır.

Öte yandan kırsal nüfusun ağırlıklı olduğu ilçeler ise Çınar, Çüngüş, Dicle ve Eğil'dir.

Tablo 6 Yaş Gruplarına Göre Nüfus (2012)

Yaş grubu	DİYARBAKIR		
	Toplam	Erkek	Kadın
0-14'	568.793	291.290	277.503
'15-19'	174.698	89.439	85.259
'20-24'	158.647	83.056	75.591
'25-29'	134.246	67.968	66.278
'30-34'	132.301	65.954	66.347
'35-39'	99.141	49.688	49.453
'40-44'	77.472	39.649	37.823
'45-49'	65.659	34.066	31.593
'50-54'	46.970	23.308	23.662
'55-59'	37.652	18.803	18.849
'60-64'	30.378	13.743	16.635
65+	66.210	27.988	38.222
Toplam	**1.592.167**	**804.952**	**787.215**

Kaynak**:** TÜİK, ADNKS Sonuçları

Diyarbakır ilinde çalışma yaşındaki (15-64) nüfus 950.164 kişi iken bu grubun ildeki oranı %59,7'dir. Diyarbakır ilinde 0-14 yaş aralığında yer alan çocukların il içindeki toplam nüfusu 568.793 kişidir, bu grubun ildeki oranı %35,7'dir.

Grafik 4 Diyarbakır, Nüfusu Geniş Yaş Grubuna Göre Dağılımı

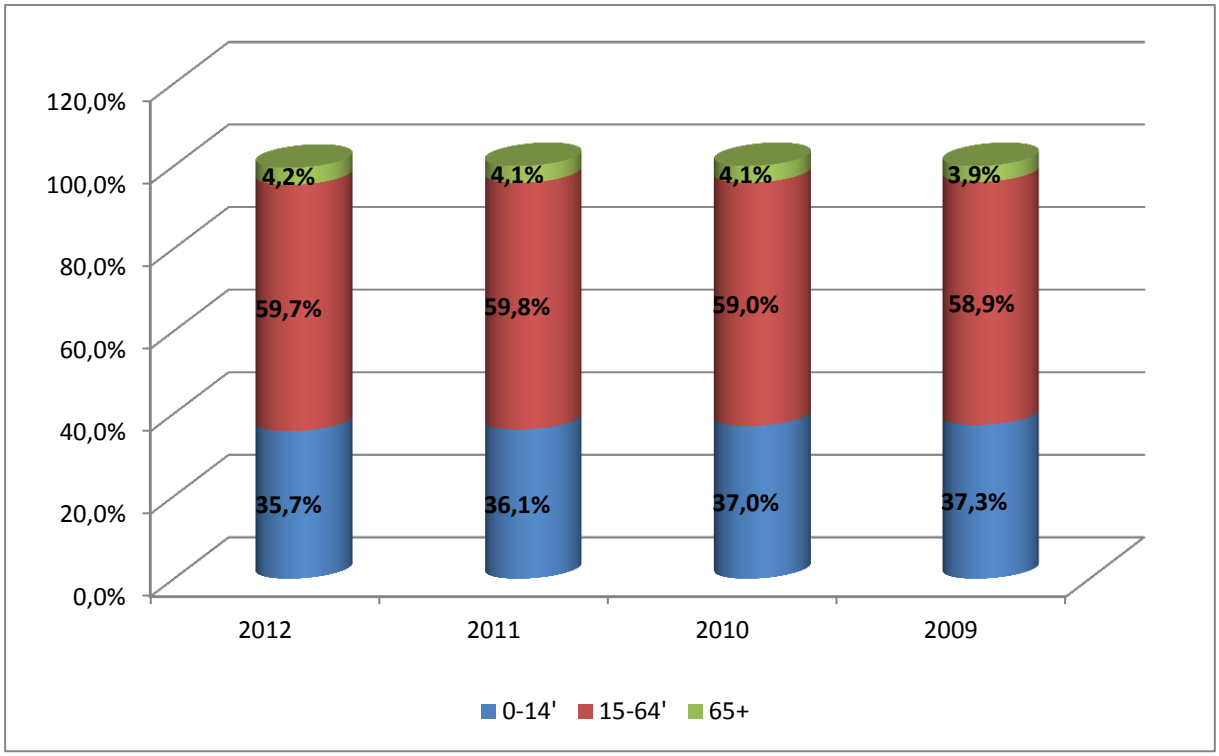

Kaynak**:** TÜİK, ADNKS Sonuçları

Diyarbakır ili geniş yaş grubu analizi yapıldığında 0-14 yaş grubunda yer alan çocukların oranında düşüş gözlenmektedir, buradan hareketle Diyarbakır'da doğurganlıkta bir düşüş olduğunu söyleyebiliriz. Çalışabilir yaş grubu olan 15-64 yaş grubundaki oranda ise artış yaşamakla birlikte 2012 yılında yaşanan düşüşün Tablo 8'de de görüleceği üzere bu yılda yaşanan yoğun göçten kaynaklandığı söylenebilir. Genel anlamda çalışabilir yaş grubunda yaşanan artışın, yeni istihdam alanlarının açılması gerektiği ve açılmadığı durumda ilin göç veren il konumundan kurtulamayacağı düşünülmektedir. Yine grafikte görüleceği üzere yaşlı nüfus oranında düzenli bir artış mevcuttur.

Grafik 5 Diyarbakır, Yaş Bağımlılık Oranı

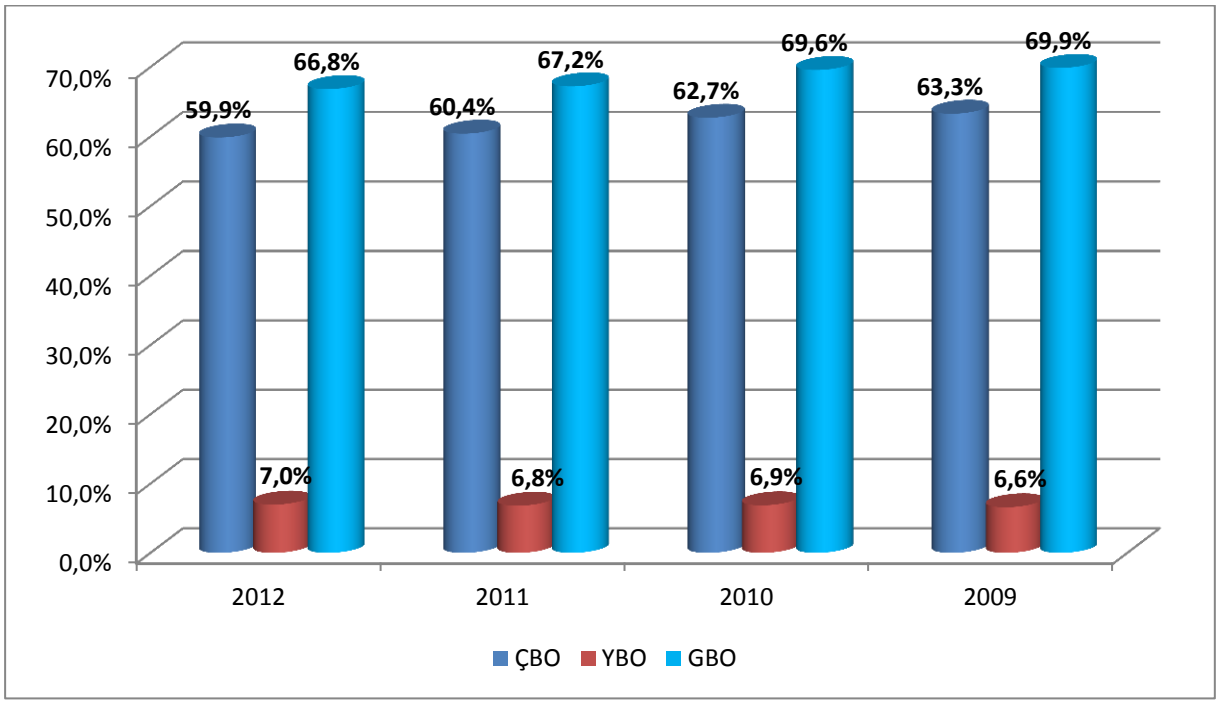

Kaynak**:** TÜİK, ADNKS Sonuçları

Tablo 7 Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Nüfus(2012)

Bitirilen eğitim düzeyi	DİYARBAKIR		
	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	119.346	21.981	97.365
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	172.414	57.202	115.212
İlkokul mezunu	167.093	89.602	77.491
İlköğretim mezunu	255.966	151.392	104.574
Ortaokul veya dengi okul mezunu	28.747	20.150	8.597
Lise veya dengi okul mezunu	169.148	109.604	59.544
Yüksekokul veya fakülte mezunu	70.160	45.217	24.943
Yüksek lisans mezunu	3.294	2.245	1.049
Doktora mezunu	1.317	972	345
Bilinmeyen	35.433	15.179	20.254
Toplam	**1.022.918**	**513.544**	**509.374**

Kaynak**:** TÜİK, ADNKS Sonuçları

Toplam nüfus içinde ilköğretim mezunları %25 orana sahip, ilköğretim mezunlarının %14,8'ini erkekler %10,2'sini kadınlar, okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyenler ise %16,92luk orana sahip, bunların %5,6'sını erkekler %11,3'ünü kadınlar, lise veya dengi okul mezunu olanların oranı ise %16,5 lise mezunlarının ise %10,7'si erkekler ve %5,8'ini kadınlar oluşturmaktadır.

Grafik 6 Diyarbakır, Türkiye Eğitim Düzeyine Göre Nüfus Oranı

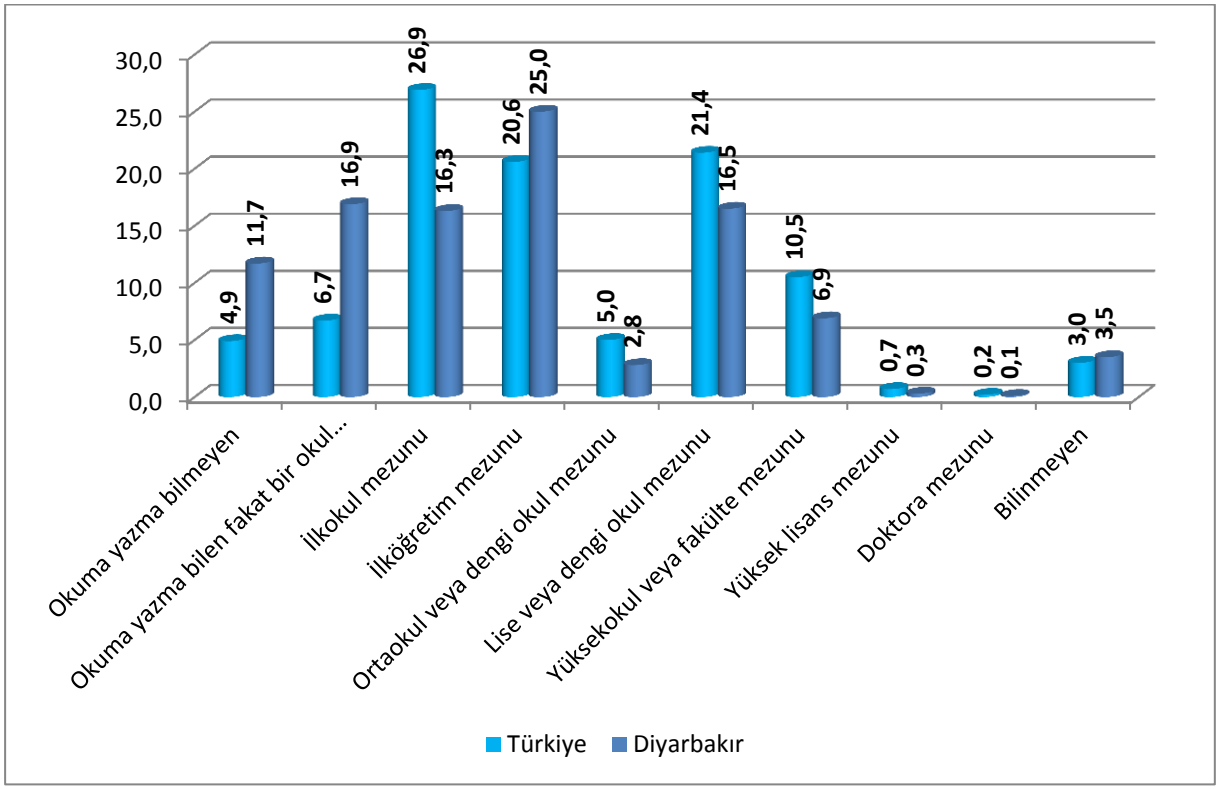

Kaynak**:** TÜİK, ADNKS Sonuçları

Diyarbakır, eğitim düzeyine göre incelendiğinde okuma yazma bilmeyenler, okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyenler ve ilköğretim mezunları oranı Türkiye ortalamasının üstünde yer almaktadır. Diğer bitirilen okul seviyelerinde Türkiye ortalamasının altında bir oranda eğitim düzeyine sahiptir.

Tablo 8 Yıllara Göre Diyarbakır, Nüfus ve Göç Verileri

Dönem	ADNKS Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
2008-2009	1.515.011	32.384	43.918	-11.534	-7,58
2009-2010	1.528.958	34.810	44.858	-10.048	-6,55
2010-2011	1.570.943	36.622	46.834	-10.212	-6,48
2011-2012	1.592.167	30.789	47.575	-16.786	-10,49

Kaynak**:** TÜİK, ADNKS Sonuçları

Diyarbakır 2008-2009 döneminde binde -7,58 oranında net göç hızına sahipken bu oran sonraki iki dönemde düşüş göstermesine karşın, 2011-2012 döneminde dışarıya dönük ciddi bir göç oluştuğundan bu oran binde -10,49 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 9 En Fazla Göç Alınan ve Verilen İller (2012)

DİYARBAKIR	
En Fazla Göç Aldığı İller	En Fazla Göç Verdiği İller
İstanbul	İstanbul
Ankara	İzmir
Mardin	Ankara
Batman	Batman
İzmir	Antalya
Adana	Mersin
Mersin	Adana
Şanlıurfa	Şanlıurfa
Elazığ	Mardin
Antalya	Bursa

Kaynak**:** TÜİK, ADNKS Sonuçları

Diyarbakır, en fazla göç aldığı il ile en fazla göç verdiği il sıralamasında her iki tabloda da İstanbul ilk sırada yer almaktadır. En fazla göç alınan iller sıralamasında İstanbul'u Ankara, Mardin ve Batman izlemektedir. En fazla göç verilen iller sıralamasında ise İzmir, Ankara ve Batman izlemektedir.

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Tablo 10 Diyarbakır, Düzey ve Eğitim Seviyelerine Göre Okullaşma Oranı (2012-2013)

Okullaşma Oranı	İlkokul			Ortaokul			Genel Ortaöğretim			Mesleki ve Teknik Orta Öğretim		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Brüt	112,14	111,19	113,14	111,67	109,84	113,59	57,17	64,39	49,62	22,92	22,40	23,46
Net	99,64	99,64	99,64	90,23	90,49	89,96	35,00	38,61	31,21	15,87	15,51	16,26

Kaynak**:** MEB İstatistikleri 2012-2013

Tablo 11 Diyarbakır Ortaöğretimde Toplam Kayıtlı Öğrenci Sayısı (2012-2013)

Diyarbakır	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	115.689	64.133	51.556
Şehir	113.493	62.946	50.547
Köy	2.196	1.187	1.009

Cinsiyet	Genel			Mesleki ve Teknik		
	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy
Toplam	82.586	81.192	1.394	33.103	32.301	802
Erkek	47.580	46.757	823	16.553	16.189	364
Kadın	35.006	34.435	571	16.550	16.112	438

Kaynak**:** MEB İstatistikleri 2012-2013

Toplam kayıtlı öğrencinin %98,1'ini şehir de oturanlar %1,9'unu ise köyde oturanlar, Genel Liseye kayıtlı öğrencilerin %57,6'sını erkekler %42,4'ünü kadınlar, Mesleki ve Teknik eğitime kayıtlı öğrencilerin %50,1'ini erkekler %49,9'unu kadınlar oluşturmaktadır. Mesleki ve Teknik eğitim alan öğrencilerin toplam okuyanlar arasındaki yüzdesi ise 28,6'dır. Diyarbakır ilinde Mesleki ve Teknik eğitim alan kadın ve erkek oranlarının birbirine yakın olması dikkat çekmektedir.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasının genel bir resmini çıkartabilmek için işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranlarına cinsiyet eşitliği, eğitim durumu, sektörler arası dağılım gibi göstergeler ışığında bakmak gerekmektedir. Bu tür bir analiz için gerekli verilerin çoğu TÜİK Hane halkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Ancak bu verilerin büyük bölümü Diyarbakır iline özel değildir; NUTS2 bölümlemesinde Diyarbakır, Şanlıurfa illerini kapsayan TRC2 bölgesi bütününde mevcuttur. Dolayısıyla bu bölümde sunulacak analiz Diyarbakır ili özelinden ziyade, bölgesel özellikleri yansıtmaktadır.

Tablo 12 TRC2 Bölgesi ve Türkiye Kurumsal Olmayan Nüfus

TÜRKİYE (Bin/kişi)								
YILLAR	**15 ve daha yukarı yaştaki nüfus**	**İşgücü**	**İstihdam edilenler**	**İşsiz**	**İşgücüne katılma oranı (%)**	**İşsizlik oranı (%)**	**İstihdam oranı (%)**	**İşgücüne dahil olmayan nüfus**
2010	52.541	25.641	22.594	3.046	48,8	11,9	43,0	26.901
2011	53.593	26.725	24.110	2.615	49,9	9,8	45,0	26.867
2012	54.724	27.339	24.821	2.518	50,0	9,2	45,4	27.385
TRC2(Diyarbakır, Şanlıurfa)								
2010	1.932	647	563	85	33,5	13,1	29,1	1.285
2011	2.022	663	608	55	32,8	8,4	30,1	1.359
2012	2.121	610	569	42	28,8	6,9	26,8	1.511

Kaynak: TUİK

Kurumsal olmayan nüfus üzerinde yapılan incelemede, 2012 yılında TRC2 Bölgesi Türkiye geneli kurumsal olmayan toplam nüfusun %3,9'unu oluşturmakta, bu oran 2011 yılında %3,8'dir. 2012 yılında Türkiye işgücünün %2,2'si ile 2011 yılında %2,5'i 2012 yılında Türkiye geneli istihdam edilenlerin %2,3'ü ile 2011 yılında istihdam edilenlerin %2,5'i 2012 yılında işsizlerin %1,7'si ile 2011 yılında ki işsizlerin %2,1'i TRC2 Bölgesinden oluşmaktadır.

Grafik 7 TRC2 Bölgesi Yıllar İtibariyle İşgücüne Katılım Oranı

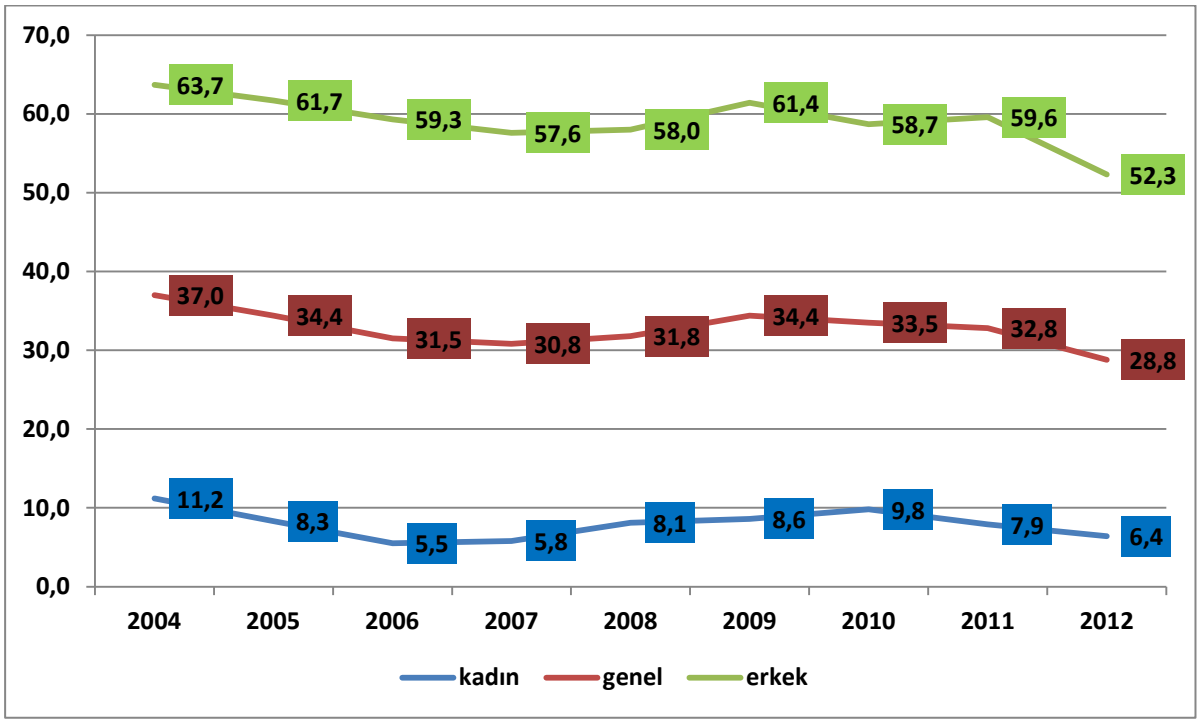

Kaynak: TUİK

TRC2 Bölgesi analiz edildiğinde kadınlarda ki işgücüne katılım oranının düşüklüğü göze çarpmakta, Türkiye geneli 2012 yılı kadın işgücüne katılım oranı %29,5 iken bu oran TRC2 Bölgesinde %6,4 olarak gerçeklemiştir. Türkiye geneli işgücüne katılım oranı 2012 yılında %50,0 olarak gerçekleşmişken bu oran TRC2 bölgesinde %28,8'de kalmıştır. TRC2 Bölgesinde kadınlarda ve erkeklerde işgücüne en yüksek katılım oranı 2004 yılında, işgücüne en düşük katılım oranı ise kadınlarda 2006 yılında erkeklerde 2012 yılında gerçekleşmiştir.

Grafik 8 TRC2 Bölgesi Geniş Yaş Grubuna Göre İşgücüne Katılım Oranı(2012)

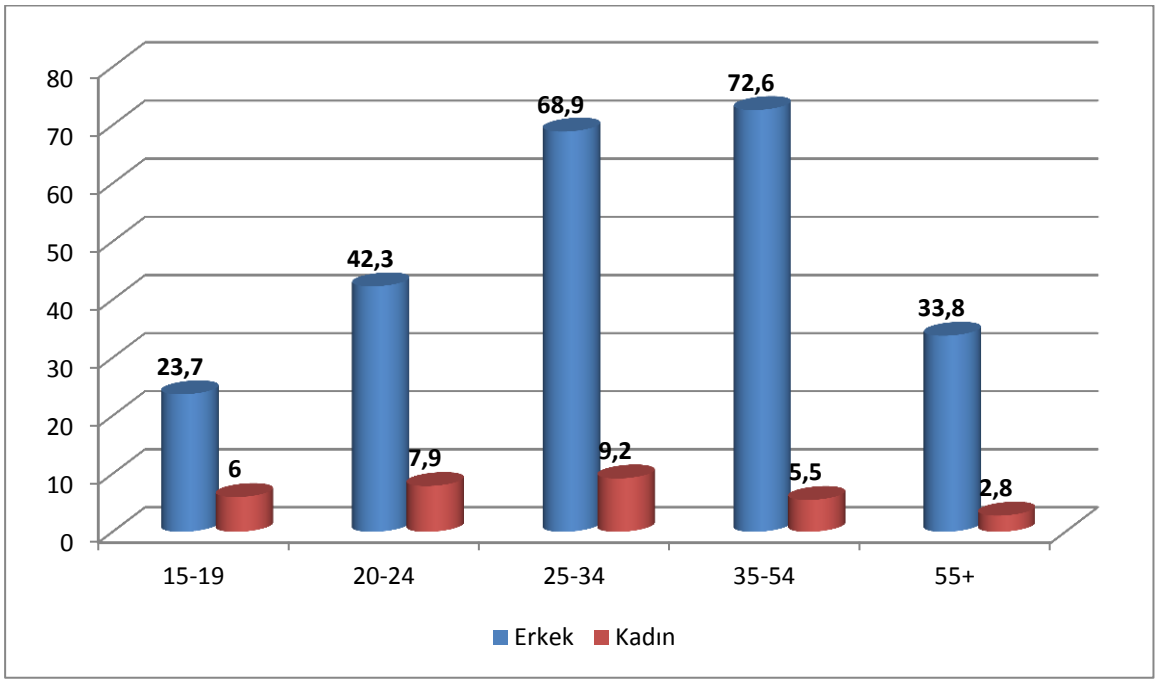

Kaynak: TUİK

TRC2 Bölgesi geniş yaş grubu 2012 yılı incelemesinde kadınlarda en yüksek katılım oranı %9,2 ile 25-34 yaş grubu olurken erkeklerde en yüksek katılım oranı %72,6 ile 35-54 yaş grubu kişiler ilk sırada yer almaktadır, kadınlarda oransal sıralamayı 20-24 ve 15-19 yaş grupları izlerken, erkeklerde oransal sıralamayı 25-34 ve 20-24 yaş grupları izlemektedir.

Grafik 9 TRC2 Bölgesi Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Katılım Oranı(2012)

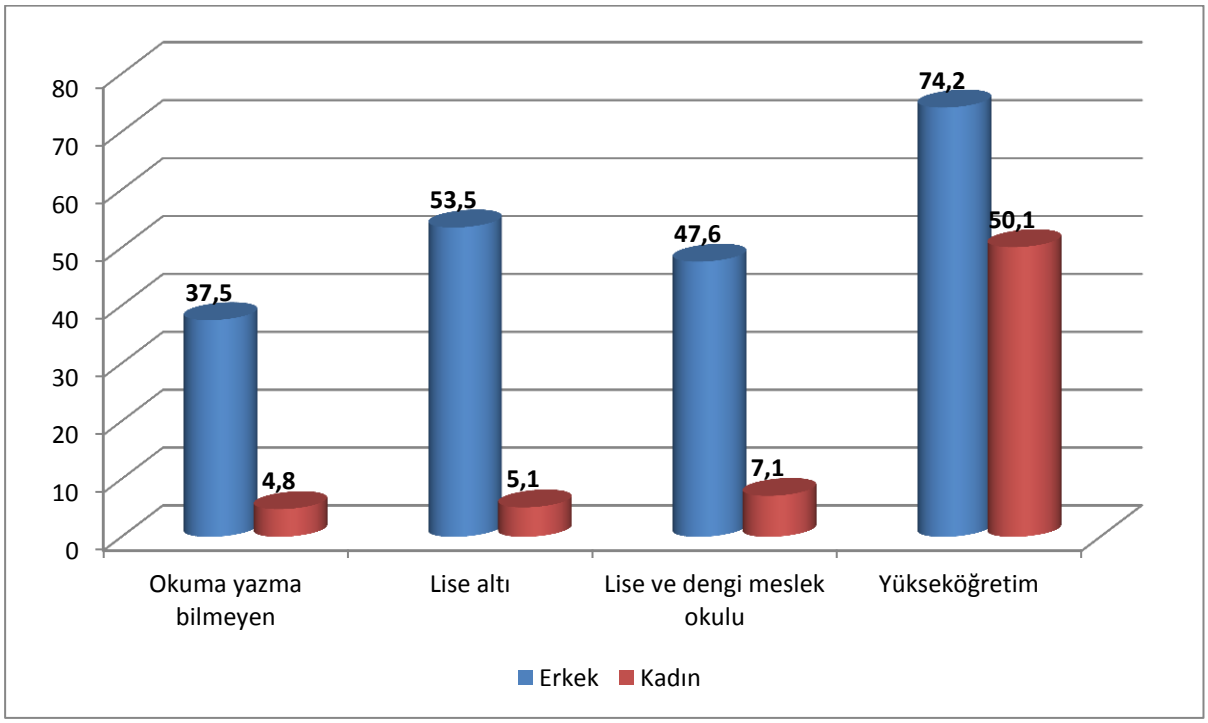

Kaynak: TUİK

Eğitim durumlarına göre TRC2 Bölgesinde işgücüne katılım oranlarında kadınlarda ve erkeklerde yüksek öğrenim mezunları ilk sırada yer almaktadır, TRC2 Bölgesinde yüksek öğrenim mezunu kadınların işgücüne katılımı oldukça yüksek bir orana sahip olması dikkat çekmektedir. Kadınlarda eğitim seviyesi düştükçe işgücüne katılım oranı da düşmektedir; ancak erkekler için bunu söyleyemeyiz, erkeklerde işgücüne katılım oranında ikinci sırayı lise altı mezunlar yer alırken üçüncü sırada lise ve dengi meslek okulu mezunu olanlar yer almaktadır. Türkiye geneli oranlara baktığımızda yine TRC2 Bölgesinde olduğu gibi ilk sırada yüksek öğrenim mezunları yer alırken yükseköğrenim mezunu kadınlarda işgücüne katılım oranı %85,1 iken erkeklerde %70,9'luk bir orana söz konusudur. TRC2 Bölgesi ve Türkiye geneli en düşük işgücüne katılım oranına sahip grup ise okuma yazma bilmeyenlerdir.

İşsizlik

2012 istatistiklerine göre TRC2 bölgesinde işsizlik oranı %6,9'dur. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %1,0 erkekler açısındansa %7,6'dır.İşsizlik oranları özellikle 2009 yılında krizin etkisiyle %20.6 ile en belirgin dönem olup Türkiye'de en yüksek ikinci kent olmuştur. Ancak TRC2 bölgesi içerisinde 2010 ve 2011 yılında bir düşüş görülmekte olup, 2010'da %13.5 ile en yüksek 15. İl olurken, 2011 yılında Türkiye İşsizlik oranı %9.8 iken TRC2 bölgesinde %8.4 ile Türkiye ortalamasının altında gerçekleşmiştir.Ancak bu durumun oluşmasında, bölgesel olarak alınan bu değerin özellikle Şanlıurfa'daki tarım işçileri ve bu yılda her iki ilde İŞKUR mesleki eğitim kursları ve Toplum Yararına Çalışma Programı (TYP) projelerinde faydalandırılan kişilerin etkisiyle sigortalı sayısındaki artışın etkili olduğu düşünülmekte olup, bu durum TÜİK yetkilileri ile yapılan görüşmelerde de teyit edilmiştir.

Grafik 10 TRC2 Bölgesi Yıllara Göre İşsizlik Oranları

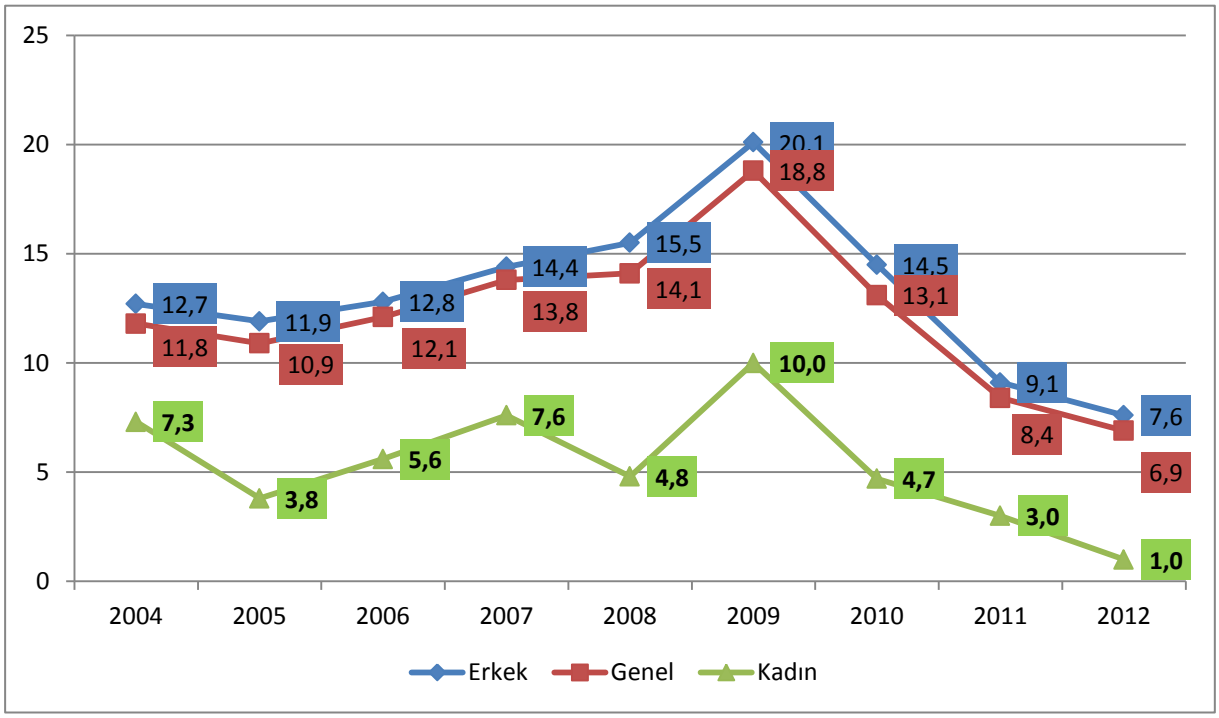

Kaynak: TUİK

TRC2 Bölgesinde işsizlik oranı 2012 yılında %6,9 olarak gerçekleşmiştir, bu oran Türkiye geneli %9,2 oranına sahiptir. TRC2 Bölgesi Türkiye ortalamasının altında bir orana sahiptir. Bu durumun İŞKUR tarafından özellikle TRC2 bölgesinde yüksek sayıda katılımcıların katılımıyla gerçekleştirilen TYP'lerin (Toplum Yararına Programlar) etkisinin olduğu düşünülmektedir. TRC2 Bölgesinde 2004-2012 veri incelemesinde en düşük işsizlik %6,9 ile 2012 yılında gerçekleşmiştir. 2011 yılında TRC2 Bölgesinde işsizlik oranı %8,4 iken Türkiye de işsizlik oranı %9,8 olarak gerçekleşmiştir. 2012 ve 2011 yıllarında TRC2 Bölgesi Türkiye ortalamasından daha düşük bir orana sahiptir. TRC2 Bölgesinde %18,8 ile en yüksek işsizlik oranına sahip yıl ise 2009 yılıdır bu yılda oranın yüksek olmasının ekonomik krizden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Yine 2009 yılında hem erkeklerde hem de kadınlarda

işsizlik oranın en yüksek olduğu dönemdir. 2009 yılı ekonomik krizinden sonra genel anlamda TRC2 Bölgesinde işsizlik oranları düzenli olarak düşmüştür.

Grafik 11 TRC2 Bölgesi Geniş Yaş Grubuna Göre İşsizlik Oranları(2012)

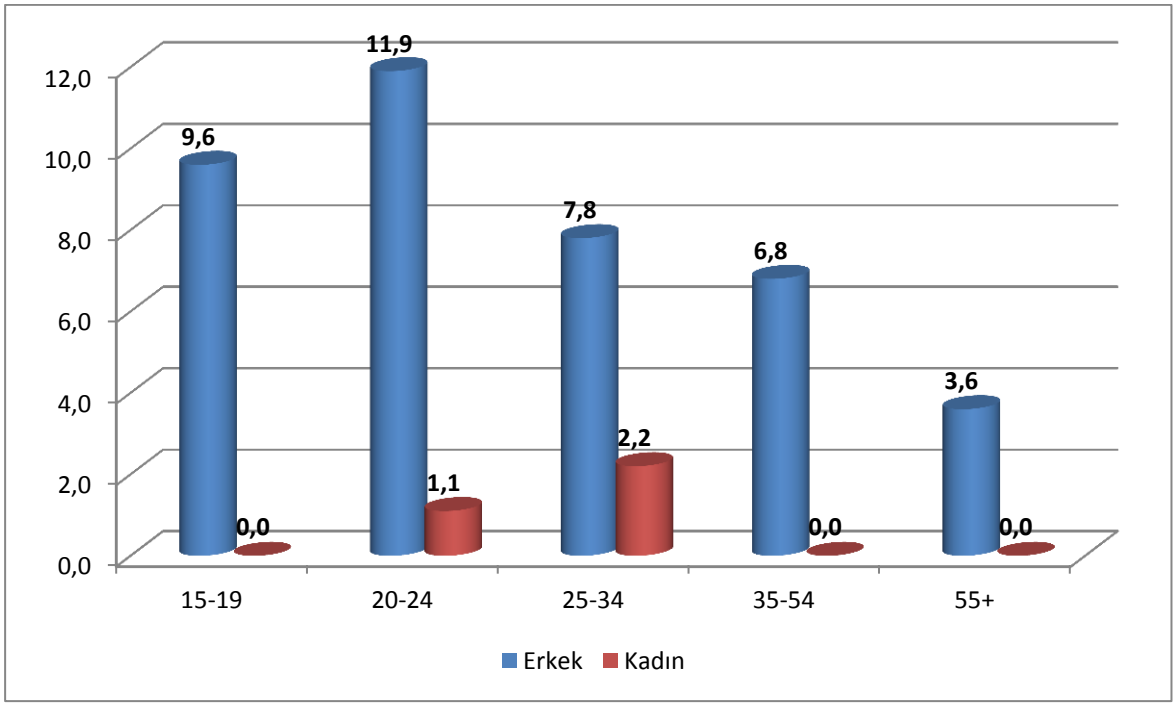

Kaynak: TUİK

İşsizlik oranı TRC2 Bölgesinde 2012 yılında 25-34 yaş grubu kadınlarda %2,2 ile en yüksek seviyede iken erkeklerde %11,9 ile 20-24 yaş grubu ilk sırada yer almaktadır. Kadınlarda en yüksek ikinci orana %1,1 ile 20-24 yaş grubu, erkeklerde ise %9,6 ile 15-19 yaş grubu sahiptir.

Grafik 12 TRC2 Bölgesi Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranları(2012)

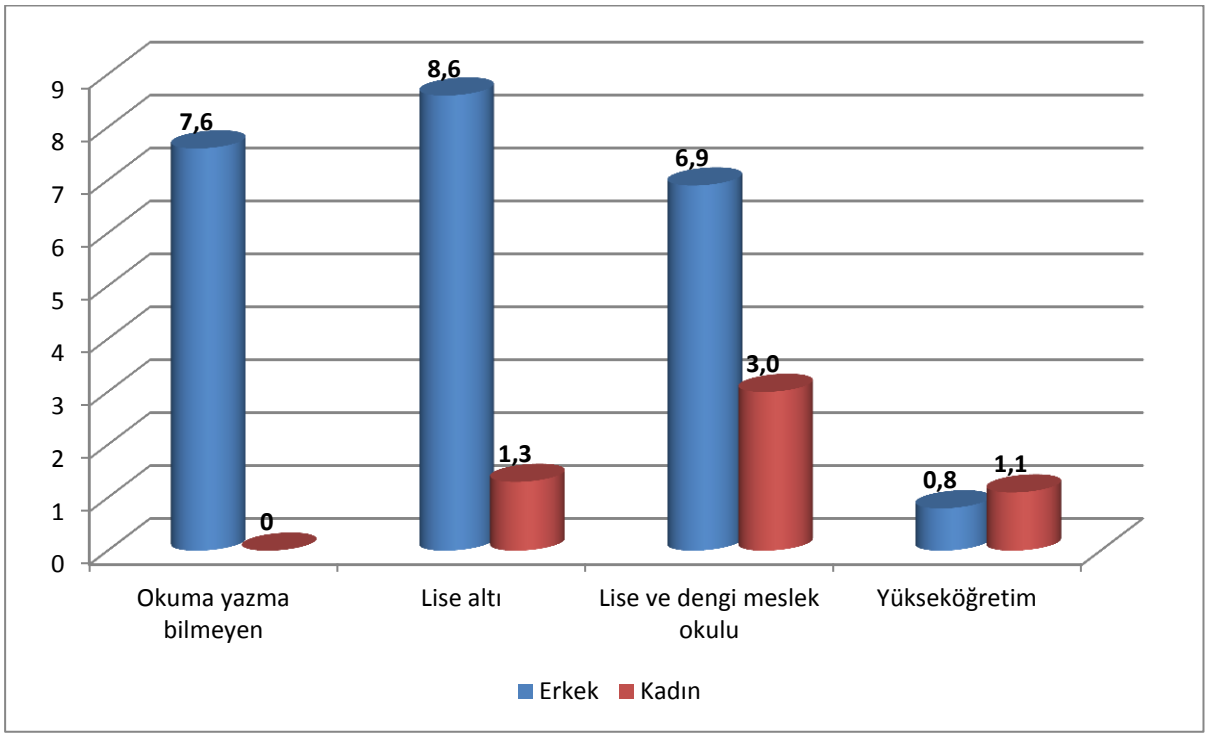

Kaynak: TUİK

TRC2 Bölgesinde en düşük işsizlik oranı kadınlarda okuma yazma bilmeyenler olurken erkeklerde yükseköğrenim mezunları olmuştur. En yüksek işsizlik oranı kadınlarda lise ve dengi meslek okulu mezunları olarak görülürken, erkeklerde ise lise altı mezunları olarak görülmektedir. Kadınlarda lise altı mezunlar ikinci, yüksek öğrenim mezunları üçüncü en yüksek orana sahip grup olurken, erkeklerde okuma yazma bilmeyenler ikinci, lise ve dengi meslek okulu mezunları üçüncü olarak görülmektedir. Eğitim durumlarına göre oranlarda erkekler yükseköğrenim oranı hariç diğer eğitim seviyelerinde kadınlardan daha yüksek işsizlik oranına sahiptirler.

Grafik 13 TRC2 Bölgesi Yıllara Göre İstihdam Oranları

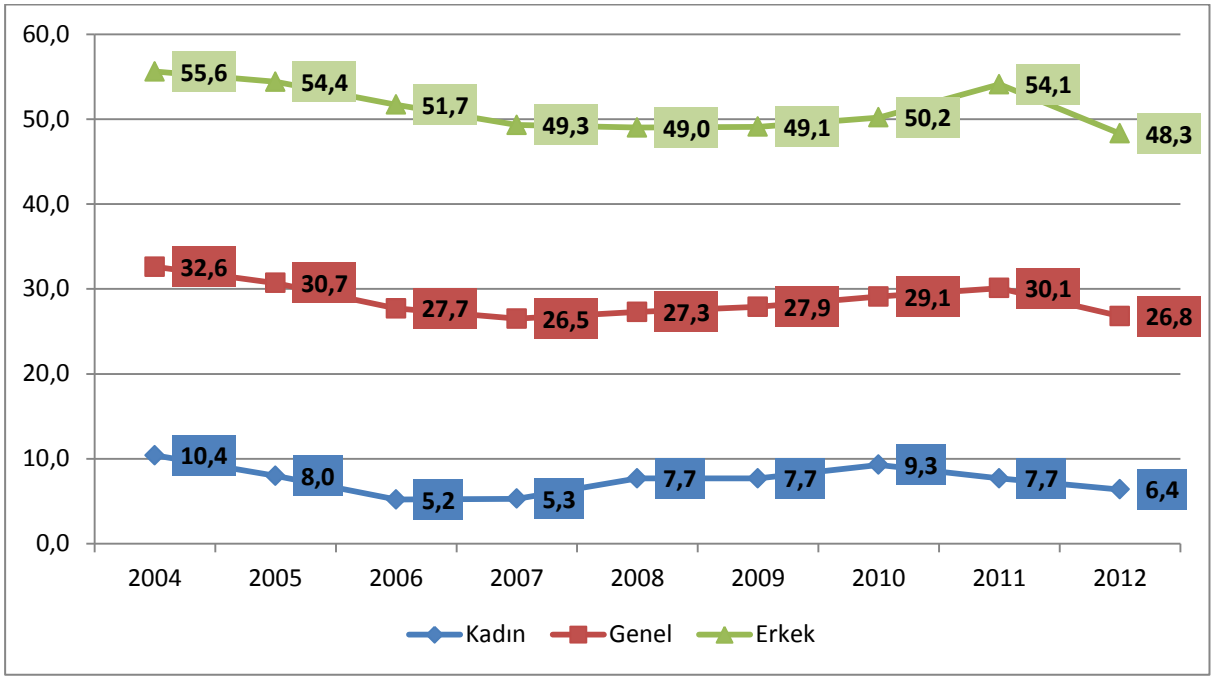

Kaynak: TUİK

Türkiye geneli istihdam oranı 2012 yılında %45,4 olarak gerçeklemiş ve TRC2 Bölgesi %26,8 ile bu oranın altında seyretmiştir. 2012 yılında Türkiye geneli kadın istihdam oranı %26,3 iken bu oran TRC2 Bölgesinde %6,4 ile Türkiye ortalamasının oldukça altında kalmıştır, erkeklerde Türkiye geneli istihdam oranı %65,0 iken TRC2 Bölgesinde %48,3 olarak gerçekleşmiştir. TRC2 Bölgesinde en yüksek oranlı istihdam 2004 yılında gerçekleşmişken, en düşük oranın 2007 yılında olduğu görülmektedir. TRC2 Bölgesinde kadınlarda en düşük istihdam oranı 2006 yılında gerçekleşirken, erkekler de en düşük istihdam oranının 2012 yılında olduğu görülmektedir.

Grafik 14 TRC2 Bölgesi Sektörlerin Yıllara Göre İstihdam Oranları

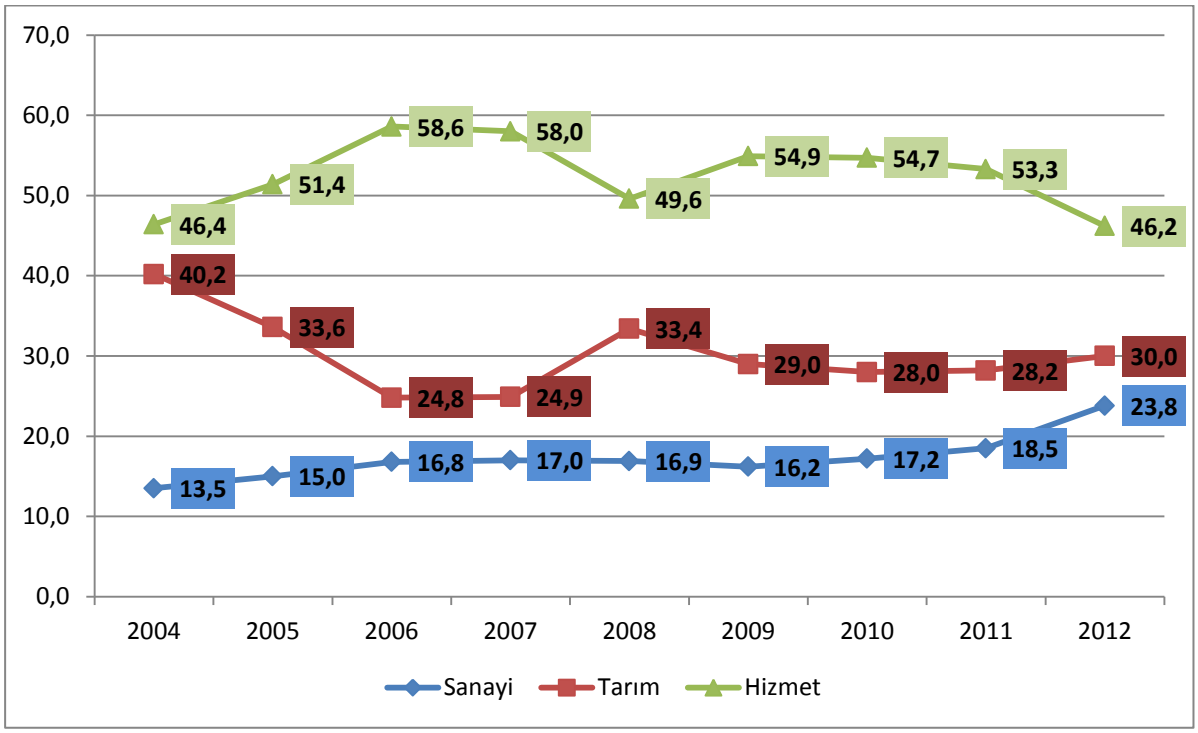

Kaynak: TUİK

2012 yılında TRC2 Bölgesinde her 100 kişiden 46 kişi hizmet, 30 kişi tarım ve 24 kişi sanayi sektöründe istihdam edilmektedir, Türkiye de 2012 yılında her 100 kişiden 49 kişi hizmet, 26 kişi sanayi ve 25 kişi tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Türkiye ve TRC2 Bölgesinde hizmet sektörü oransal olarak ilk sırada yer almaktadır. TRC2 Bölgesinde 2009 ekonomik krizinden sonra sanayi ve tarım sektöründe istihdam oranında artış görülürken, hizmet sektörü istihdam oranında düşüş söz konusudur. TRC2 Bölgesinde 2012 yılında istihdam edilen her 100 kadından 58'i tarım, 39'u hizmet ve 3'ü sanayi sektöründe, erkeklerde ise her 100 kişiden 47'si hizmet, 27'si sanayi ve 26'sı tarım sektöründe istihdam edilirken, Türkiye geneli 2012 yılında istihdam edilen her 100 kadından 46'sı hizmet, 39'u tarım ve 15'i sanayi sektöründe, erkeklerde ise her 100 kişiden 51'i hizmet, 31'i sanayi ve 18'i tarım sektöründe istihdam edilmektedir.

Grafik 15 TRC2 Bölgesi İstihdam Edilenlerin Cinsiyete Göre İşteki Durumu(2012)

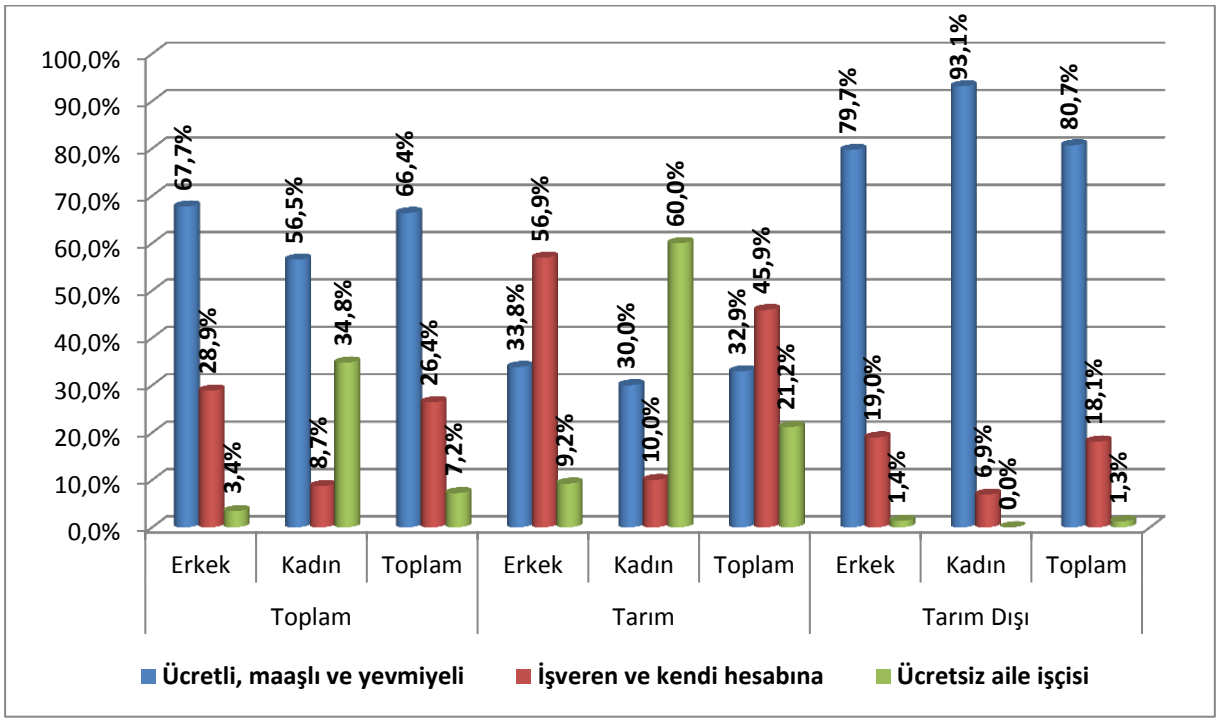

Kaynak: TUİK

TRC2 Bölgesinde istihdam edilen 100 erkekten 68'i ücretli, maaşlı ve yevmiyeli, 29'u işveren ve kendi hesabına, 3'ü ücretsiz aile işçisi, istihdam edilen 100 kadından 57'si , maaşlı ve yevmiyeli, 9'u işveren ve kendi hesabına, 35'i ücretsiz aile işçisi olarak istihdam da yer almaktadır .

Tarım alanında istihdam da yer alan ücretsiz aile işçisi kadınların oranı oldukça yüksektir her 100 kadından 60'ı ve erkeklerde ise her 100 erkekten 57'si işveren ve kendi hesabına çalışmaktadır.

Tarım dışı alanında istihdam edilen her 100 kadından 93'ü, erkeklerin ise 80'i ücretli, maaşlı ve yevmiyeli, olarak çalışmaktadır.

Grafik 16 TRC2 Bölgesi İstihdam Edilenlerin SGK Kayıtlılık Dağılımı(2012)

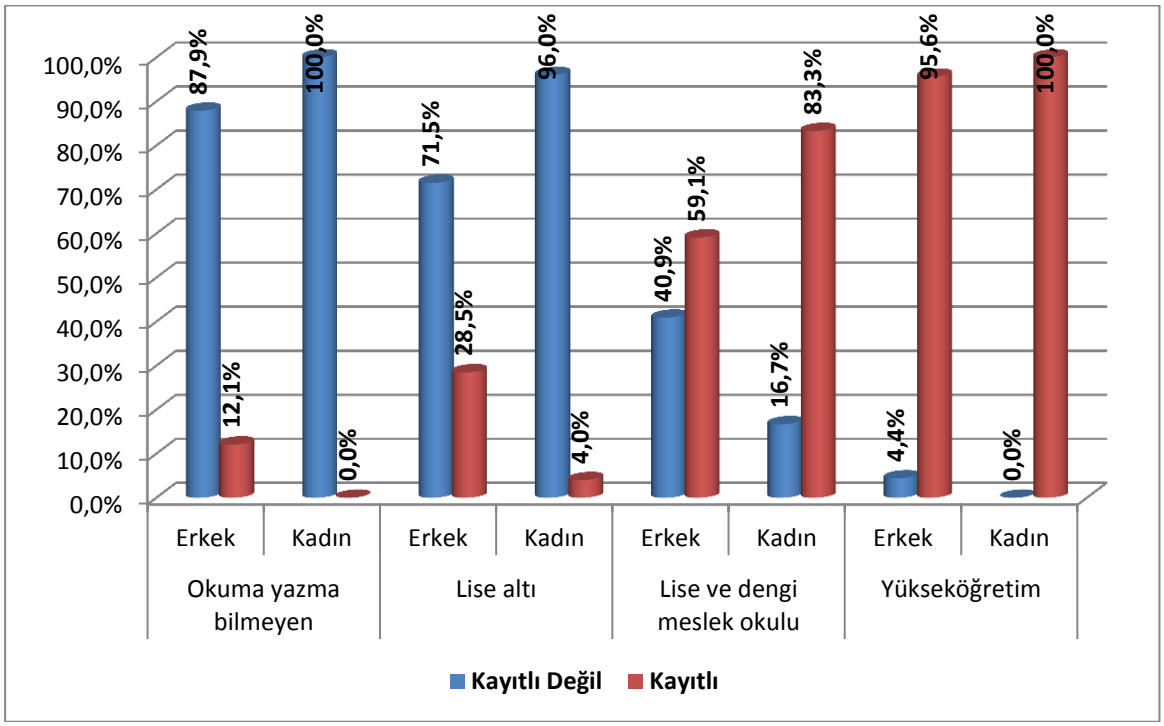

Kaynak: TUİK

TRC2 Bölgesinde Sosyal Güvenlik Kurumuna kayıtlı ve kayıtsız istihdam edilenlerin incelemesinde, Kadınlarda okuma yazma bilmeyenlerin %100 kayıtlı değil iken, yine kadınlarda yükseköğrenim mezunlarının %100 kayıtlı olarak çalışma hayatında yer almaktadır. Hem erkeklerde hem kadınlarda eğitim seviyesi yükseldikçe kayıtlılık oranı da artmaktadır.

Grafik 17 TRC2 Bölgesi İstihdam Edilenlerin Geniş Yaş Grubuna Göre Dağılımı(2012)

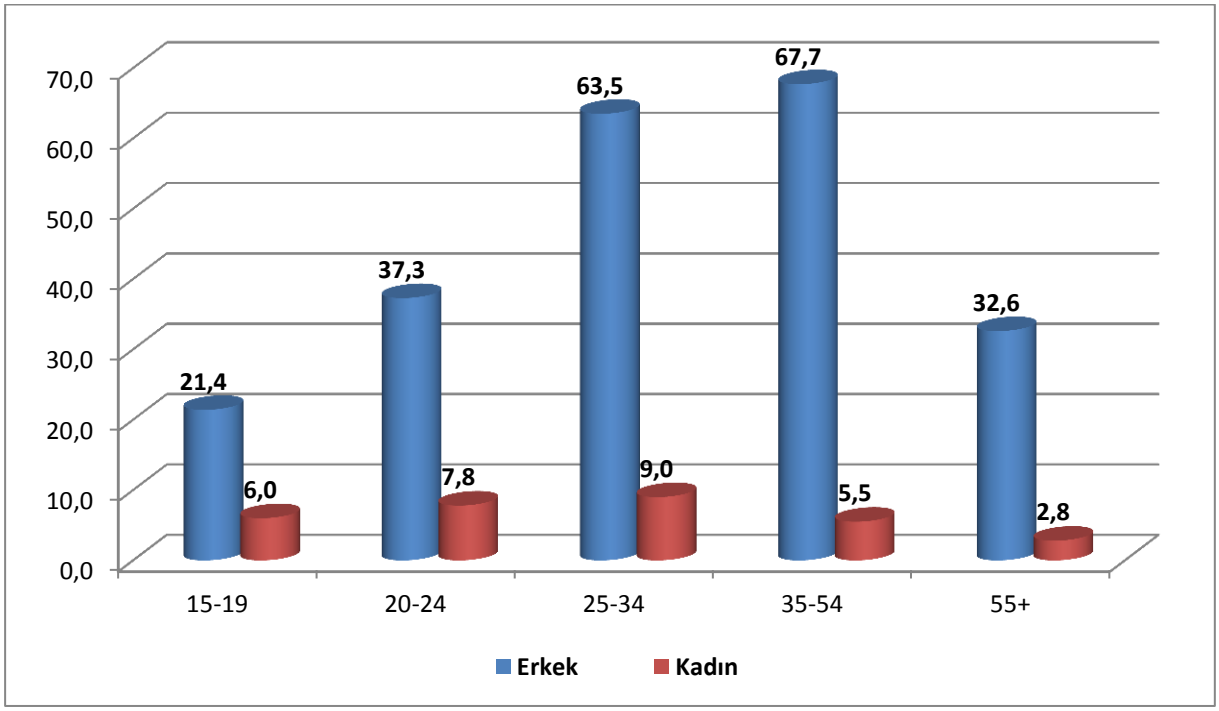

Kaynak: TUİK

İstihdam edilenlerde kadınların en fazla istihdamda yer aldığı yaş grubu 25-34 iken erkeklerde 35-54 yaş grubu olduğu görülmektedir. Erkeklerde 55+ yaş grubu hariç yaş arttıkça istihdam oranı da artmaktadır. Kadınlarda 15-19 yaş grubundan 25-34 yaş grubuna kadar istihdam oranı artarken 35-54 yaş grubu itibariyle bu oran düşmektedir.

Grafik 18 TRC2 Bölgesi İstihdam Edilenlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı(2012)

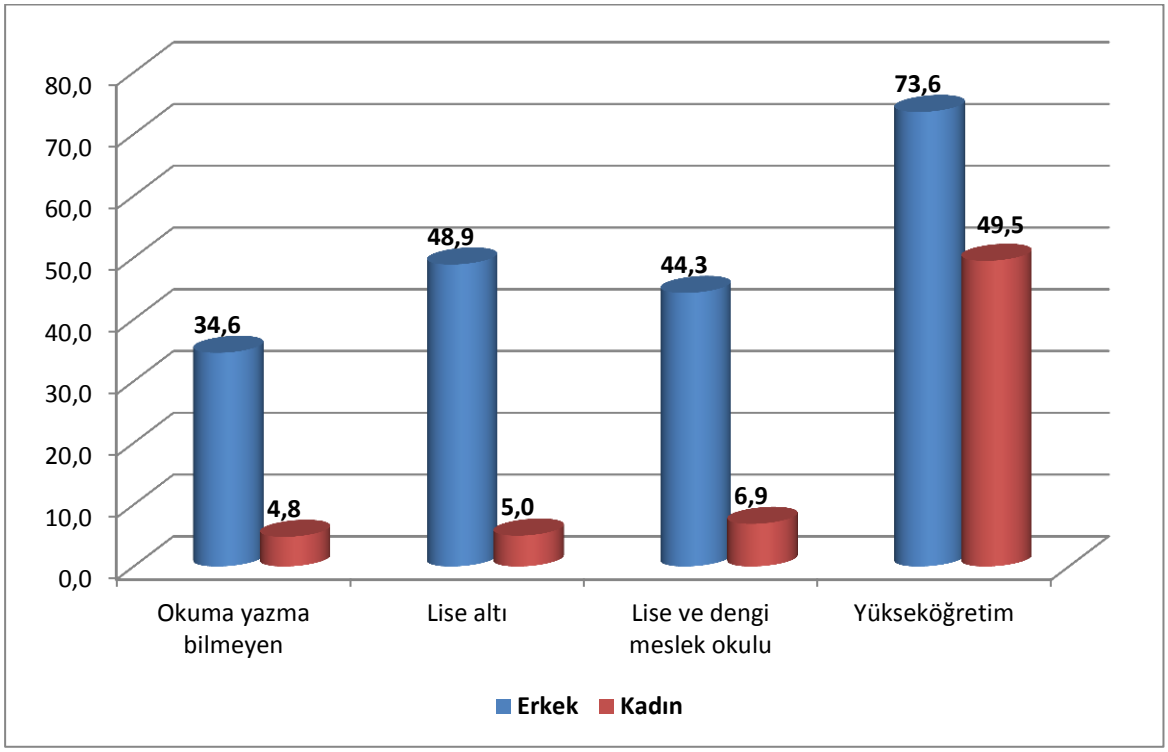

Kaynak: TUİK

TRC2 Bölgesinde kadınlarda istihdam artış oranı eğitim düzeyi ile paraleldir, kadınlarda eğitim düzeyi artıkça istihdam oranı da artmaktadır. Erkeklerde ise kadınlarda olduğu gibi olmasa da genel anlamda eğitim düzeyi artıkça istihdam oranı da artmaktadır. Her iki cinsiyetin istihdam oranında en düşük orana sahip grup okuma yazma bilmeyenlerdir.

Grafik 19 TRC2 İşgücüne Dahil Olmayanların, Dahil Olmama Nedenine Göre Dağılımı(2012)

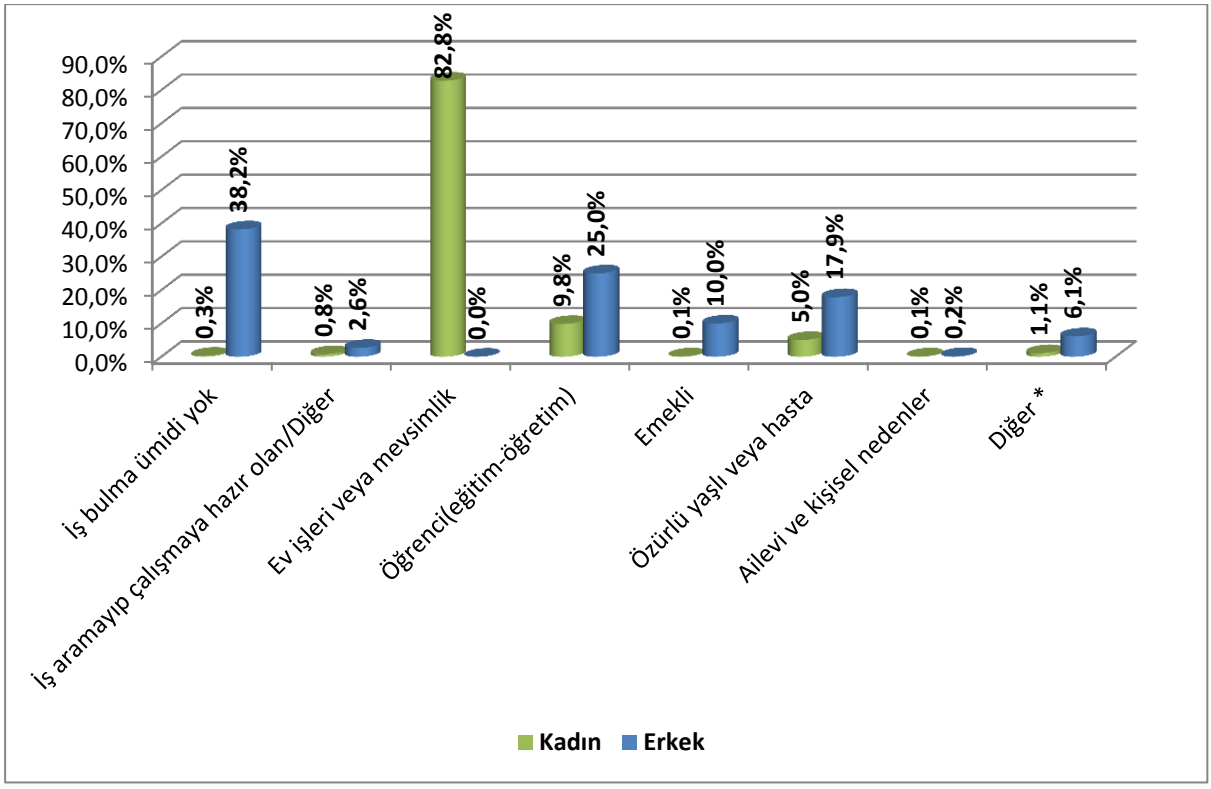

Kaynak: TUİK

Kadınlarda işgücüne dahil olmama nedeninde, **ev işleri** nedenine bağlı oranın TRC2 Bölgesinde çok büyük bir paya sahip olduğu görülmektedir. Erkeklerde ise en büyük oran **iş bulma ümidi yok** nedenine bağlı grubun yüksekliği dikkat çekmektedir. Kadınlarda diğer gruplar birbirine yakın iken, erkeklerde öğrenciliği nedeniyle işgücüne katılamayanların oranı da ikinci olarak yerini almaktadır.

Grafik 20 Diyarbakır Yıllara Göre Temel İşgücü Göstergeleri

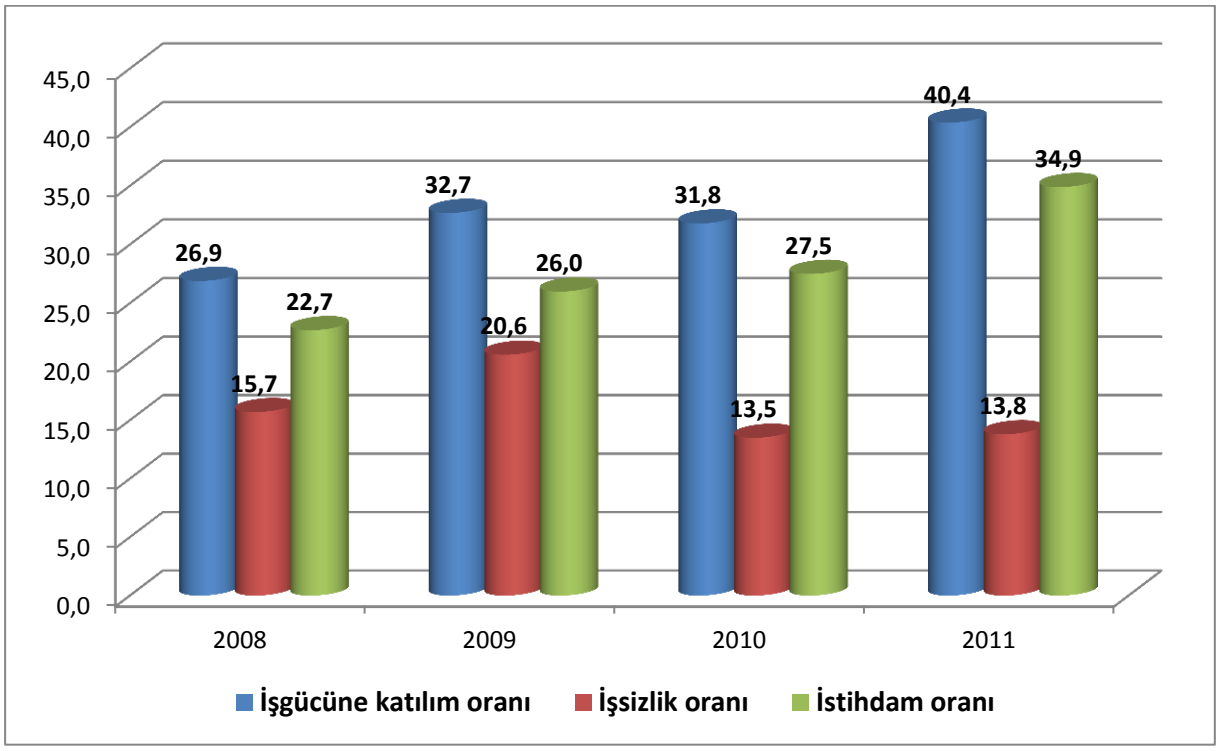

Kaynak: TUİK

İlimizde en yüksek istihdam oranı 2011 yılında gerçekleşmiştir, yine bu yılda işsizlik en düşük seviyede görülmüştür. Diyarbakır'da istihdam oranında düzenli bir artış söz konusu olmasına karşın işsizlik oranı için bunu söyleyemeyiz. 2011 yılı Türkiye geneli istihdam oranı %43,7 olarak gerçekleşmiştir.

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu bölümde Türkiye İş Kurumu 2012 İstatistik Yıllığı verileri ile 2012 yılı ve 2013 yılı ilk dokuz ayına ilişkin Diyarbakır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verileri ışığında Diyarbakır ilinde kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsiz sayısı, açık iş sayıları, kuruma yapılan başvurular, yapılan istihdamlar ve işgücü yetiştirme kursları özetlenecektir. Kuruma yapılan başvurularla işe yerleştirmelerin yaş, eğitim seviyesi ve kadın-erkek oranları açısından değerlendirilmesi, ilerleyen yılları için gerçekleştirilecek eşleştirmelerin daha etkin bir şekilde yapılabilmesi için önemli bir veri kaynağıdır.

2012 yılı itibariyle Diyarbakır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işgücü istatistiklerine bakıldığında, Diyarbakır 'da kuruma kayıtlı 58.029 iş arayan mevcut olduğu görülmektedir. İş arayanlardan %5,4'ü engellilerden, yarıdan fazlası (%55) ise 29 yaşından küçüklerden oluşmaktadır. Kuruma kayıtlı olarak iş arayanlardan sadece %11,7'si yüksek(ön lisans-doktora) öğrenimlidir.

2012 yılına ait mevcut istatistikler incelendiğinde, Diyarbakır'da 2012 yılı verilerine göre Çalışma ve İş Kurumu'na 49.407 kişinin başvurusuna karşılık 5.471 kişi iş gücü piyasasına giriş yapmıştır. İl genelinde toplam 34 özürlü ve 2 eski hükümlü 2012 yılında işe yerleştirilmiştir.

Ayrıca 2013 yılı ilk dokuz ayında kuruma başvuran kişi sayısı 31.082 kişidir, başvuranların %33,9'unu kadınlardan, %66,1'i ise erkeklerden oluşmaktadır.

Grafik 21 Diyarbakır, İŞKUR'a başvurular

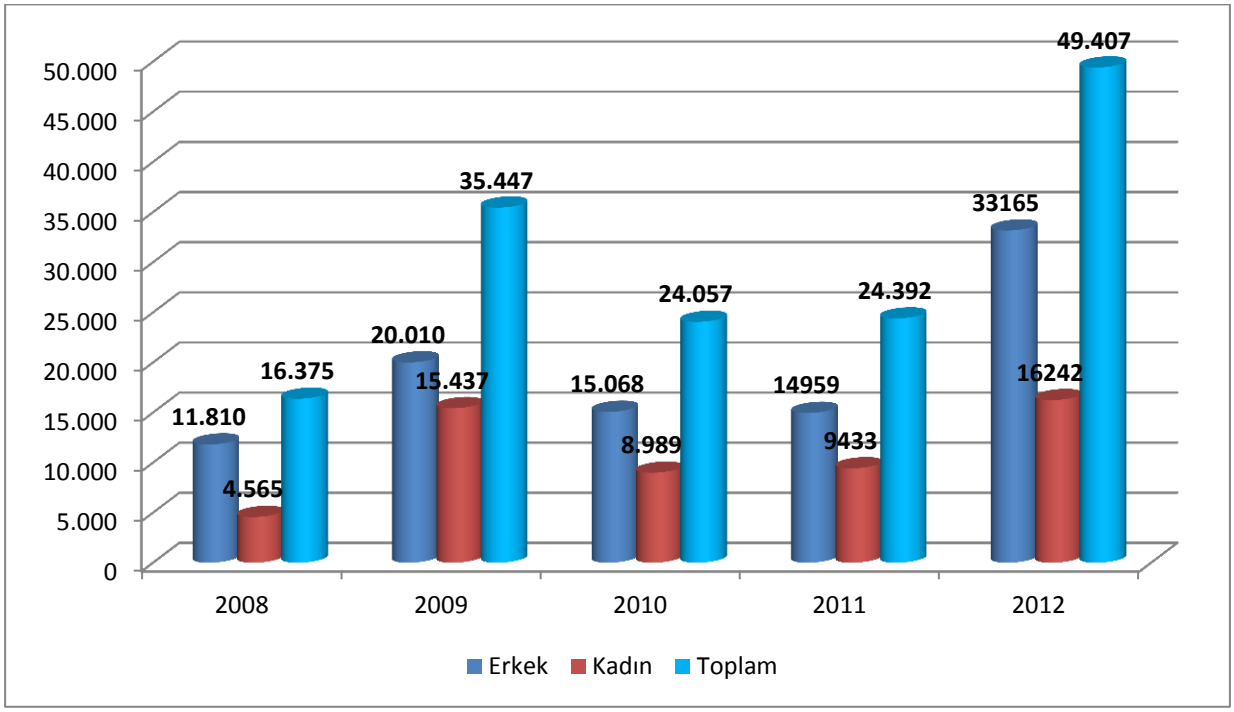

Kaynak: İŞKUR

Türkiye geneli 2012 yılı istatistiklerine bakıldığında ise kurum hizmetlerinden yararlanmak için yapılan 2.296.325 başvuruya karşılık 556.587 kişi istihdam edilmiştir[6].

[6] Türkiye İş Kurumu İstatistik Yıllığı-2012

Tablo 13 Eğitim Durumuna Göre Başvuranlar(2012)

DİYARBAKIR		
Eğitim Durumu	Erkek	Kadın
Okuma-Yazma Bilmeyenler	647	508
Okur-Yazar Olanlar	2.559	1.700
İlköğretim	18.026	6.713
Ortaöğretim	8.754	5.313
Önlisans	1.786	1.211
Lisans	1.355	774
Yüksek Lisans	37	22
Doktora	1	1
Toplam	**33.165**	**16.242**

Kaynak**:** İŞKUR

Çalışma ve İş Kurumu Diyarbakır İl Müdürlüğüne 2012 yılında başvuranların %67,1'ini erkekler %32,9'unu kadınlar oluşturmaktadır. Başvuru yapan kadınların %41,3'ü ile erkeklerin %54,4'ü ilköğretim mezunu, ortaöğretim mezunları kadınların oranı %32,7 iken ortaöğretim mezunu erkekler %26,4 olarak gerçekleşmiştir. Başvuru yapan kadınlar arasında bir yüksek okul bitirmiş olanların oranı %12,4 iken erkeklerde bu oran %9,6'da kalmıştır.

2013 yılı ilk dokuz ayında Kuruma başvuran kadınlarda ilk sırayı %37,0 ilköğretim mezunları alırken ikinci grup ise %31,8'i ortaöğretim mezunlarıdır, kadınlarda üçüncü sırayı %11,6 ile önlisans mezunları almıştır. Erkeklerde sıralama aynı şekilde oluşmuştur, ilk öğretim mezunları %48,6 ile ilk sırada yer alırken, %28,5 ile orta öğretim mezunları ve %8,8 ile önlisans mezunları izlemiştir.

Tablo 14 Başvurusu Alınan Kişi ve Açık İş İlk 20 Meslek(2012)

DİYARBAKIR			
Başvurusu Alınan İlk 20 Meslek	Kişi	Açık İşin Bulunduğu İlk 20 Meslek	Adet
Beden işçisi (genel)	19.746	Beden işçisi (genel)	3.244
Büro memuru (genel)	5.328	Beden işçisi (temizlik)	1.359
Beden işçisi (temizlik)	1.578	Temizlik görevlisi	179
Bilgisayar işletmeni	1.060	Konfeksiyon işçisi	150
Temizlik görevlisi	534	Büro memuru (genel)	130
Şoför (yolcu taşıma)	534	Müşteri temsilcisi	73
Beden işçisi (inşaat)	525	Pazarlamacı (satış temsilcisi)	72
Büro işçisi	519	Ön muhasebeci	60
Aşçı	490	Doğal gaz tesisatçısı	52
Garson (servis elemanı)	478	Mermer işçisi	48
Şoför-yük taşıma	375	Satış elemanı (tanıtım)	46

Güvenlik görevlisi (silahlı)	374	Güvenlik görevlisi (silahlı)	36
Çocuk gelişim elemanı	358	Ambalajcı (el ile)	26
Satış elemanı (tanıtım)	336	Cilt bakım ve güzellik meslek elemanı	25
Çocuk bakıcısı	332	Sekreter	24
Bilgisayar operatörü	324	Elektrik teknikeri	23
Taksi şoförü	312	Aşçı	22
Bilgisayarlı muhasebe elemanı	303	Garson (servis elemanı)	22
Pazarlamacı (satış temsilcisi)	251	Mobilya imalatçısı/mobilyacı (ahşap)	22
Sekreter	249	Büro işçisi	21

Kaynak**:** İŞKUR

Başvuru alınanların %40,0 Beden İşçisi(genel) mesleğinde olması Kuruma gelen vatandaşların büyük oranda mesleği olmayan kişilerden oluştuğu ve mesleki eğitimlere ağırlık verilmesi gerektiği görülmektedir, %50,2 ile açık işlerde Beden İşçisi(genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Büro memuru mesleği %10,8 ile Kuruma başvuruda ikinci sırayı alırken açık işlerde % 21,0 Beden İşçisi(Temizlik) mesleği yer almaktadır. Beden İşçisi(temizlik) %3,2 ile başvuruda üçüncü sırayı alırken, açık işlerde %2,8 ile Temizlik Görevlisi mesleği yer almaktadır.

2013 yılı ilk dokuz ayında %31,3 ile açık işler de ilk sırada Konfeksiyon işçisi mesleği yer almaktadır. Konfeksiyon işçisi mesleğini %25,2 ile Beden İşçisi(genel), %4,4 ile Makineci(dikiş), %2,2 ile Sebze yetiştirme işçisi ve %1,4 ile Garson(servis elemanı) izlemektedir.

Grafik 22 Diyarbakır, İŞKUR'a Kayıtlı İşsizler

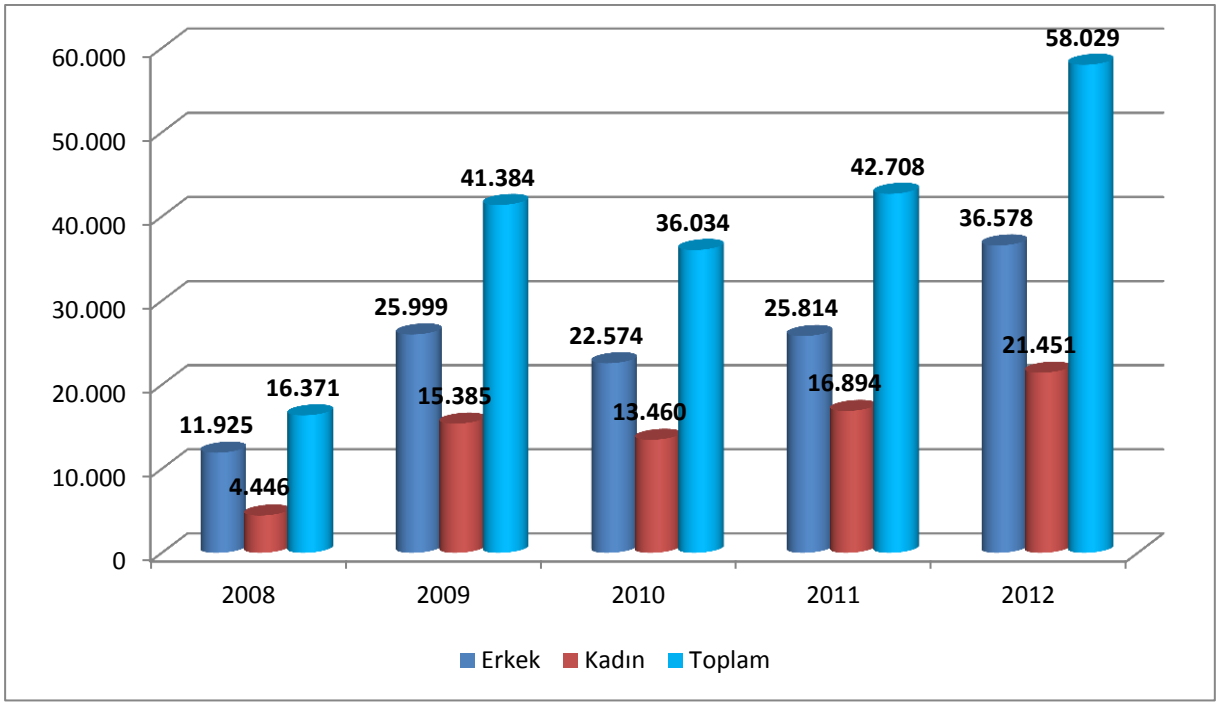

Kaynak**:** İŞKUR

Diyarbakır İŞKUR' a kayıtlı işsizlerin incelemesinde 2008 yılında kadınların kayıt oranı %27,2 erkeklerin oranı ise %72,8 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlar 2008 yılından 2011 yılına kadar kadınlarda artış gösterirken erkeklerde azalışa geçmiştir; ancak 2012 yılında kayıtlı işsizlerin oranında kadınlarda azalış, erkek sayısında ise artış görülmektedir.

2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da 61.467 kişi işsiz olarak kayıtlıdır, bunların %62,5'ini erkekler %37,5'ini kadınlar oluşturmaktadır.

Tablo 15 Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Karşılaştırması(2012)

DİYARBAKIR		TÜRKİYE	
MESLEKLER	KAYITLI İŞSİZ SAYISI	MESLEKLER	KAYITLI İŞSİZ SAYISI
Beden işçisi (genel)	23.469	Beden işçisi (genel)	580.621
Büro memuru (genel)	7.916	Büro memuru (genel)	142.007
Beden işçisi (temizlik)	1.578	Beden işçisi (temizlik)	92.007
Bilgisayar işletmeni	1.459	Satış elemanı (tanıtım)	47.614
Büro işçisi	965	Sekreter	46.050
Şoför (yolcu taşıma)	577	Temizlik görevlisi	45.512
Aşçı	546	Ön muhasebeci	38.206
Beden işçisi (inşaat)	544	Şoför-yük taşıma	35.912
Bilgisayar operatörü	523	Muhasebeci	32.002
Garson (servis elemanı)	504	Bilgisayar işletmeni	26.951
Çocuk gelişim elemanı	499	Garson (servis elemanı)	25.819
Güvenlik görevlisi (silahlı)	396	Aşçı	24.021
Şoför-yük taşıma	375	Şoför (yolcu taşıma)	22.344
Satış elemanı (tanıtım)	368	Çaycı	21.965
Temizlik görevlisi	357	Pazarlamacı (satış temsilcisi)	19.608
Muhasebeci	354	Beden işçisi (inşaat)	19.408
Taksi şoförü	354	Beden işçisi (genel)	17.425
Pazarlamacı (satış temsilcisi)	275	Kasiyer	16.640
Bayan kuaförü	265	Makineci dikiş	15.574
Sekreter	264	Aşçı yardımcısı	14.503

Kaynak**:** İŞKUR

Mesleklere göre kayıtlı işsiz sıralamasında Diyarbakır'da Beden İşçisi(genel) %40,4 oranına sahipken Türkiye'de ilk sırada yine aynı meslek %24,5 oranla yer almaktadır. Beden İşçisi(genel) mesleğinin bu derece yüksek oranlara sahip olması ülkemizde vasıfsız insanların daha çok İŞKUR'u tercih ettiği yorumunu yapmamıza neden olmaktadır. Diyarbakır' da kayıtlı işsizlerin devam eden sıralamasında %13,6 ile Büro Memuru(genel), %2,7 Beden İşçisi(temizlik) ve %2,5 ile Bilgisayar İşletmeni yer almaktadır. Bu Türkiye genelinde ise %6 Büro Memuru(genel), %3,9 Beden İşçisi(temizlik) ve %2 Satış Elemanı (tanıtım) şeklinde sıralanmıştır.

2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da kadınlar ve erkeklerde kayıtlı işsiz sıralamasında ilk üç meslek aynıdır, bu meslekler Beden İşçisi(genel) , Büro Memuru(genel) ve Beden işçisi(temizlik) olarak sıralanmıştır. Kadınlarda bu meslekleri Bilgisayar işletmeni ve Çocuk gelişim elemanı izlerken, erkeklerde Şoför (yolcu taşıma) ve Bilgisayar işletmeni meslekleri izlemektedir.

Grafik 23 Diyarbakır, Bekleme Sürelerine Göre Kayıtlı İşsizler(2012)

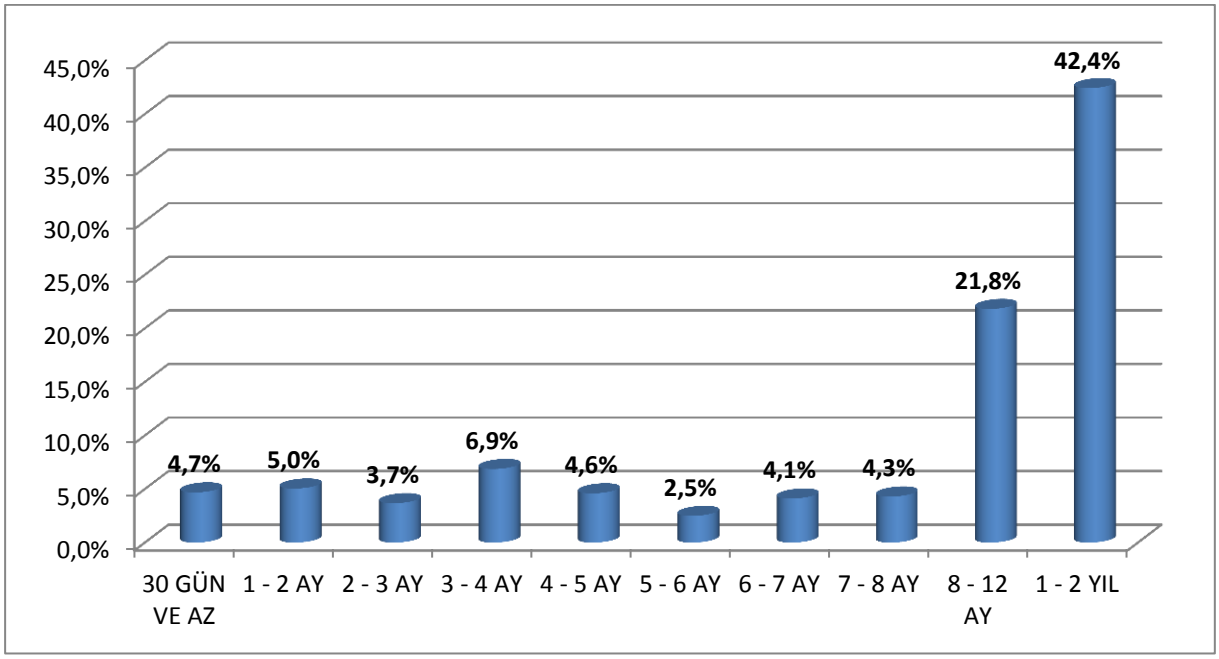

Kaynak**:** İŞKUR

Çalışma ve İş Kurumu Diyarbakır İl Müdürlüğü'nde 2012 yılı sonu verilerine göre kayıtlı 58.029 işsizin %42,4'ü bir yıldan fazla süredir işsizdir, bunları % 21,8 ile 8-12 ay arası, %4,3 ile 7-8 ay arası işsiz olanlar izlemektedir. İşsiz olanların büyük bölümünün bir yıldan fazla işsiz olmaları dikkat çekmektedir.

2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da iş arayanların %43,4'ü 1-2 yıl arası, %15,2'si 8-12 ay arası %9,5'i 2-3 yıl arası iş aramaktadır.

Tablo 16 Kayıtlı İşsizlerin Yaş Gruplarına Göre Kişi Sayısı, Diyarbakır (2012)

Yaş Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
15-19	2.110	2.017	4.127
20-24	8.419	6.581	15.000
25-29	8.426	4.396	12.822
30-34	6.398	3.157	9.555
35-39	4.498	2.135	6.633
40-44	3.070	1.504	4.574
45-49	2.077	867	2.944
50-54	882	414	1.296
55-59	453	191	644
60-64	167	127	294
65+	78	62	140
Toplam	**36.578**	**21.451**	**58.029**

Kaynak**:** İŞKUR

Kayıtlı olarak iş arayanlar arasında 20-24 yaş grubunda yer alanlar %25,8 ile birinci sırada yer almaktadır, bu grubu %22,1 ile 25-29 yaş grubu, %16,5 ile 30-34 yaş grubu izlemektedir. 20-24 yaş grubunda yer alan kadınlar %30,7 ile kadınlar da en fazla kayıtlı işsiz grubunu oluşturmaktadır, erkekler de ise 20-24 ve 25-29 yaş grupları oransal olarak ilk sırayı paylaşmaktadır. Kayıtlı İşsiz kadınlarda ikinci grup ise %20,5 ile 25-29 yaş grubu ve bu grubu 30-34 yaş grubu izlemektedir. Erkeklerde ise %17,5 ile 30-34 yaş grubu izlemektedir. Genel anlamda yaş grubu büyüdükçe kayıtlı işsiz sayısı düşmektedir.

2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da iş arayanların %24,5'ini 20-24 yaş grubu oluştururken bu grubu %21,4 ile 25-29 yaş grubu ve % 16,5 ile 30-34 yaş grubu izlemektedir.

Grafik 24 Diyarbakır, Eğitim Durumlarına Göre Kayıtlı İşsizler(2012)

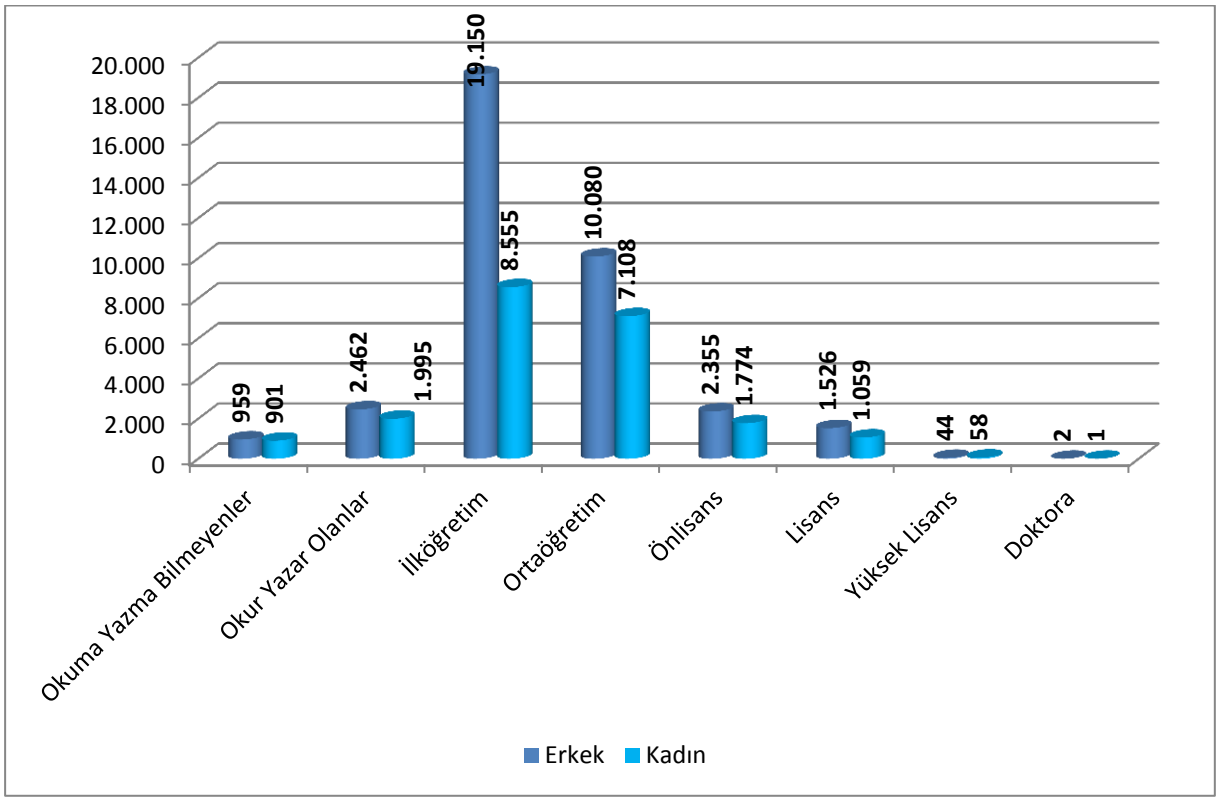

Kaynak**:** İŞKUR

Çalışma ve İş Kurumu Diyarbakır İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işsizlerin %47,7'sini ilköğretim mezunları, %29,6'sını ortaöğretim mezunları ve %7,7'sini okuryazar olanlar oluşturmaktadır. İlk sırada yer alan ilköğretim mezunu kayıtlı işsizlerin %69,1'ini erkekler %30,9'u kadınlardan, ortaöğretim mezunu kayıtlı işsizlerin %58,6'sı erkeklerden %41,4'ü kadınlardan ve okuryazar olanların %55,2'si erkeklerden %44,8'i kadınlardan oluşmaktadır. Diyarbakır'da kayıtlı işsizler ağırlıklı olarak %77,3 ile ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarından oluşmaktadır.

2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da %48,3'ünü ilköğretim, %28,2'si ortaöğretim(lise ve dengi) ve %7,7 okur yazarlardan oluşmaktadır. Kayıtlı işsiz kadınların %40,8'ini ilköğretim mezunu, %30,8'ini ortaöğretim(lise ve dengi) ve %9,1 okur yazar olanlar, erkeklerin %52,8'ini ilköğretim, %26,5'ini ortaöğretim(lise ve dengi) ve %6,8'ini önlisans mezunları oluşturmaktadır.

Grafik 25 Diyarbakır, Yıllara Göre Açık İş Sayıları

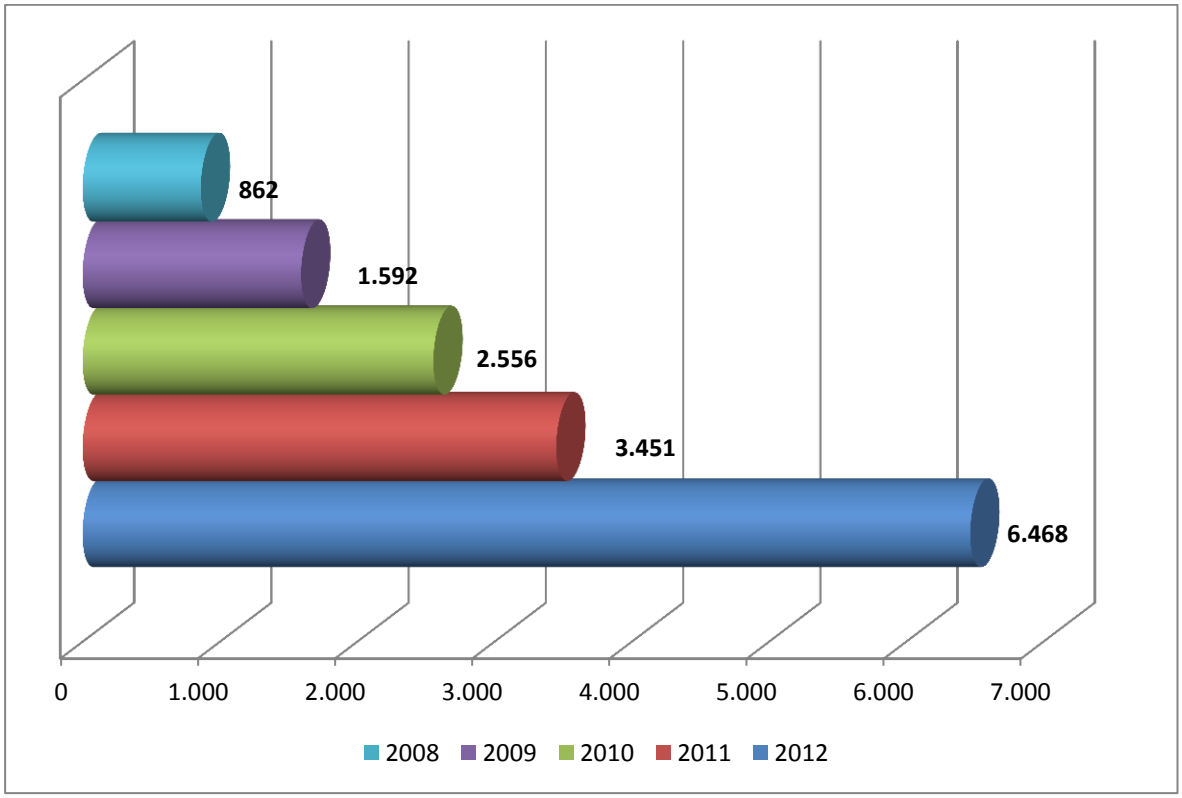

Kaynak**:** İŞKUR

Açık iş sayıları üzeride yapılan incelemelerde en büyük değişimin 2012 yılında olduğu ve bir önceki yıla göre %46,6 değişim görülmüştür, 2009 yılında bir önceki yıla göre %45,9 2010 yılında bir önceki yılda göre %37,7 2011 yılında bir önceki yıla göre %25,9 değişiklik göstermiştir. 2008-2009 dönemi değişimi ile 2012-2011 değişimi bir birine yakın oranlarda gerçekleşmiştir.

2012 yılında Açık işlerin 4.449'u Kamu, geriye kalan 2.019'u ise Özel sektörden alınan işlerdir. Kamu taleplerinin büyük bölümü Kurum tarafından finanse edilen ve geçisi istihdam yaratma kapsamında TYP(Toplum Yararına Programlar)'den oluşmaktadır. Bu talepler Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında Diyarbakır'da ki Kamu talepleri Türkiye geneli taleplerin %3,2'sini özel kesim talepler ise %0,2'sini oluşturmaktdır.

2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da kamu sektöründen 7.011 kişilik, özel sektörden ise 1.987 kişilik talep alınmıştır. Kamu sektörü taleplerinin büyük bölümünü Kurum tarafından düzenlenen TYP'ler oluşturmaktadır.

Tablo 17 En Fazla Açık İş Bulunan İlk 20 Meslek Diyarbakır, Türkiye (2012)

DİYARBAKIR		TÜRKİYE	
Meslekler	Açık İş Sayısı	Meslekler	Açık İş Sayısı
Beden işçisi (genel)	3.244	Beden işçisi (genel)	366.718
Beden işçisi (temizlik)	1.359	Beden işçisi (temizlik)	48.132
Temizlik görevlisi	179	Temizlik görevlisi	43.931
Konfeksiyon işçisi	150	Satış elemanı (tanıtım)	22.153
Büro memuru (genel)	130	Büro memuru (genel)	20.913
Müşteri temsilcisi	73	Güvenlik görevlisi	20.446
Pazarlamacı (satış temsilcisi)	72	Makineci (dikiş)	18.058
Ön muhasebeci	60	Garson (servis elemanı)	15.768
Doğal gaz tesisatçısı	52	Çağrı merkezi görevlisi	13.197
Mermer işçisi	48	Reyon görevlisi	11.054
Satış elemanı (tanıtım)	46	Kasiyer	10.159
Güvenlik görevlisi (silahlı)	36	Gaz altı kaynakçısı	7.944
Ambalajcı (el ile)	26	Ön muhasebeci	7.860
Cilt bakım ve güzellik meslek elemanı	25	Lojistik elemanı	7.723
Sekreter	24	Şoför-yük taşıma	7.551
Elektrik teknikeri	23	Bulaşıkçı (stevard)	7.114
Aşçı	22	Pazarlamacı (satış temsilcisi)	6.820
Garson (servis elemanı)	22	Konfeksiyon işçisi	6.621
Mobilya imalatçısı/mobilyacı (ahşap)	22	Aşçı	6.033
Büro işçisi	21	Elektrik teknisyeni	5.817

Kaynak**:** İŞKUR

En fazla açık işin bulunduğu meslekler incelendiğinde Diyarbakır'da ilk üç meslek Türkiye geneli ile paralellik göstermektdir. Diyarbakır'da yer alan ilk üç meslek ilde ki açık işlerin %73,9'unu Ülke geneli ise %46,3'ünü oluşturmaktdır. Diyarbakır'da sıralamayı %2,3 ile Konfeksiyon İşçisi, %2,3, Büro Memuru(genel) %2,0 ilk beşte yer alırken, Türkiye genelinde sıralamayı %2,2 ile Satış Elemanı(tanıtım), %2,1 ile Büro Memuru(genel) olarak oluşmaktadır. Açık işlerde özellikle ilk üçte vasıf gerektirmeyen işlerin yer alması dikkat çekmektedir. Kariyer ve vasıflı mesleklerde yer alan açık işlerin Kurumda ki oranlarının artırılması için objektif çalışmalar yapılmalıdır.

Grafik 26 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı (2012)

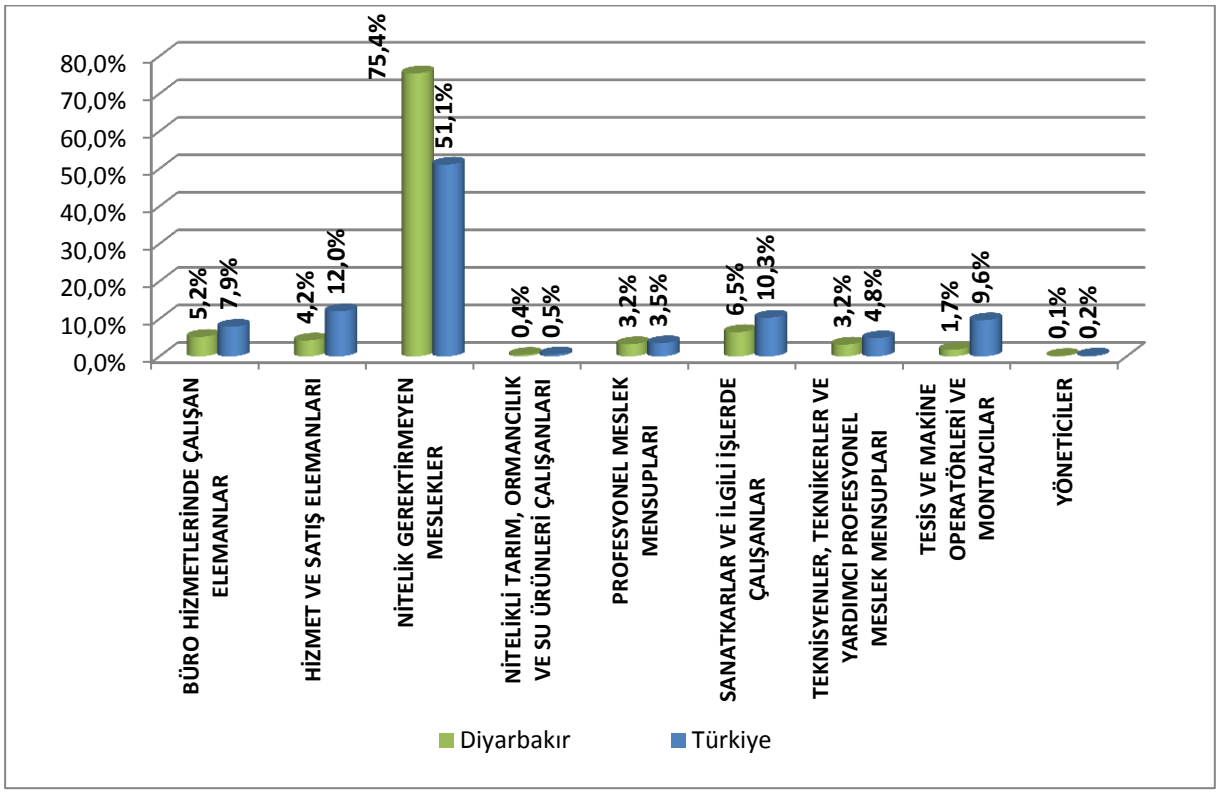

Kaynak**:** İŞKUR

Kuruma bildirilen açık işlerin geneli Hizmet ve satış elemanları grubundaki mesleklere yönelik, bu meslek grubu hem Türkiye hemde Diyarbakır'da ilk sırada yer almaktadır, bu grup dışında yer alan diğer tüm gruplar da Diyarbakır, Türkiye ortalamasının altında yer almaktdır. Diyarbakır'da kuruma gelen ve işçi talep eden işverenlerimiz genelde vasıfsız eleman talebinde bulunmaktdır.

2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da açık işlerin %41,9'unu sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar oluştururken, bu grubu %28,1 ile nitelik gerektirmeyen meslekler ve %8,9 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar izlemektedir.

Tablo 18 Sektörlere Göre Açık İş Sayıları Diyarbakır, Türkiye (2012)

Sektörler	Diyarbakır	Türkiye
Bilgi ve iletişim	312	44.039
Diğer hizmet faaliyetleri	657	90.243
Eğitim	1.281	38.251
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme	98	7.329
Finans ve sigorta faaliyetleri	6	11.188
Gayrimenkul faaliyetleri	5	902
Hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri;	0	528
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	176	85.594
İmalat	669	336.449
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	116	14.071
İnşaat	193	53.393
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	2.128	10.089
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	80	53.282
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	55	4.144
Madencilik ve taş ocakçılığı	44	8.243
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	109	66.264
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	110	15.159
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	107	15.916
Toptan ve perakende ticaret;	266	94.621
Ulaştırma ve depolama	56	42.050
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	0	49

Kaynak**:** İŞKUR

Diyarbakır'da Kamu açık iş oranı %32,9 ile ilk sırada yer almaktadır, kamu taleplerinin sayısal olarak yüksek olması İŞKUR tarafından düzenlenen TYP'den kaynaklanmaktadır. Kamu açık iş sayısını, %19,8 ile eğitim sektörü, %10,3 ile imalat sektörü %10,2 ile diğer hizmet faaliyetleri ve %4,8 ile bilgi ve iletişim sektörleri izlemektdir. Türkiye genelinde ise açık işlerde imalat sektörü ilk sırada %33,9 ile yer almaktadır, imalat sektörünü %9,5 ile toptan ve perakende, %9,1 ile diğer hizmet faaliyetleri, %8,6'lık oranla idari ve destek hizmetleri faaliyetleri ve %6,7 ile mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü izlemektedir. Diyarbakır iline yapılacak özel sektör yatırımları ile özel sektördeki açık iş oranları yukarılara çekilecektir.

Açık işlerin 6.339 tanesi sosyal durumu normal statüde, 127 tanesi özürlü ve 2 tanesi eski hükümlü-TMY (terörle müacedelede yaralanan) oluşmaktadır.

2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da açık işlerin %40,1'ini imalat sektörü, %14,7'sini eğitim sektörü ve %9,8 ile inşaat ve diğer hizmet faaliyetleri aynı orana sahiptir.

Grafik 27 Diyarbakır, Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları

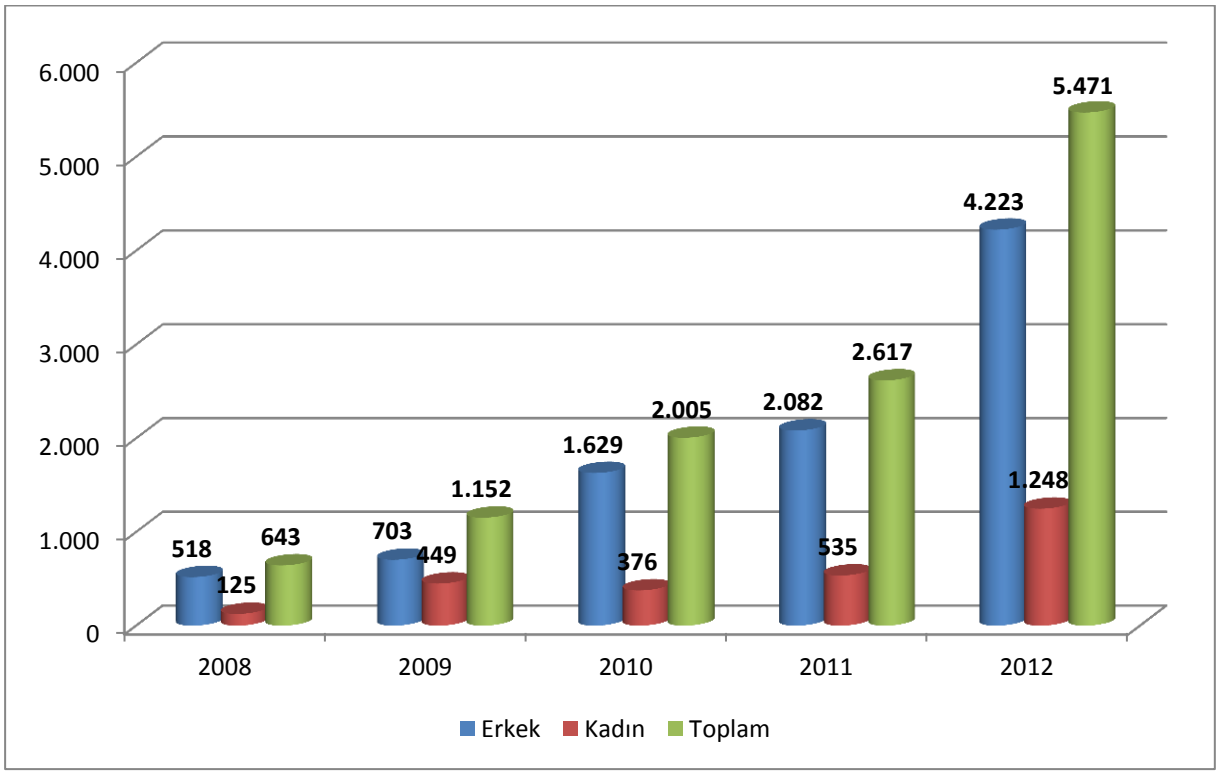

Kaynak**:** İŞKUR

İşe Yerleştirme faaliyetlerinde 2008 yılında işe yerleştirilenlerin %19,4'ü kadın %80,6'sı ise erkeklerden oluşmaktayken, %39,0 ile 2009 yılında kadınların işe yerleştirme oranında ciddi bir artış göze çarpmaktadır, erkeklerde %61,0 ile bir önceki yıla göre oransal düşüş yaşanmıştır, 2010 yılında bu oranlar; kadınlarda %18,8, erkeklerde ise %81,2 iken 2011 yılında kadınlarda %20,4, erkeklerde %79,6 ve 2012 yılında kadınlarda %22,8 erkeklerde ise %77,2 oranında işe yerleştirme görülmektedir. İŞKUR tarafından işe yerleştirilen kişilerin sayılarında düzenli bir artış söz konusudur. 2010 yılında kadınlarda bir önceki yıla göre sayısal düşüş yaşanmıştır. 2012 yılında işe yerleştirmede Diyarbakır İŞKUR bir önceki yıla göre %109,1 ile ciddi bir oranda artış göstermiştir.

2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da işe yerleştirme sayısı 3.215'tir. İşe yerleştirilenlerin %75,6'sını erkekler, %24,4 ise kadınlar oluşmaktadır. İşe yerleştirilenlerin %38,8'i özel sektöre, %61,2'si ise kamu sektörüne yerleştirilmiştir. Kamu sektörünün ağırlığının fazla olmasının nedeni TYP'lerden kaynaklanmaktadır.

Tablo 19 Eğitim Durumlarına Göre İşe Yerleştirme, Diyarbakır (2012)

Eğitim Durumu	Diyarbakır	Türkiye
Okuma-Yazma Bilmeyenler	1	2.602
Okur-Yazar Olanlar	744	20.965
İlköğretim	2.962	318.636
Ortaöğretim	1.310	159.761
Önlisans	286	32.547
Lisans	165	21.425
Yüksek Lisans	3	644
Doktora	0	7

Kaynak**:** İŞKUR

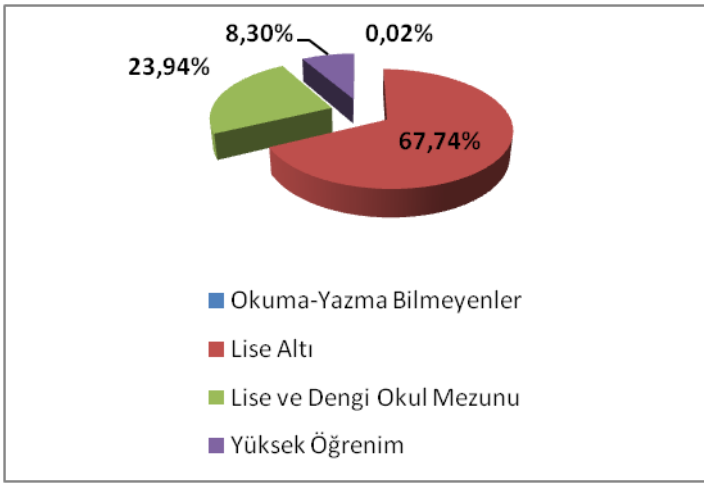

Dezavantajlı gruplarda yer alan kadınları iş hayatına kazandırmak Kurumsal hedefimizdir, bu anlamda Diyarbakır'da işe yerleştirilen kadın oranı %22,8'dir, bu oran Türkiye genelinde %29,8'dir, Diyarbakır'da kadın işe yerleştirme oranı Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Diyarbakır'da erkeklerin işe yerleştirme oranı %77,2 iken bu oran Türkiye geneli %70,2 olarak gerçekleşmiştir. Diyarbakır'da lise altı eğitime sahip kişilerin işe yerleştirme sayısı oldukça yüksektir. İlköğretimden seviyesinden sonra eğitim seviyesi arttıkça işe yerleştirme sayısı düşmektedir, bu oran Türkiye genelinde de bu şekildedir.

2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da eğitim durumu işe yerleştirme oranlarına baktığımızda %49,8 ile ilköğretim, %26,7 ile ortaöğretim(lise ve dengi), %9,7'sini önlisans ve %9,2'sini okur yazar olanlar oluşturmaktadır.

Grafik 28 Diyarbakır, Cinsiyet Bazında Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirme(2012)

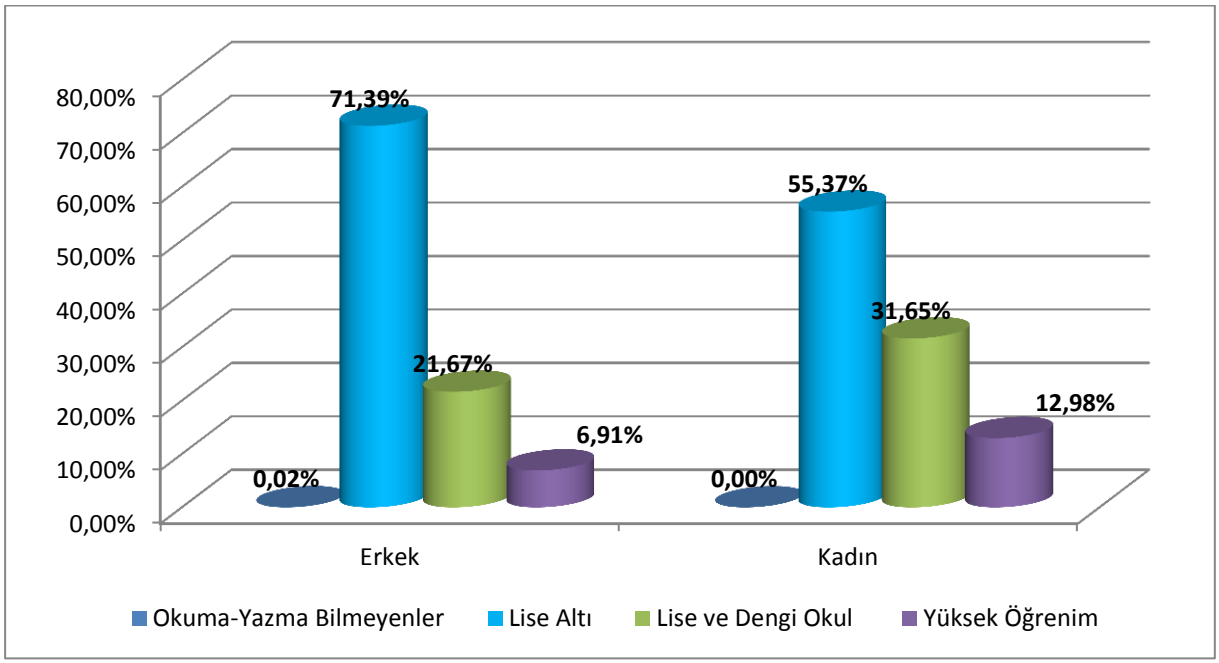

Kaynak**:** İŞKUR

Diyarbakır'da 2012 yılında yükseköğrenim mezunu kadınların işe yerleştirme oranı %12,98 ile erkeklerin işe yerleştirme oranı olan %6,91'den yüksektir, yine kadınların oransal olarak lise ve dengi okul mezunu işe yerleştirme oranı %31,65 iken erkeklerde bu oran daha düşük %21,67 olarak gerçekleşmiştir. Lise altı ve okuma yazma bilmeyenler grubunda erkeklerin işe yerleştirme oranı kadınların oranından daha yüksektir.

Tablo 20 Mesleklere Göre İşe Yerleştirme (2012)

Diyarbakır		Türkiye	
Meslekler	Sayı	Meslekler	Sayı
Beden işçisi (genel)	3058	Beden işçisi (genel)	229.943
Beden işçisi (temizlik)	1340	Beden işçisi (temizlik)	37.294
Temizlik görevlisi	168	Temizlik görevlisi	29.650
Konfeksiyon işçisi	145	Güvenlik görevlisi	13.308
Büro memuru (genel)	102	Satış elemanı (tanıtım)	11.867
Müşteri temsilcisi	70	Büro memuru (genel)	8.597
Doğal gaz tesisatçısı	52	Reyon görevlisi	8.267
Ön muhasebeci	32	Çağrı merkezi görevlisi	8.152
Cilt bakım ve güzellik meslek elemanı	25	Makineci (dikiş)	8.115
Elektrik teknikeri	22	Kasiyer	6.740
Meyve ve sebze yetiştiricisi (sera)	21	Lojistik elemanı	6.087
Dış ticaret meslek elemanı	21	Garson (servis elemanı)	6.017
Madenci (genel)	20	Konfeksiyon işçisi	4.940
Bilgisayar bakım ve onarımcısı	19	İplikçi (ring/vater/vargel)	4.029
Hastane hizmetlisi	17	Şoför-yük taşıma	3.261

Büro işçisi	17	Dikiş makinesi operatörü-kumaş	2.913
Engelli bakım elemanı	16	Diğer imalat ve ilgili işçiler (elle)	2.842
Güvenlik görevlisi (silahlı)	15	Gaz altı kaynakçısı	2.838
Usta öğretici (diğer)	15	Beden işçisi (inşaat)	2.739
Bilgisayarlı muhasebe elemanı	12	Ön muhasebeci	2.738

Kaynak**:** İŞKUR

Türkiye geneli ve Diyarbakır'da işe yerleştirmede yer alan ilk üç meslek aynıdır, Diyarbakır'da işe yerleştirmelerin yarısından fazlası %55,9 ile Beden işçisi (genel) mesleğinde gerçekleşmiştir. Beden işçisi (genel) mesleğini %24,5 ile Beden işçisi (temizlik), %3,1 ile Temizlik görevlisi, %2,7 ile Konfeksiyon işçisi ve %1,9 ile Büro memuru (genel) meslekleri izlemektedir. Türkiye genelinde işe yerleştirmelerin %41,3'ü Beden işçisi (genel) mesleği zirvede yer alırken, %6,7 ile Beden işçisi (temizlik), %5,3 ile Temizlik görevlisi, %2,4 ile Güvenlik görevlisi ve %2,1 ile Satış elemanı (tanıtım) meslekleri ilk beşte yer almaktadır.

Mesleklere göre işe yerleştirmede 2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da Beden İşçisi(genel), Müşteri temsilcisi, Konfeksiyon işçisi, büro memuru(genel) ve muhasebe meslek elemanı ilk beş sırayı almaktadır.

Grafik 29 Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirme Dağılımı (2012)

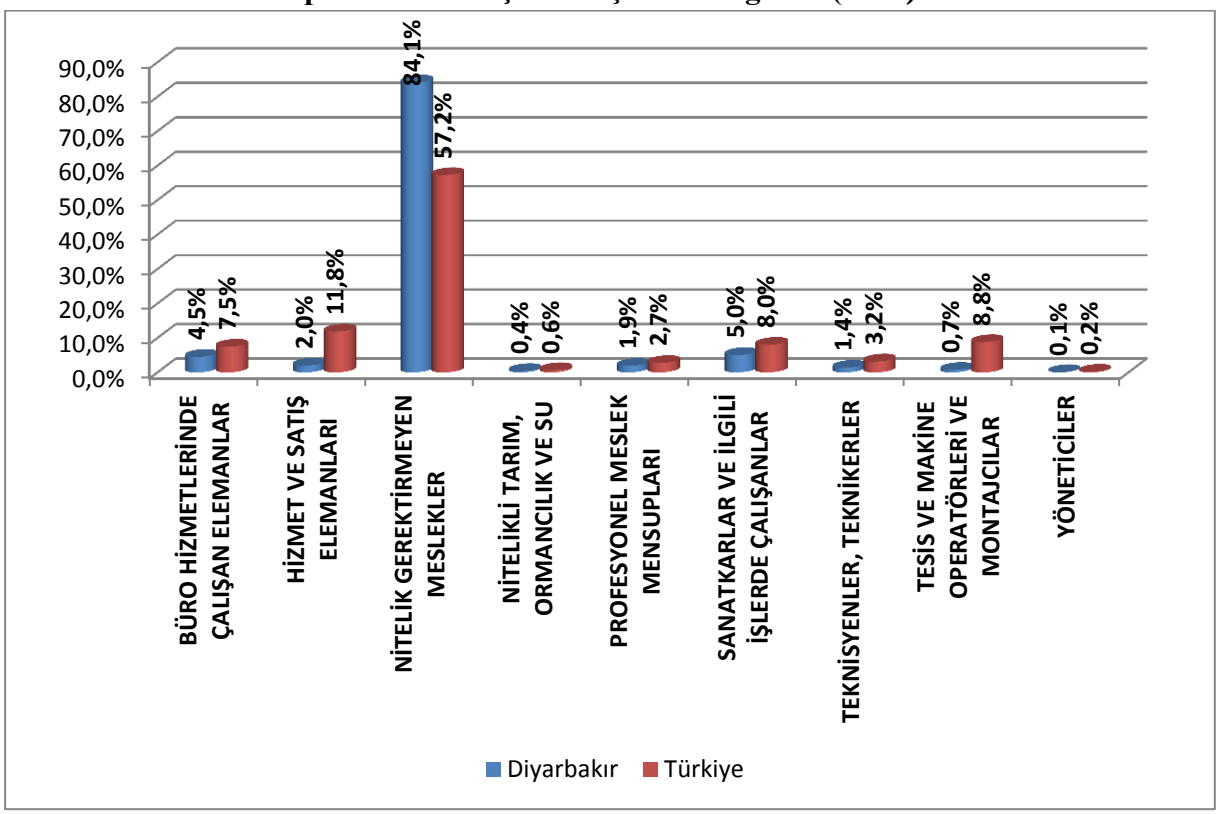

Kaynak**:** İŞKUR

Nitelik gerektirmeyen meslekler işe yerleştirme de Türkiye genelinde %57,2 orana sahipken bu oran Diyarbakır'da %84,1 olarak gerçekleşmiş ve sıralamada ilk yerini almıştır. Diyarbakır İŞKUR İl Müdürlüğünce işe yerleştirilen her 10 kişiden 8'i vasıfsız,niteliği olmayan gruptan yerleştirilmiştir. Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar Türkiye geneli %11,8 oranı ile ikinci olurken, Diyarbakır ilinde %5,0 Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar ikincilikte yerini almıştır. İşe yerleştirme sıralamasında üçüncü olan grup Diyarbakır'da %4,5 ile Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar iken Türkiye genelinde %8,0 ile Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar sıralamada ki yerini almıştır.

Mesleklere gruplarına göre işe yerleştirmede 2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da %71,3 ile nitelik gerektirmeyen meslekler ilk sırada yer alırken, bu grubu %6,9 ile sanatkalar ve ilgili işlerde çalışanlar %6,7 ile büro hizmetlerinde çalışanlar takip etmiştir.

Grafik 30 Diyarbakır, Sektörlere Göre İşe Yerleştirmenin Dağılımı (2012)

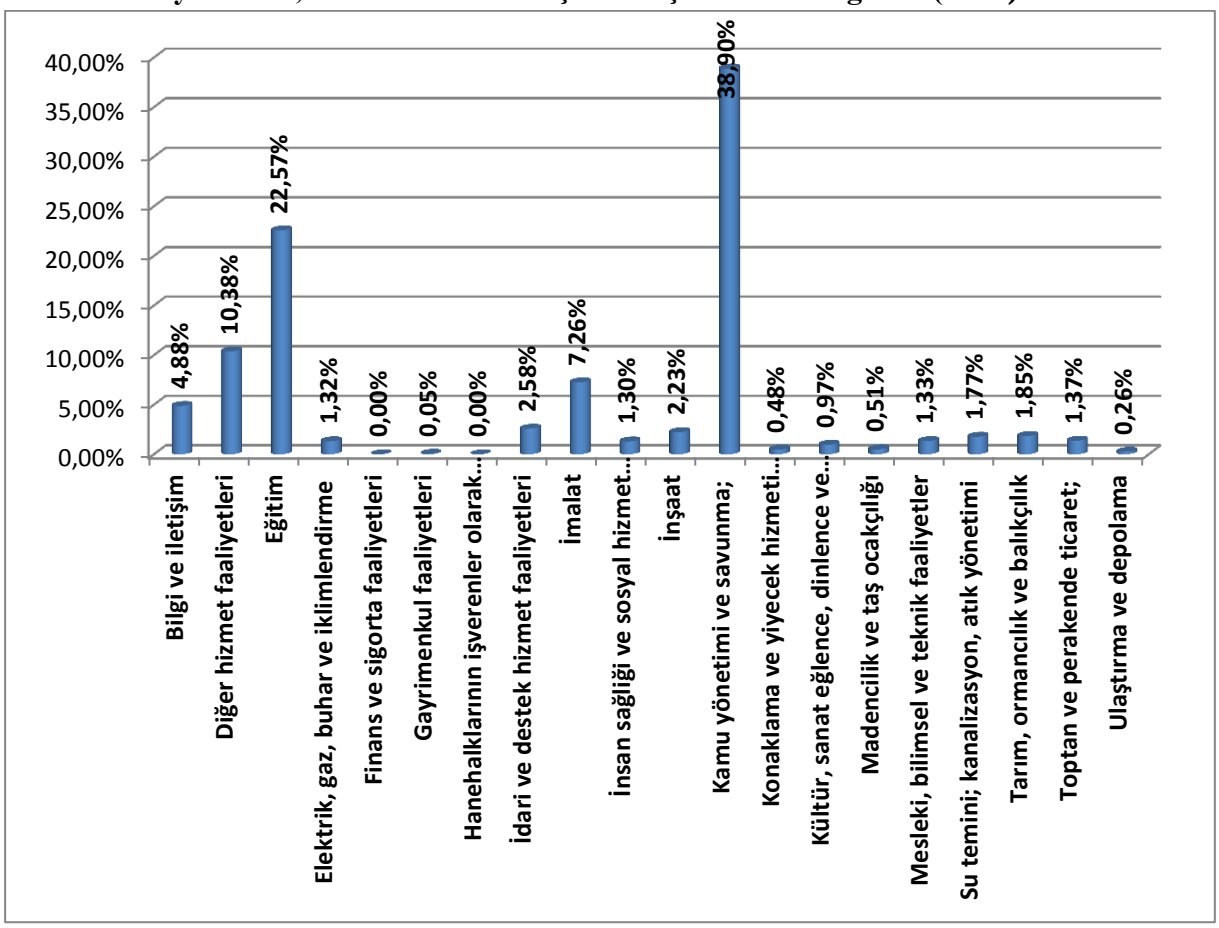

Kaynak**:** İŞKUR

Kamu sektörü işe yerleştirmede %38,9 ile ilk sırada yer almaktadır. Kamu sektörünün büyük paya sahip olmasında İŞKUR Diyarbakır İl Müdürlüğü tarafından düzenlenen TYP'lerin etkisi büyüktür. Kamu sektörü dışında, eğitim sektörü %22,6 ile ikinci, %10,4 ile

Diğer hizmet faaliyetleri sektörü üçüncü olarak izlemektedir. Sektörler bazında işe yerleştirme de en düşük oran sırası ile % 0,1 ile Gayrimenkul faaliyetleri, % 0,3 ile Ulaştırma ve depolama, %0,5 Konaklama ve yiycek hizmetleri ile Madencilik taşocaklığı sektörleri beraber yer almaktadır.

2013 yılı ilk dokuz ayında Diyarbakır'da eğitim sektörü işe yerleştirmede %36,8 ile ilk sırada yer alırken bu sektörü, %11,7 ile kamu sektörü ve %10,3 ile imalat sektörü izlemektedir.

Tablo 21 Sektörlere Göre İşe Yerleştirme Dağılımı (2012)

SEKTÖRLER	DİYARBAKIR	TÜRKİYE
Bilgi ve iletişim	4,88%	6,09%
Diğer hizmet faaliyetleri	10,38%	9,77%
Eğitim	22,57%	6,00%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme	1,32%	0,85%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,00%	1,24%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,05%	0,03%
Hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri	0,00%	0,03%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2,58%	10,68%
İmalat	7,26%	28,00%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1,30%	1,45%
İnşaat	2,23%	5,55%
Kamu yönetimi ve savunma;	38,90%	1,76%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0,48%	3,33%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,97%	0,38%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,51%	0,75%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1,33%	7,28%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi	1,77%	2,42%
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	1,85%	2,33%
Toptan ve perakende ticaret;	1,37%	8,02%
Ulaştırma ve depolama	0,26%	4,03%
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	0,00%	0,00%

Kaynak**:** İŞKUR

Türkiye geneli sektörlere göre işe yerleştirme oranlarında ilk sırada %28,0 ile imalat sektörü yer alırken, bu sektörü % 10,68 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri, %9,77 Diğer hizmet faaliyetleri izlemektedir. Türkiye genelinde en az işe yerleştirilen sektörler ise sırası ile %0,03 ile Hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri ile Gayrimenkul faaliyetleri, % 0,38 ile Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ve %0,85 ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme sektörleri olarak yer almaktadır. Türkiye geneli imalat sektörü zirvede yer alırken Diyarbakır'da bu sektörün oldukça düşük olması dikkat çekmektedir.

Diyarbakır'da işe yerleştirilen 5.471 kişinden 5.435'i normal statüde olan, bu sayı özürlülerde 34 ve Eski Hükümlü-TMY (Terorle Mücadelede Yaralanan) 2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 22 Eğitim Durumuna Göre Cinsiyet Bazında İşsizlik Ödeneği Hakedenler (2012)

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma Yazma Bilmeyen	0	0	0
Lise Altı	1.897	207	2.104
Lise ve Dengi Okul Mezunu	1.118	324	1.442
Yükseköğrenim	457	216	673
Genel Toplam	**3.472**	**747**	**4.219**

Kaynak**:** İŞKUR

Diyarbakır'da %49,9 ile en çok işsizlik ödeneği hakedenler grubunda lise altı işgörenlerdir, bunları %34,2 ile lise ve dengi okul mezunu ve %16,0 ile yükseköğrenim mezunları izlemektedir. Eğitim seviyesi yükseldikçe işsizlik maaşı alanların oranıda düşmektedir. Eğitim seviyesi lise altı olan işgörenlerin işsizlik ödeneğinde yüksek orana sahip olması yaptıkları işlerin meslek gerektirmeyen işlerin olmasının etkisi düşünülmektedir.

Tablo 23 Diyarbakır, Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayıları (2012)

Kurs Türü	Kurs Sayısı	Katılımcı Sayısı
Gap II	13	391
Gap II TYP	12	735
İşgücü yetiştirme kursları / istihdam garantili	128	5.083
İşgücü yetiştirme kursları/genel	25	759
İşgücü yetiştirme kursları/TYP	135	6.564
İşbaşı eğitim programı(İEP)	39	169
Özürlü kursları	18	245
Umem projesi	5	243
Umem projesi/İEP	5	135
TOPLAM	**380**	**14.324**

Kaynak**:** İŞKUR

Düzenlenen programlarda geçici istihdama yönelik olarak düzenlenen TYP'lerin %45,8 orana sahip olması göze çarpmaktadır, istihdam garantili kurslar %35,5 orana sahip olması eğitim alan kişilerin, eğitim sonrası istihdam edilmesi ilimiz istihdam verilerine olumlu katkı sunmuştur. Diyarbakır ilinde 2012 yılında 14.324 kişinin bu programlardan yararlanması Diyarbakır ekonomisinede olumlu katkıları olmuştur. Kurumca düzenlenen bu programlarda mesleki eğitim alan kişilere, eğitime katıldıkları her gün için cep harçlığı kurum tarafından ödenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo ....: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Period**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ**	
2007	50+ TÜM	15 EKİM - 30	İSCO 88- NACE	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.164**
2013/I	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	15 Mayıs-30 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**87.719**

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2013 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında Türkiye genelinde 87.719 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 31 Aralık 2013 ve 30 Haziran 2014 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

[7] Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

Talep araştırması için örnek hacmi, örnek seçimi, tahmin ve notasyon yöntemleri hakkında Ek 2'de ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

1. İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

Diyarbakır ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın sonuçlarını beş ana başlık altında ve Türkiye genelindeki sonuçlar ile karşılaştırarak incelemek mümkündür. Bu başlıklar işyerlerinin dağılımı, çalışanların dağılımı, açık iş sayıları, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek istihdam beklentisidir.

4.1 İşyerleri ve Mevcut İstihdam

Diyarbakır İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde yer alan 2.592 işyeri ile yüz yüze görüşülmüştür. Araştırma kapsamında sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri ile görüşme gerçekleşmiş olup, uygulama aşamasında bu tür işyeri olduğu belirtildiği için ziyaret edilen işyerlerinin, bazılarının zaman içerisinde 1-9 aralığında çalışanı olan işyerine dönüşmüş olduğu gözlemlenmiştir.

Tabloya baktığımızda Diyarbakır İşgücü piyasasında işyerlerinde çalışan kişi sayısı açısından ilk sırayı %51'lik oranla (10-49) arası çalışanı olan işyerleri alırken ikinci sırada %41 ile (1-9) arası işyerleri, %8'lik kısmını da 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerleri kapsamaktadır. Türkiye geneline baktığımızda ise sıralamanın değişmediğini %63 oran ile ilk sırayı (10-49) arası çalışanı olan işyerleri, bunu sırasıyla %26'lık oranla (1-9) arası çalışanı olan işyerleri ve %11 ile 50 ve üzeri işçi çalıştıran işyerleri takip etmektedir.

Diyarbakır için çalışan sayılarını baz alarak sektörler açısından değerlendirdiğimizde ilk sırada yer alan (10-49) arası çalışanı olan işyerlerinde en fazla çalışanı olan sektör %29'luk oranla toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı gelirken; ikinci sırada %22'lik oranla inşaat sektörü yer almaktadır.

Türkiye geneline baktığımızda (10-49) arası çalışanı olan işyerleri içerisinde ilk sırada yer alan sektör %27,4 ile imalat sektörü iken ikinci sırada %27,1'lik oranla toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı gelmektedir.

Bu veriler ışığında hem Diyarbakır hem de Türkiye geneli için çalışan sayısı ve sektör dağılımının kendi içerisinde de tutarlı olduğu görülmektedir.

Tablo 24 İşyerlerinin İşyeri Büyüklüğü Ve Sektörel Dağılımı-Diyarbakır

Sektör	İşyeri Sayısı(1-9)	İşyeri Sayısı(10-49)	İşyeri Sayısı(50++)	TOPLAM
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	13	19	5	37
İMALAT	108	191	28	327
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME	1	5	2	8
SU TEMİNİ; KANALİZASYON,	1	1	1	3
İNŞAAT	375	296	53	725
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET;	297	384	27	708
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	49	57	11	117
KONAKLAMA VE YİYECEK	35	71	5	111

BİLGİ VE İLETİŞİM	12	8	1	21
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	15	12	0	27
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	4	3	2	10
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	48	51	4	103
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	64	46	40	150
EĞİTİM	17	68	7	93
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	11	61	10	83
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	3	10	0	13
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	20	34	1	56
Genel Toplam:	**1.074**	**1.320**	**199**	**2.592**

Kaynak: İL İPTA 2013

Diyarbakır'da çalışma kapsamında yer alan mevcut işyerlerine bakıldığında %28'lik oranla başı inşaat sektöründe yer alan işyerleri çekerken, bu işyerlerini sırasıyla %27,3 oranla toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve %12,6 ile imalat sektörü takip etmektedir.

Türkiye geneline bakıldığında ise yine bu üç sektördeki işyerlerinin ilk üç sırada yer aldığı görülürken sıralamanın %25,8 ile imalat, %24,7 ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve %16,2'lik oranla inşaat sektörü şeklinde olduğu görülmektedir.

Grafik 31 İşyerlerinin Diyarbakır ve Türkiye Geneli Sektörel Dağılımı

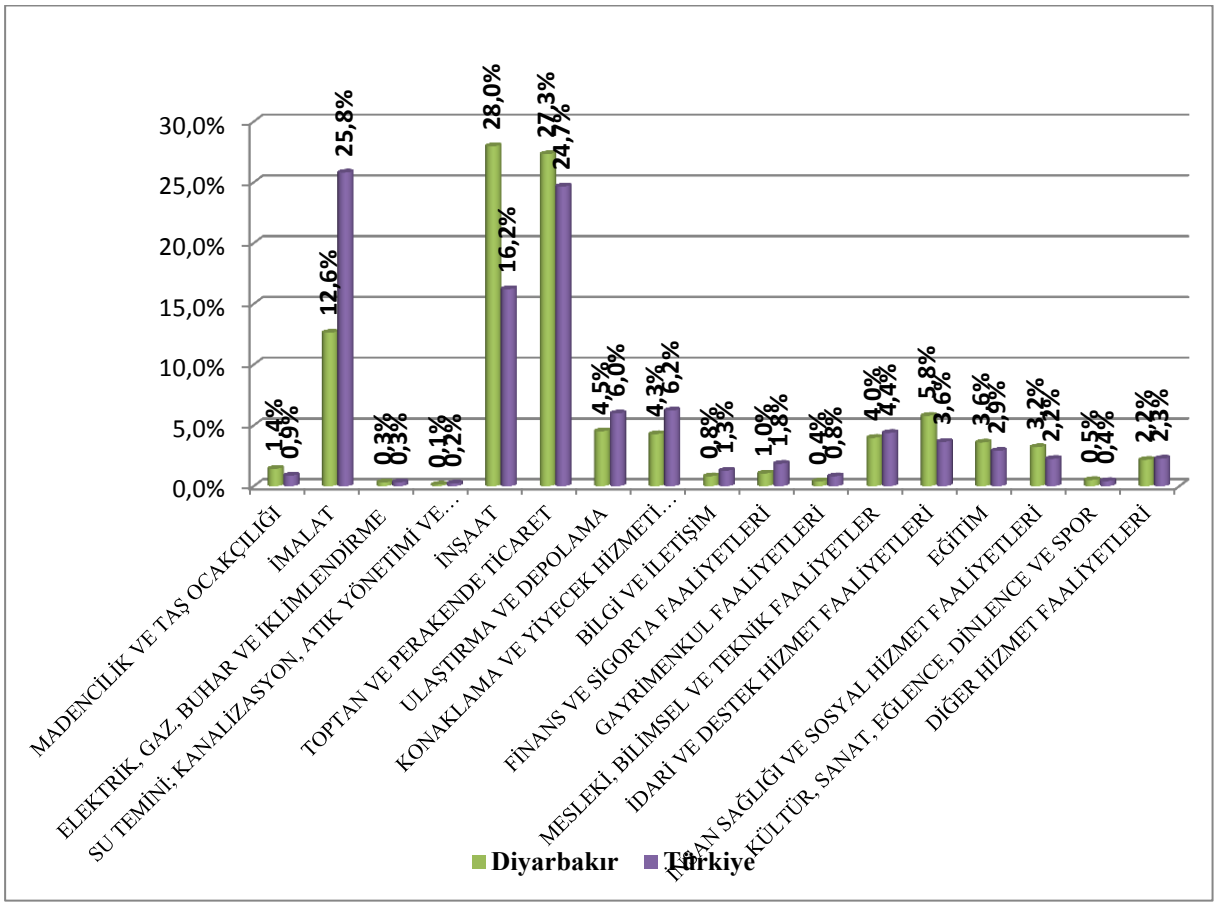

Kaynak: İL İPTA 2013

4.2 Mevcut İstihdam Dağılımı

Diyarbakır ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'ndan elde edilen verilerden bir grubu da görüşülen işyerlerinde mevcut istihdam sayılarıyla ilgilidir. Diyarbakır iline özel işgücü piyasası verilerinin azlığı göz önüne alındığında, çalışanların dağılımı hakkındaki bu veriler aslında işgücü piyasasını arz yönünden değerlendirmek açısından da önemlidir[8].

[8] Tüm sonuçlar değerlendirilirken Tarım ve Kamu işyerlerinin ve 1-9 arası tüm sektörlerde işyerlerinin araştırma kapsamında olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Araştırma kapsamında Diyarbakır ’da 2.592 işyerinde toplam 55.516 çalışan istihdam edilmektedir. Çalışanlar içerisinde erkeklerin istihdam oranı %85,6 kadınların ise %14,4’dür. İşletme başına düşen ortalama çalışan sayısını göz önüne aldığımızda Diyarbakır da ilk sırada yer alan inşaat sektöründe işletme başına düşen ortalama çalışan sayısı 18,ikinci sırada yer alan toptan ve perakende ticaret sektörün de bu 15 olarak gözlenmektedir.

Tablo 25 Sektörlere Göre Çalışan Sayıları, Diyarbakır

Sektör	Erkek	Kadın	Toplam
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	1.260	71	1.331
İMALAT	6.504	1.004	7.507
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	289	13	302
SU TEMİNİ; KANALİZASYON,	45	29	74
İNŞAAT	12.386	522	12.908
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET;	8.958	1.511	10.469
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	2.890	86	2.976
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	1.642	165	1.807
BİLGİ VE İLETİŞİM	230	58	288
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	188	111	299
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	199	11	210
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	1.320	306	1.626
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	7.515	1.750	9.265
EĞİTİM	1.490	609	2.099
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	1.656	1.487	3.143
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	280	10	290
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	655	267	922
Genel Toplam:	**47.506**	**8.011**	**55.516**

Kaynak: İL İPTA 2013

Grafik 32 Çalışanların Sektörlere Göre Karşılaştırılması

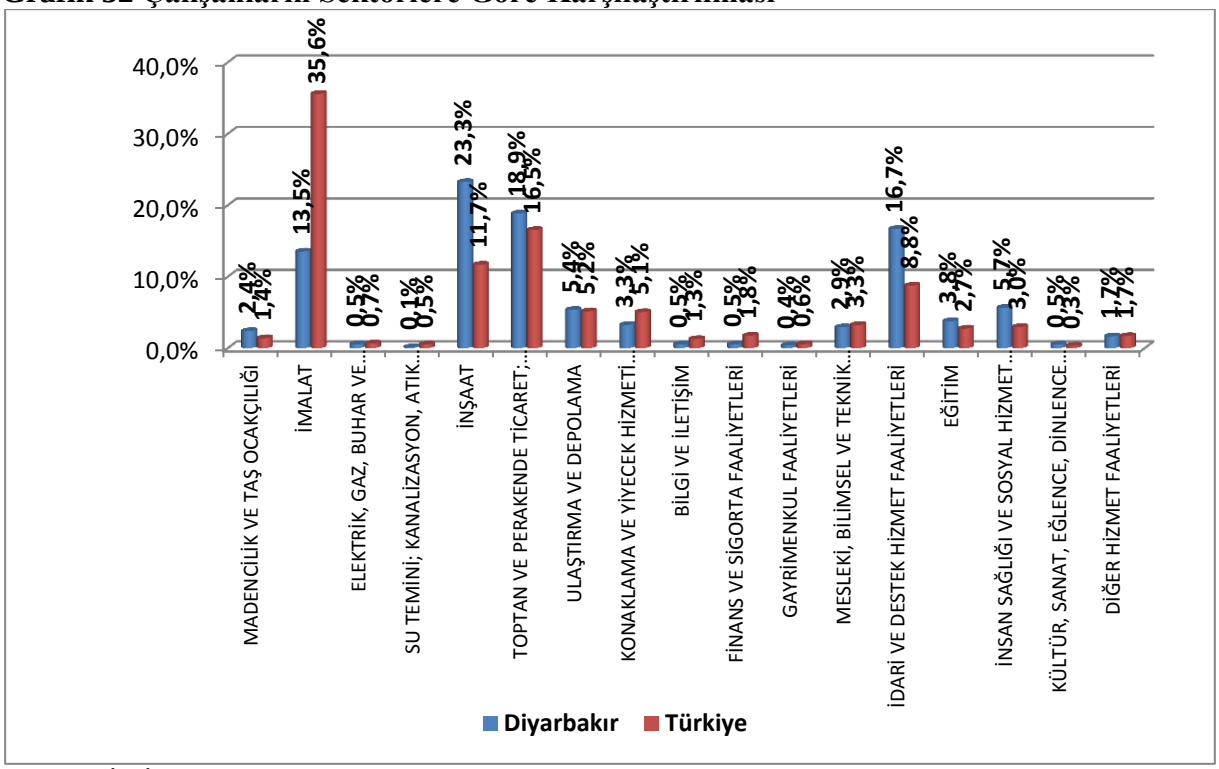

Kaynak: İL İPTA 2013

Sektörlere göre çalışan sayısının Diyarbakır Türkiye kıyaslamasını yaptığımızda çalışan sayısının en fazla olduğu sektör Diyarbakır ’da %23,3’lük payla inşaat sektörü iken, Türkiye genelinde %35’lik payıyla imalat sektörünün geldiğini görmekteyiz. Bunu Diyarbakır ’da %18,9 ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı izlerken, Türkiye geneli için de %16,5 oranla aynı şekilde toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı izlemektedir. Üçüncü sırada ise, Diyarbakır ’da %13,5 ile imalat sektörü, Türkiye genelinde de %11,7 ile inşaat sektörü yer almaktadır.

Çalışan sayısı azlığı açısından baktığımızda ise Diyarbakır için çalışan sayısının en az olduğu iki sektör sırasıyla su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ve gayrimenkul faaliyetleri iken Türkiye geneli için ise kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor ve ikinci sırada su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri gelmektedir.

Tablo 26 Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışanların Dağılımı

	Diyarbakır		Türkiye	
Sektör	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	94,7%	5,3%	95,6%	4,4%
İMALAT	86,6%	13,4%	78,0%	22,0%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	95,8%	4,2%	84,3%	15,7%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON,	60,8%	39,2%	92,8%	7,2%
İNŞAAT	96,0%	4,0%	92,8%	7,2%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET;	85,6%	14,4%	76,4%	23,6%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	97,1%	2,9%	87,9%	12,1%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	90,8%	9,2%	75,4%	24,6%
BİLGİ VE İLETİŞİM	79,9%	20,1%	66,9%	33,1%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	62,9%	37,1%	64,0%	36,0%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	94,7%	5,3%	82,2%	17,8%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	81,2%	18,8%	67,3%	32,7%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	81,1%	18,9%	72,1%	27,9%
EĞİTİM	71,0%	29,0%	50,7%	49,3%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	52,7%	47,3%	40,1%	59,9%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	96,4%	47,3%	78,1%	21,9%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	71,0%	29,0%	65,9%	34,1%
Genel Toplam:	**85,6%**	**14,4%**	**76,9%**	**23,1%**

Kaynak: İL İPTA 2013

Cinsiyete göre sektörel bazda çalışan sayıları incelendiğinde, kadınların en fazla istihdam edildiği sektörlerde, birinciliği %47,3 ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor paylaşmaktadır. Erkekler için ise %97,1 ile ulaştırma ve depolama faaliyetleri ilk sırada yer almaktadır.

Diğer bir açıdan baktığımızda kadın istihdamının en az olduğu sektörler erkek istihdamının en fazla olduğu ulaştırma ve depolama faaliyetleri ile inşaat sektörleri olduğu görülmektedir. Buda genel toplam anlamında kadın istihdamının %14,4 ile Türkiye ortalamasının altında kalmasının en belirgin iki nedeni olarak kabul edilebilinir.

Tablo 27 Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayıları-Diyarbakır

Meslek Grup	Erkek	Kadın	Toplam
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	252	29	281
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1.487	1.105	2.592
Yöneticiler	1.827	117	1.944
Profesyonel Meslek Mensupları	3.459	1.587	5.046
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	4.434	839	5.272
Hizmet Ve Satış Elemanları	7.708	1.456	9.164
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	7.778	504	8.282
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	10.240	2.003	12.243
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	10.320	371	10.691
Genel Toplam:	**47.506**	**8.011**	**55.516**

Kaynak: İL İPTA 2013

Meslek gruplarına göre çalışan sayılarında; Diyarbakır için ilk sırada nitelik gerektirmeyen meslekler yer alırken. İkinci sırada ise sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve bunu hizmet ve satış elemanlarının takip ettiği görülmektedir.

En az istihdam olan meslek grubunun ise nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları mesleği olduğu gözlenmektedir.

Cinsiyet açısından bakıldığında meslek gruplarında kadın istihdamının en fazla olduğu ilk üç meslek grubu sırasıyla profesyonel meslek mensupları, hizmet ve satış elemanları ve büro hizmetlerinde çalışan elemanlardır. Kadın istihdamının en az olduğu meslek grupları ise sırasıyla Diyarbakır için toplamda da en az istihdamın olduğu nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri mesleği ile yöneticilerdir.

Grafik 33 Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayısı Karşılaştırması

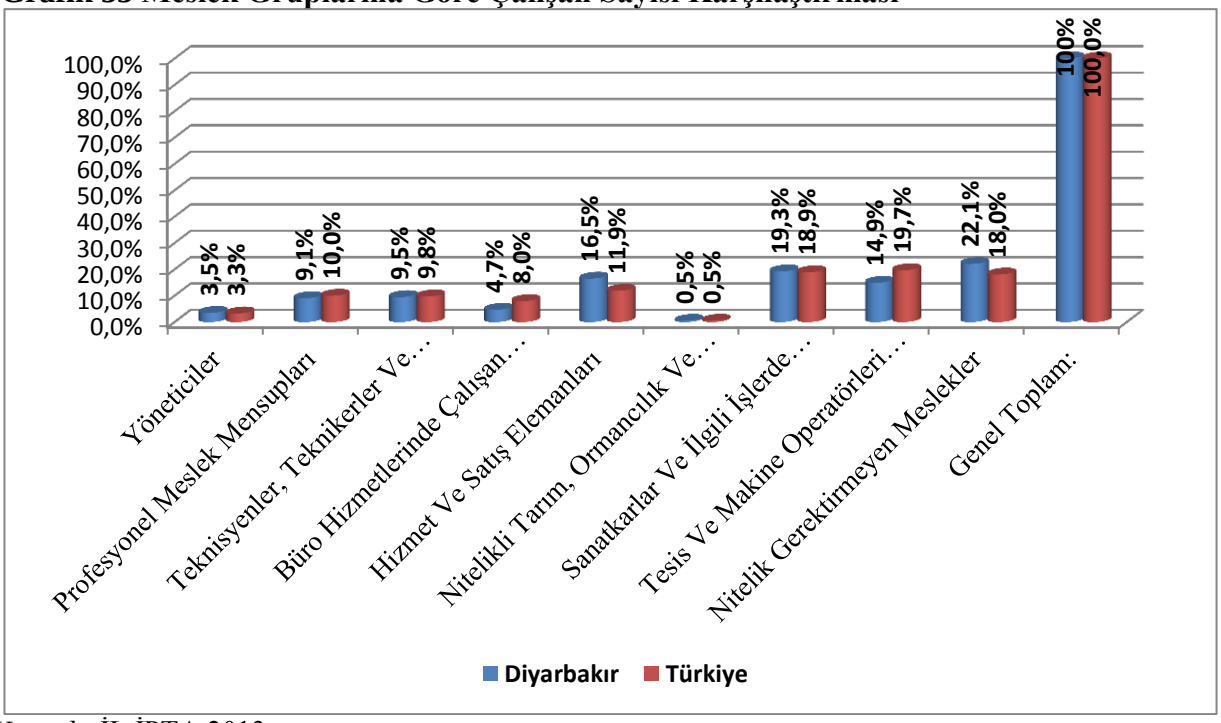

Kaynak: İL İPTA 2013

Araştırma verileri çerçevesinde meslek gruplarına göre Diyarbakır ve Türkiye geneli istihdama kıyaslandığında Diyarbakır için nitelik gerektirmeyen meslekler %22,1 ile ilk sırada yer alırken, Türkiye geneli için tesis ve makine operatörleri ve montajcılar mesleğinin %19,7'lik oranla birinci sırada olduğu görülmektedir. Diyarbakır için nitelik gerektirmeyen işlerin ilk sırada yer almasını sağlayan etmen bu mesleğe %3,6'lık katkısıyla kadın istihdamı olduğu varsayıla bilinir. Oysa ilk sırada yer alan bu meslek grubuyla ikinci sırada yer alan sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar mesleğinde çalışan erkek sayısı arasında çok büyük bir fark olmadığı gözlenmektedir.

Meslek grubuna göre çalışan sayılarında Diyarbakır ve Türkiye geneli için ikinci sırada sırasıyla %19,3 ve %18,9 oranlarıyla sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar yer almaktadır. Üçüncü meslek grubu Diyarbakır için %16,5 ile hizmet ve satış elemanları, Türkiye için ise %18 ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubudur. En az istihdam edilen meslek grubu Türkiye geneli ve Diyarbakır için aynı olup, nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarıdır. Diyarbakır 'da istihdam edilen kadınların %25'i nitelik gerektirmeyen işler grubunda, %19,8 de profesyonel meslek mensubu grubunda çalıştıkları görülürken kadın istihdamının en az olduğu meslek grubu yukarda da değindiğimiz gibi nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleridir.

Grafik 34 Meslek Gruplarına Göre Çalışanların Cinsiyet Ağırlıkları-Diyarbakır

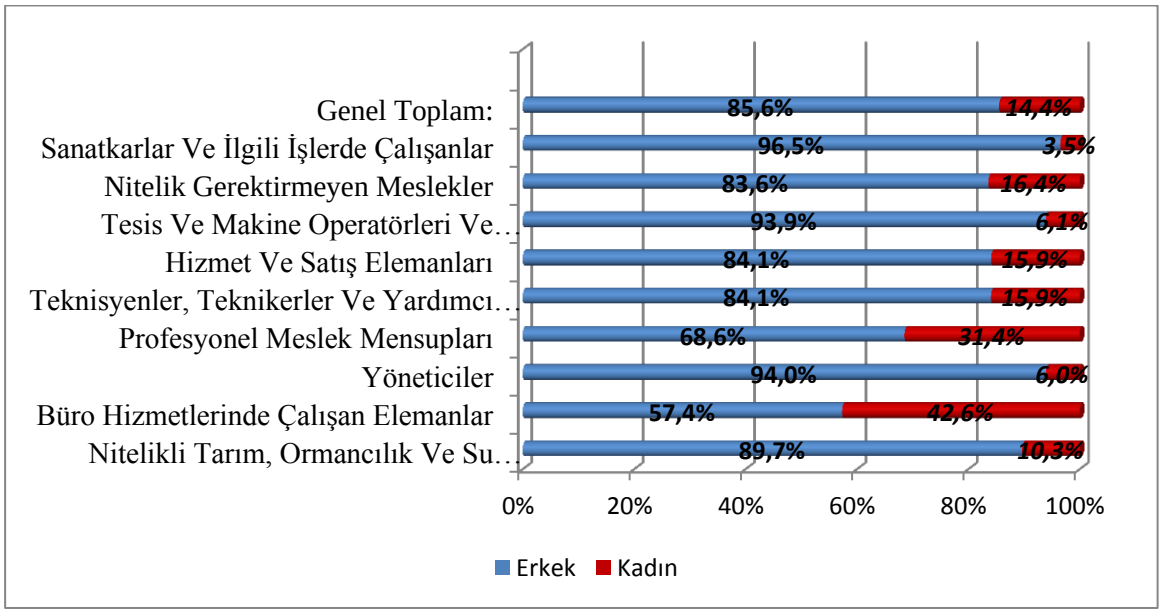

Kaynak: İL İPTA 2013

Meslek gruplarının cinsiyet ağırlıklı dağılımı göz önünde bulundurulduğunda toplamda Diyarbakır'da kadınların istihdam oranı %14,4 iken kadın istihdam oranı %23,1 olan Türkiye ortalamasının altındadır. Diyarbakır için kadınların ağırlıklı olarak istihdama katıldığı mesleklere bakıldığında büro hizmetlerinde çalışan elemanlar grubunda kadın istihdam oranı %42,6, profesyonel meslek mensupları grubunda ise%31,4 olarak görülmektedir. Kadınların oransal olarak en az katılım oranı %3,5 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar ile %6 ile yöneticiler grubudur.

Erkelerde ise bu durum ilk sırada %96,5 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar iken, kinci sırada ise %93,9 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar şeklindedir. Erkeklerin en az katılım gösterdiği meslek grubu ise %57,4 ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar grubudur.

Tablo 28 Çalışanların Mesleklere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı-Diyarbakır 2013

TOPLAM		ERKEK		KADIN	
Temizlik Görevlisi	8,7%	Temizlik Görevlisi	7,7%	Temizlik Görevlisi	14,6%
Güvenlik Görevlisi	4,7%	Güvenlik Görevlisi	5,0%	Sekreter	5,3%
Beden İşçisi (Temizlik)	2,6%	Beden İşçisi (İnşaat)	3,0%	Makineci (Dikiş)	4,9%
Beden İşçisi (İnşaat)	2,6%	Beden İşçisi (Temizlik)	2,3%	Beden İşçisi (Temizlik)	4,5%
Beden İşçisi (Genel)	2,0%	Ağır Kamyon Şoförü	2,2%	Tıbbi Sekreter	4,0%
Ağır Kamyon Şoförü	1,9%	Beden İşçisi (Genel)	2,2%	Çocuk Bakıcısı	3,7%
Muhasebeci	1,6%	Mermer İşçisi	1,9%	Muhasebeci	3,5%
Mermer İşçisi	1,6%	Servis Şoförü (Okul)	1,6%	Güvenlik Görevlisi	3,0%
Servis Şoförü (Okul)	1,4%	Şoför-Yük Taşıma	1,4%	Aşçı	2,7%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	1,3%	Şoför (Yolcu Taşıma)	1,4%	Konfeksiyon İşçisi	2,6%
Şoför-Yük Taşıma	1,2%	Muhasebeci	1,3%	Büro Memuru (Genel)	2,3%

Aşçı	1,2%	Minibüs Şoförü	1,3%	Hemşire	1,8%
Şoför (Yolcu Taşıma)	1,2%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	1,3%	Ön Muhasebeci	1,8%
Makineci (Dikiş)	1,2%	Hamal	1,3%	Kasiyer	1,6%
Minibüs Şoförü	1,1%	Bekçi	1,3%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	1,2%
Pazarlamacı	1,1%	Sıvacı	1,3%	Çaycı	1,2%
Hamal	1,1%	Pazarlamacı	1,2%	Poliklinik Hemşiresi	1,1%
Bekçi	1,1%	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	1,0%	Satış Danışmanı	1,1%
Sıvacı	1,1%	Elektrikçi (Genel)	1,0%	Temizlik Görevlisi (Hastane)	1,0%
Tıbbi Sekreter	1,0%	Depo Hamalı	1,0%	El Sanatları Öğretmeni	0,9%

Kaynak: İL İPTA

Diyarbakır için çalışanların mesleklere göre dağılımında ilk sırayı %8,7'lik oranla temizlik görevlisi alırken bunu %4,7 oran ile güvenlik görevlisi mesleğinin takip ettiği görülmektedir. Üçüncü sırada ise %2,6'lık eşit oranla beden işçisi (temizlik) ve beden işçisi(inşaat) yer almaktadırlar.

Yapılan bu çalışmaya cinsiyet açısından bakıldığında ise toplam 47.506 olan erkek çalışan sayısının mesleklere göre %7,7'si temizlik görevlisi, %5'i güvenlik görevlisi ve %3'ü beden işçisi(inşaat) olarak çalışmaktadır. Kadınlarda ise toplamda 8.011 olan çalışan sayısının mesleklere göre dağılımında ilk üç sırayı %14,6 ile temizlik görevlisi,%5,3 ile sekreterlik ve %4,9 ile makineci(dikiş) paylaşmaktadır.

AÇIK İŞLER

Yapılan bu çalışmada görüşülen işyerlerine açık iş sayısı, eleman temininde güçlük çekilen meslekler, bu mesleklerin karşılanma yolları vb. ile ilgili sorular sorulmuştur.

Açık işler işyerlerinin o günün şartlarında fiilen ihtiyaç duyduğu eleman sayısını ifade etmektedir.

Tablo 29 Açık İşveren İşyerleri Diyarbakır,Türkiye

Sektörler	Toplam İşyeri Sayısı	Açık İş Veren İşyeri Sayısı	Açık İş Veren İşyeri Dağılımı	TÜRKİYE
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	37	2	5,4%	19,90%
İMALAT	327	40	12,2%	40,60%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	8	0	0,0%	13,00%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON,	3	0	0,0%	23,40%
İNŞAAT	725	34	4,7%	17,30%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET;	708	102	14,4%	27,80%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	117	5	4,3%	18,10%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	111	6	5,4%	35,80%
BİLGİ VE İLETİŞİM	21	0	0,0%	29,10%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	27	3	11,1%	17,20%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	10	1	10,0%	21,60%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	103	15	14,6%	24,10%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	150	8	5,3%	24,80%
EĞİTİM	93	4	4,3%	21,80%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	83	12	14,5%	36,90%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR FAALİYETLERİ	13	0	0,0%	19,90%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	56	10	17,9%	27,40%
Genel Toplam:	**2.592**	**242**	**9,3%**	**28,70%**

Kaynak: İL İPTA 2013

Çalışma kapsamında Diyarbakır için görüşülen 2.592 işyerinden 242 tanesinin açık iş verdiği görülmüş olup bunun %9,3'lük bir orana tekabül etmektedir. Bu oran Türkiye geneline bakıldığında %28,7'dir.

Diyarbakır da açık işveren işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında birinci sırada %17,9 ile diğer hizmet faaliyetleri yer alırken. İkinci sırada %14,6 ile mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve üçüncü sırada ise %14,5'lik oranla insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri yer almaktadır. Diyarbakır da çalışma referans aralığında hiç açık iş vermeyen sektörler ise elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, bilgi ve iletişim ve kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri olarak toplam dört sektör olarak göze çarpmaktadır.

Türkiye dağılımına bakıldığında %40,6 ile imalat ilk sırada, %36,9 ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ikinci sırada yer alırken üçüncü sırada ise %35,8 ile konaklama ve yiyecek hizmetleri gelmektedir.

Tablo 30 Açık İşlerin Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı-Diyarbakır

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	15	1,4%	1,1%
İMALAT	211	19,8%	2,7%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜR.VE DAĞ.	0	0%	0,0%
SU TEMİNİ; KANALİZAS. ATIK YÖN. VE İYİLEŞ. FAAL.	0	0%	0,0%
İNŞAAT	134	12,6%	1,0%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	434	40,6%	4,0%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	15	1,4%	0,5%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	65	6,4%	3,5%
BİLGİ VE İLETİŞİM	0	0%	0,0%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	8	0,7%	2,6%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	3	0,3%	1,6%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	77	7,2%	4,5%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	26	2,5%	0,3%
EĞİTİM	8	0,8%	0,4%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	34	3,2%	1,1%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	0	0%	0,0%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	38	3,5%	3,9%
Genel Toplam:	**1.069**	**100%**	**1,9%**

Kaynak: İL İPTA 2013

Araştırma kapsamında açık iş oranı; mevcut açık iş sayısının mevcut istihdam/çalışan ve açık sayısının toplamına oranıdır[9]. Araştırma sonuçlarına göre, Diyarbakır'da ki açık iş oranı %1,9 iken; oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektör %4,5 ile mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler olduğu görülmektedir. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörünü %4 açık iş oranı ile toptan ve perakende ticaret sektörü ve %3,9 açık iş oranı ile diğer hizmet faaliyetleri takip etmektedir.

Grafik 35 Açık İş Oranının Karşılaştırılması

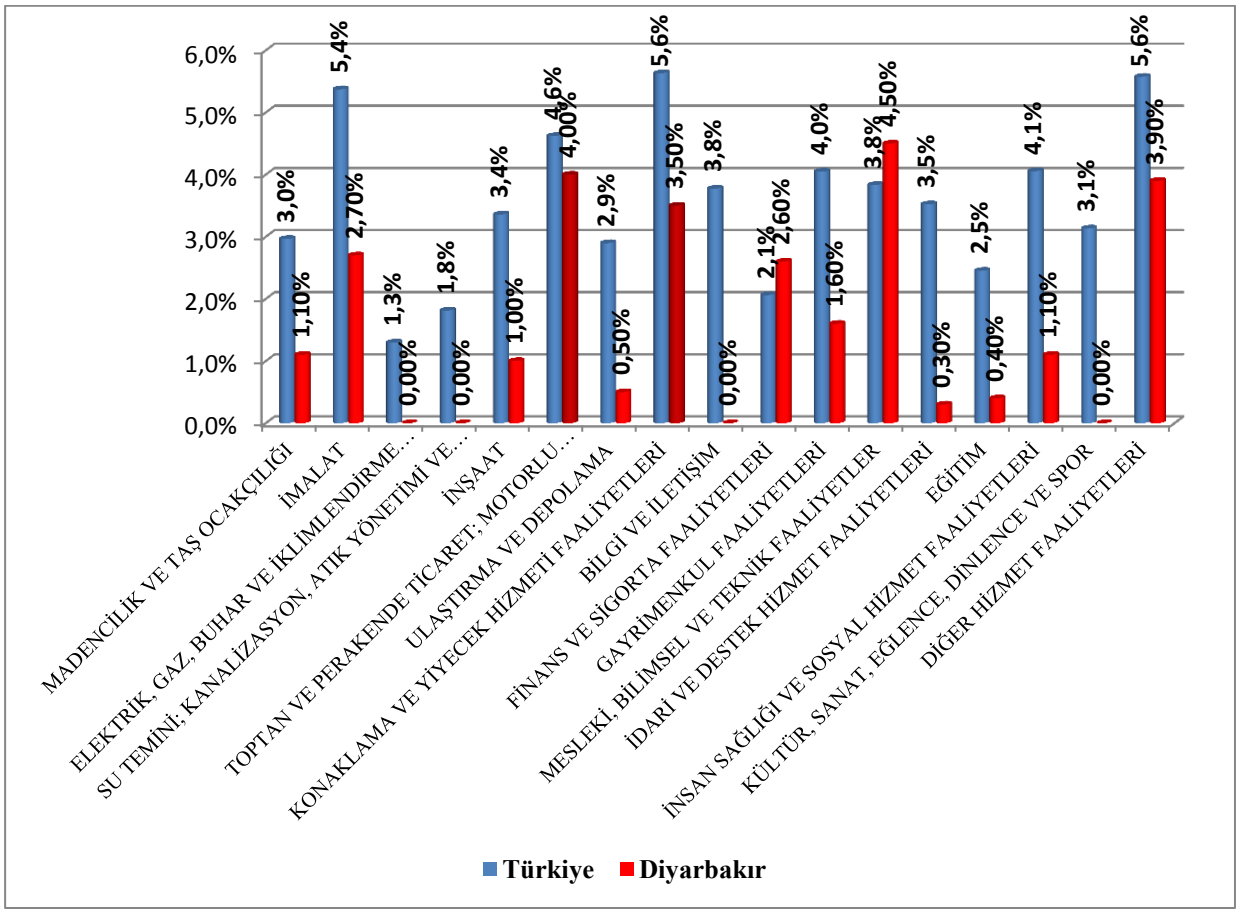

Kaynak: İL İPTA 2013

Diyarbakır ve Türkiye geneli açık iş oranını kıyasladığımızda Türkiye geneli en fazla açık iş oranı %5,6 ile konaklama ve yiyecek hizmetleri ile diğer hizmet faaliyetleri ilk sırayı paylaşmaktadır. İkinci sırada ise %5,4 ile imalat sektörü ve üçüncü sırada da%4,6 ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı yer almaktadır.

[9] Açık İş Oranı = (Açık İş Sayısı * 100) / (Mevcut istihdam/çalışanlar + Açık İş Sayısı).

Tablo 31 Meslek Gruplarına Göre Açık İşler-Diyarbakır

Meslek Grup	Açık İş	Açık İş Dağlımı	Açık İş Oranı
Yöneticiler	12	1,1%	0,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	84	7,8%	1,6%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	124	11,6%	2,3%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	33	3,1%	1,3%
Hizmet Ve Satış Elemanları	166	15,5%	1,8%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	3	0,3%	1,1%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	377	35,3%	3,4%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	233	21,8%	2,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	36	3,4%	0,3%
Genel Toplam:	**1.069**	**100,0%**	**1,9%**

Kaynak: İL İPTA 2013

Açık iş dağılımına dokuz ana meslek grubuna göre bakıldığında, Diyarbakır için toplamda 1.069 açık iş olduğu görülmekle birlikte bunu oranladığımızda ilk sırada %35,3 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu gelmektedir. İkinci sırada ise %21,8 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar yer almaktadır. En az açık iş oranının ise %0,3'lük bir oranla nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarında olduğu görülmektedir.

Grafik 36 Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranlarının Karşılaştırılması

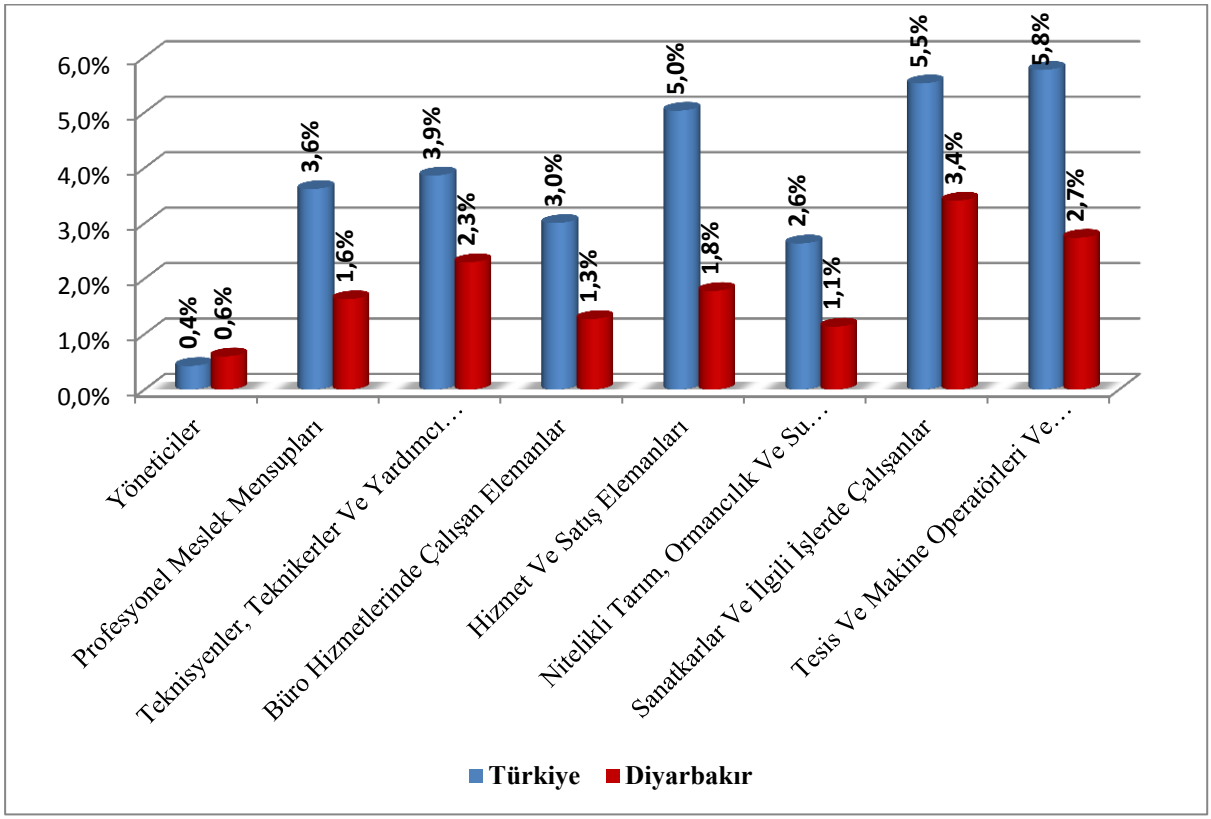

Kaynak: İL İPTA 2013

Meslek gruplarına göre açık iş oranlarında Diyarbakır da ilk sırada %3,4 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar yer alırken, Türkiye genelinde ise %5,8'lik oranla tesis ve makine operatörleri ve montajcıları yer almaktadır. Diyarbakır için ikinci sırada %2,7'lik oranla tesis ve makine operatörleri ve montajcıları gelirken Türkiye genelinde sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar %5,5 ile bulunmaktadır. En az açık iş oranı hem Türkiye geneli için hem de Diyarbakır için yöneticiler meslek grubunda olduğu gözlenmektedir.

Tablo 32 Mesleklere Göre En Fazla 20 Açık İşin Dağılımı

DİYARBAKIR	Açık İş Dağılımı	TÜRKİYE	Açık İş Dağılımı
Konfeksiyon İşçisi	10,2%	Makineci (Dikiş)	7,9%
Makineci (Dikiş)	9,6%	Beden İşçisi (Genel)	3,3%
Garson (Servis Elemanı)	5,2%	Güvenlik Görevlisi	3,2%
Pazarlamacı	3,0%	Garson (Servis Elemanı)	2,4%
Mermer İşçisi	2,9%	Temizlik Görevlisi	2,2%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,3%	Ortacı	1,7%
Muhasebeci	2,2%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,7%
Ayakkabı İmalatçısı	1,9%	Satış Danışmanı	1,6%
Mobilya Montaj İşçisi	1,9%	Pazarlamacı	1,4%
Elektrik Ark Kaynakçısı (Makine İle)	1,8%	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,3%
Ağır Kamyon Şoförü	1,7%	Komi (Garson Yardımcısı)	1,1%
Şoför-Yük Taşıma	1,5%	Şoför-Yük Taşıma	1,1%
Kasiyer	1,4%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,0%
Ön Muhasebeci	1,3%	Ütücü	1,0%
Satış Danışmanı	1,3%	Depo Hamalı	0,9%
Güvenlik Görevlisi	1,2%	CNC Torna Tezgahı Operatörü	0,9%
Kasap	1,1%	Overlok Makinesi Operatörü	0,9%
Aşçı	1,1%	Beden İşçisi (İnşaat)	0,8%
Reyon Görevlisi	1,1%	Ön Muhasebeci	0,8%
Bulgur İmal İşçisi	1,0%	Muhasebeci	0,7%

Kaynak: İL İPTA 2013

Bu tabloda mesleklere göre iş dağılımını Diyarbakır ve Türkiye için değerlendirebiliriz. Diyarbakır için ilk iki sırayı ve Türkiye genelinde de ilk sırayı konfeksiyon ve tekstille ilgili mesleklerin aldığını görmekteyiz. Çalışmanın yapıldığı referans döneminde (15 Mayıs-30 Haziran 2013) Diyarbakır ilinde konfeksiyon ve makineci (dikiş) mesleklerinde kayıtlı işsiz sayısı yüksek olmasına rağmen tekstil firmaları kurumumuz işgücü eğitim desteklerinden faydalanabilmek için bahsedilen mesleklerde eleman bulamadıklarını belirtmiş olup bu dönemde, bahsedilen mesleklerle ilgili yoğun olarak açık iş ilanı vermişlerdir bu sebepten il için belirtilen mesleklerde açık iş oranı ve dağılımı yüksek çıkmıştır.

Grafik 37 Açık İşlerin Talep Edilen Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı, Diyarbakır

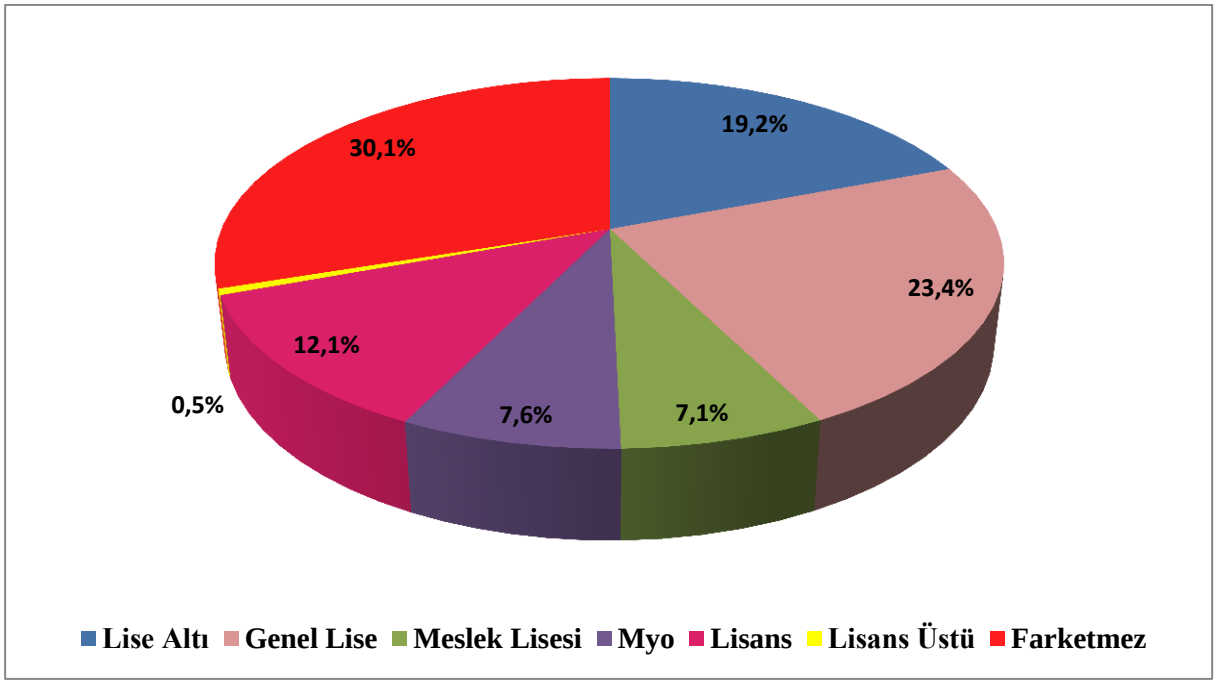

Kaynak: İL İPTA 2013

Diyarbakır'a ait açık işlerde işverenlerin talep ettiği eğitim düzeyleri incelendiğinde işverenlerin büyük bölümü talep edilen eğitim düzeyine %30,1 oranla fark etmez cevabını vermişlerdir. Fark etmez cevabının il sırada yer alması il için açık iş dağılımda ilk sıralarda yer alan konfeksiyon işçisi, garson, makineci (dikiş) mesleklerinin gerektirdiği eğitim düzeyi ile paralellik göstermektedir. Diyarbakır için işverenlerin tercih ettiği ikinci sıradaki eğitim düzeyi %23,4'lük oranla genel lise olduğu gözlenmekle birlikte bunu lise altı yani ilköğretim seviyesi takip etmektedir.

Grafik 38 Açık İşlerde Talep Edilen Beceriler-Diyarbakır

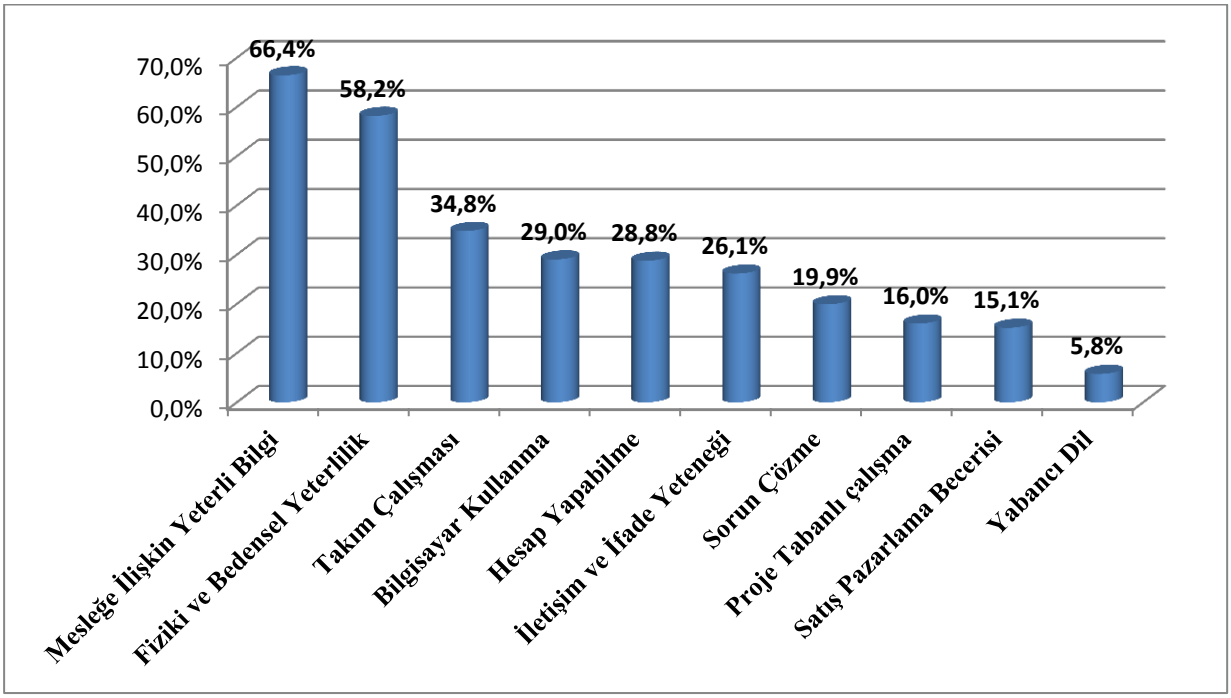

Kaynak: İL İPTA 2013

Yapılan çalışmada açık işlerle beraber açık işlerde talep edilen becerilerde incelenmiştir. Buna göre işverenlerle yapılan görüşmelerde işverenlere talep ettikleri işler için on adet beceri sunulmuş ve talep etikleri meslekteki kişilerin bu becerilerden hangisi ya da hangilerine sahip olması gerektiği sorulmuştur.

Buna göre işverenlerin talep ettikleri becerilerin başında mesleğe ilişkin yeterli bilgi gelmekte iken bunu fiziki ve bedensel yeterlilik ve takım çalışmasına uyum takip etmektedir. Diyarbakır ilinde görüşülen işverenlerin o meslekteki elemanlardan bekledikleri niteliğin ise yabancı dil olduğu görülmektedir.

Grafik 39 Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Karşılaştırılması

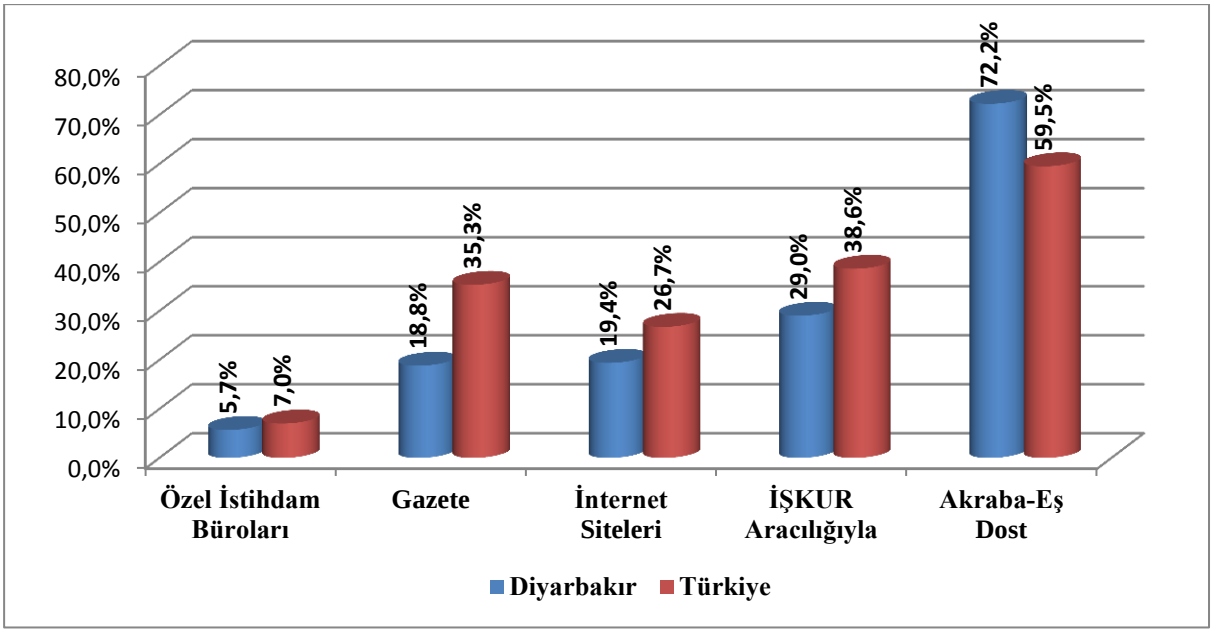

Kaynak: İL İPTA 2013

Yapılan çalışmada kurum ile işveren ilişkilerini görmemiz ve bu konuda değerlendirme yapabilmemiz açısından küçükte olsa İŞKUR olarak kendimizi sorgulayabilme fırsatı veren ve işverene yöneltilen temel sorulardan bir tanesi de açık işlerinin hangi kanallarla arandığı sorusu olmuştur. Buna göre; işverenlerin Diyarbakır da %72,2'si Türkiye genelinde ise %59,5'i açık işlerini akraba-eş dost vasıtasıyla aradığını ifade etmiştir. İkinci sırada yine aynı şekilde hem Diyarbakır (%29) hem de Türkiye genelinde (%38,6) açık işlerin aranma kanalının İŞKUR olduğu görülmektedir. Üçüncü sırada bir farklılaşma olduğu gözlenmekle birlikte Diyarbakır da kullanılan yöntem %19,4 ile internet siteleri olurken, Türkiye geneli için %35,3 ile gazete ilanlarıdır.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Tablo 33 Temininde Güçlük Bildiren İşyerleri, Diyarbakır

Sektör	Toplam İşyeri Sayısı	Teminde Güçlük Bildiren İşyeri Sayısı	Temininde Güçlük Dağılımı
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	37	7	20,0%
İMALAT	327	110	33,8%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR	8	1	14,3%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON,	3	0	0,0%
İNŞAAT	725	100	13,8%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	708	231	32,7%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	117	22	19,1%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	111	30	27,4%
BİLGİ VE İLETİŞİM	21	5	25,0%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	27	7	25,9%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	10	3	33,3%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	103	32	31,3%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	150	19	12,6%
EĞİTİM	93	24	25,3%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	83	46	55,0%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	13	1	10,0%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	56	17	30,8%
Genel Toplam:	**2.592**	**658**	**25,4%**

Kaynak: İL İPTA 2013

Yapılan çalışma kapsamında işverenlere hangi mesleklerde eleman bulmakta zorlandıkları ve bu mesleklerde eleman bulamamalarının nedenlerinin neler olduğu da araştırılmıştır. Diyarbakır için temininde güçlük çekilen mesleklerin sektörel analizini yaptığımızda görüşülen 2.592 işyerinden 658 (%25,4) tanesi eleman temininde güçlük yaşadığını bildirmiştir. Teminde güçlük bildiren sektörlerde ilk sırayı %55'lik oranla insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri başı çekerken buradaki %55'lik oran teminde güçlük bildiren işyeri sayısının çalışma kapsamında ziyaret edilen ve o sektörde bulunan toplam işyeri sayınına oranlanmasıyla hesaplanmaktadır.

Bu kapsamada Diyarbakır'da ikinci sırayı %33,8 ile imalat sektörü alırken, gayrimenkul faaliyetleri %33,3 ile üçüncü olarak takip etmektedir. Temininde güçlük bildirmeyen tek sektör su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleridir.

Tablo 34 Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı-Diyarbakır

Sektör	Toplam Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Diyarbakır	Türkiye
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	19	0,7%	0,8%
İMALAT	470	17,9%	39,4%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	8	0,3%	0,1%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0	0,0%	0,2%
İNŞAAT	471	17,9%	13,4%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	829	31,6%	18,1%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	67	2,6%	3,8%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	146	5,5%	6,5%
BİLGİ VE İLETİŞİM	43	1,6%	0,8%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	12	0,5%	0,7%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	8	0,3%	0,6%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	232	8,8%	3,1%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	46	1,8%	5,8%
EĞİTİM	51	1,9%	1,7%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	186	7,1%	2,9%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	1	0,0%	0,2%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	38	1,4%	1,8%
Genel Toplam:	**2.627**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: İL İPTA 2013

İşyeri bazlı baktığımız temininde güçlüğe; sektörel olarak kişi sayısı ve dağılımı açısından baktığımızda Diyarbakır için eleman temininde en fazla güçlük çekilen sektör %31,6 ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı iken, Türkiye genelinde birinci sırada %39,4 ile imalat sektörü yer almaktadır. Burada daha önce baktığımız açık iş dağılımı ile paralellik olduğunu görmekteyiz. (Diyarbakır açık iş dağlımı birinci sırada toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı %40,6) İkinci sırada Diyarbakır'da %17,9'luk eşit oranla imalat ve inşaat sektörleri gelirken, Türkiye genelinde %18,1 ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı gelmektedir.

Tablo 35 Temininde Güçlük Çekilen Meslek Grupları-Diyarbakır

Meslek Grup	Toplam	Temininde Güçlük Dağılımı	Açık İş Dağılımı
Yöneticiler	13	0,5%	1,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	314	11,9%	7,8%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	378	14,4%	11,6%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	75	2,9%	3,1%
Hizmet Ve Satış Elemanları	294	11,2%	15,5%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	13	0,5%	0,3%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	845	32,2%	35,3%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	578	22,0%	21,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	117	4,5%	3,4%
Genel Toplam:	**2.627**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: İL İPTA 2013

Çalışma kapsamında dokuz ana meslek grubunda eleman temininde güçlük dağılımı ve açık iş dağılımını kıyasladığımızda açık iş dağılımı ile teminde güçlük dağılımının doğru orantılı olduğunu görmekteyiz. Yani bir meslekte açık iş dağılımı ne kadar yüksek ise temininde güçlük dağılımı o oranda yüksek çıkmaktadır.

Buna göre açık iş dağılımında ilk sırada yer alan sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar grubu temininde güçlük dağılımında da % 32,2'lik payla ilk sırada yer almaktadır. Aynı şekilde açık iş dağılımında ikinci sırada olan tesis ve makine operatörleri ve montajcıları grubu temininde güçlük dağılımında %22 ile ikinci sıradadır.

Grafik 40 Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Karşılaştırılması

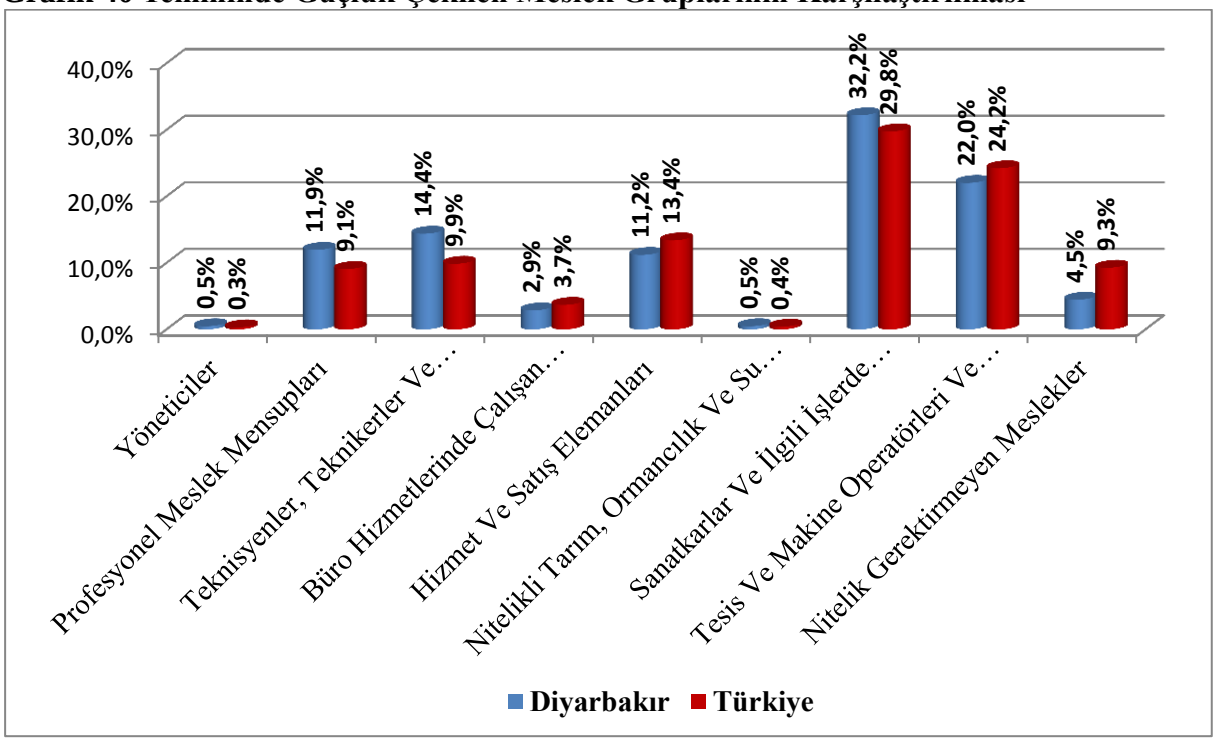

Kaynak: İL İPTA 2013

Temininde güçlük çekilen meslek gruplarının Diyarbakır Türkiye karşılaştırmasını yaptığımızda; birinci ve ikinci sırada Diyarbakır ve Türkiye için aynı meslek gruplarının sırasıyla sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve tesis ve makine operatörleri ve montajcıları olduğunu görmekteyiz.

Tablo 36 Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekilenlerin Dağılımı

DİYARBAKIR	Oran	TÜRKİYE	Oran
Makineci (Dikiş)	7,8%	Makineci (Dikiş)	6,9%
Konfeksiyon İşçisi	6,4%	Güvenlik Görevlisi	2,8%
Pazarlamacı	2,7%	Garson (Servis Elemanı)	2,3%
Muhasebeci	2,4%	Beden İşçisi (Genel)	1,9%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,4%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,7%
Ağır Kamyon Şoförü	2,1%	Satış Danışmanı	1,4%
Parke Döşeyicisi	1,6%	Ortacı	1,4%
Garson (Servis Elemanı)	1,5%	Temizlik Görevlisi	1,3%
Mermer İşçisi	1,5%	Pazarlamacı	1,3%
Duvar Kağıdı Kaplayıcısı	1,4%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,2%
Hemşire	1,3%	Aşçı	1,1%
Aşçı	1,2%	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,0%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,2%	Şoför-Yük Taşıma	1,0%
Satış Danışmanı	1,2%	Sıvacı	0,9%
Ayakkabı İmalatçısı	1,2%	CNC Torna Tezgahı Operatörü	0,9%
Kepçe Operatörü	1,1%	Beden İşçisi (İnşaat)	0,9%
Alüminyum Doğramacı	1,1%	Ütücü	0,9%
Mobilya Montaj İşçisi	1,1%	Hemşire	0,8%
Ön Muhasebeci	1,0%	Muhasebeci	0,8%
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	1,0%	Komi (Garson Yardımcısı)	0,8%

Kaynak: İL İPTA 2013

Temininde güçlüğü meslekler açısından değerlendirirsek Diyarbakır ve Türkiye geneli için ilk sırada makineci (dikiş) mesleğinin olduğunu görmekteyiz. Diyarbakır için ikinci sırada konfeksiyon işçisi gelirken, Türkiye genelinde güvenlik görevlisi teminin geldiğini görmekteyiz. Diyarbakır için tekstille ilgili mesleklerin ilk iki sırayı paylaşması ilde tekstil sektörünün gelişmişliğinden kaynaklanmamaktadır. Bunun nedeni çalışmanın yapıldığı referans aralığında konfeksiyon işçisi ve makineci (dikiş) ile ilgili referans döneminde çok fazla açık iş ilanının olmasıdır.

Grafik 41 Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

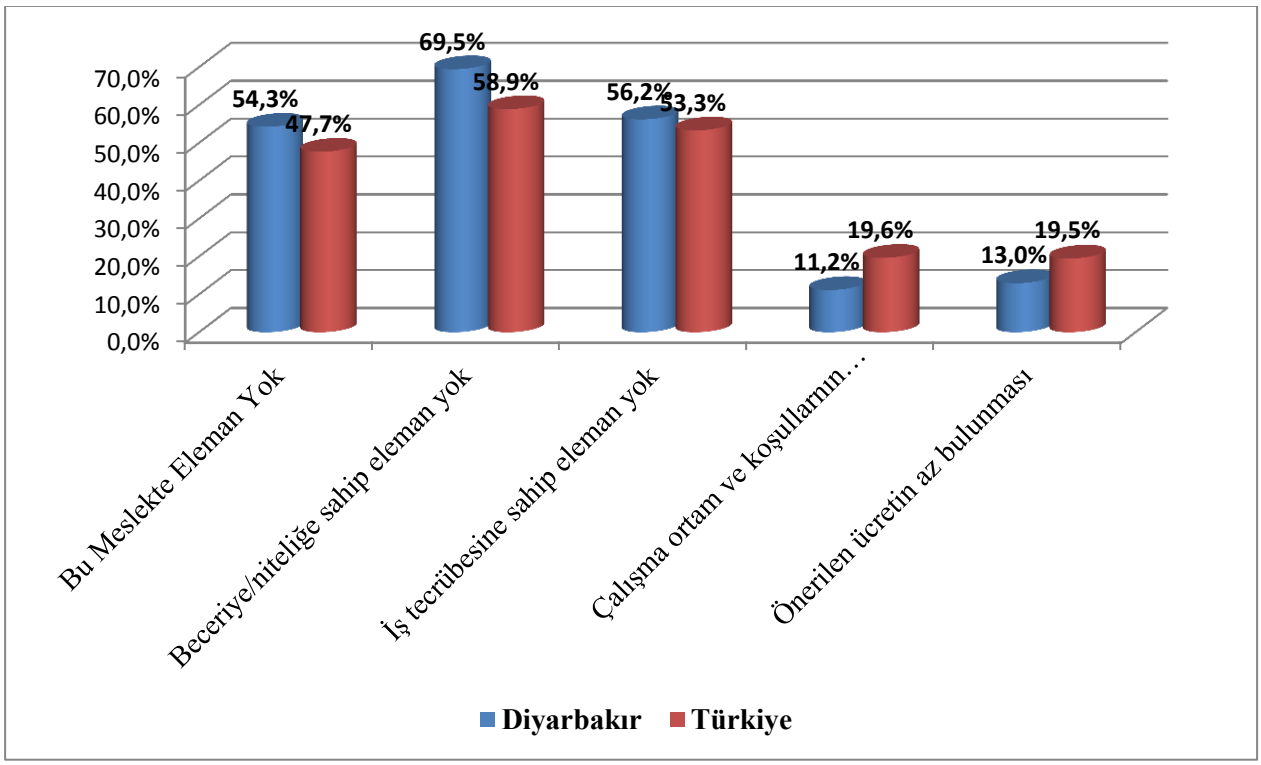

Kaynak: İL İPTA 2013

Çalışma amaçlarından bir tanesi de temininde güçlük çekilen mesleklerin incelenmesinin yanında bu mesleklerin temini zorlaştıran etmenleri de incelemektir. Bu yapılırken Diyarbakır ve Türkiye genelinde görüşülen işverenlere temininde güçlük yaşama nedenleri beş başlık altında sunulmuştur. Buna göre hem Diyarbakır hem de Türkiye genelinde işverenler eleman teninde güçlük çekme nedeni olarak ilk sıraya yeterli beceri ve niteliğe sahip eleman olmamasını koymuşlar bunu yeterli iş tecrübesine sahip eleman yoktur ifadesi takip etmiştir. Diyarbakır için temininde güçlük çekilme nedenlerinde çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi son sırada gelirken, Türkiye genelinde çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi ile %0,1'lik bir farkla önerilen ücretin az bulunması gelmektedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Tablo 37 Sektörlere Göre Net İstihdam Beklentisi-Diyarbakır

Sektör	31 Aralık 2013	30 Haziran 2014	31 Ara. NİDO	30 Haz. NİDO
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	17	30	1%	2%
İMALAT	387	149	5%	2%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	-5	0	-2%	0%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON	15	0	20%	0%
İNŞAAT	161	514	1%	4%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET;	943	659	9%	6%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	353	389	12%	13%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	182	57	10%	3%
BİLGİ VE İLETİŞİM	11	35	4%	12%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	8	16	3%	5%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	-4	0	-2%	0%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	109	44	7%	3%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	-172	150	-2%	2%
EĞİTİM	65	-13	3%	-1%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	40	32	1%	1%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	-65	0	-22%	0%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	25	14	3%	2%
Genel Toplam:	**2.071**	**2075**	**4%**	**4%**

Kaynak: İL İPTA 2013

Çalışmada işverenlere altı aylık periyotlarda istihdamın artış ya da azalışı ile ilgili sorular sorulmuş verdikleri cevaplar doğrultusunda net istihdam değişimi hakkında yorum yapılmaya çalışılmıştır. Buna göre sektörlere göre baktığımızda Diyarbakır için her iki altı aylık dönemde de en fazla artış beklenen sektör toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı iken net istihdam değişim oranına (NİDO) baktığımızda sektörde yer alan işyeri sayısının azlığından kaynaklı ilk sırada %20'lik oranla su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri gelmektedir. Azalış açısından baktığımız da ise en fazla azalışın idari ve destek hizmetleri faaliyetleri sektöründe gerçekleşeceği görülmektedir.

Tablo 38 Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Beklentisi-Diyarbakır

Meslek Grupları	31 Ara.Net İstihdam Değişimi	30 Haz. Net İstihdam Değişimi	31. Ara. NİDO	30 Haz. NİDO
Yöneticiler	3	6	0,2%	0,3%
Profesyonel Meslek Mensupları	152	42	3,0%	0,8%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	416	199	7,9%	3,8%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	54	39	2,1%	1,5%
Hizmet Ve Satış Elemanları	446	165	4,9%	1,8%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	29	-2	10,2%	-0,8%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	271	597	2,5%	5,6%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	694	570	8,4%	6,9%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	5	459	0,0%	3,7%
Genel Toplam:	**2.071**	**2.075**	**3,7%**	**3,7%**

Kaynak: İL İPTA 2013

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimi (bu mesleklerdeki istihdam artış yada azalışı) 31 Aralık 2013 tarih baz alındığında en fazla artışın tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunda olması beklenirken, 30 Haziran 2014 tarihi baz alındığında ise sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar grubunda beklendiği görülmektedir. Birinci periyotta istihdam azalışı beklenen bir meslek grubunun olmadığı görülürken; ikinci periyotta nitelikli tarım, orman ve su ürünleri çalışanları grubunda küçükte olsa bir azalış beklenmektedir.

İstihdam Artışı Beklenen Meslekler

Tablo 39 En Fazla İstihdam Artışı Beklenen 20 Meslek-Diyarbakır

31 Aralık 2013 İtibariyle Artış Beklenen Meslekler	30 Haziran 2014 İtibariyle Artış Beklenen Meslekler
Servis Şoförü (Okul)	Şoför (Yolcu Taşıma)
Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (Temizlik)
Elektrik Teknisyeni	Mermer İşçisi
Konfeksiyon İşçisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Beden İşçisi (Temizlik)	Konfeksiyon İşçisi
Makineci (Dikiş)	Temizlik Görevlisi
Pazarlamacı	Şoför-Yük Taşıma
Beden İşçisi (Genel)	Otobüs Kaptanı (Şoförü)
Garson (Servis Elemanı)	Pazarlamacı

Ağır Kamyon Şoförü	Güvenlik Görevlisi
Hamal	Ağır Kamyon Şoförü
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Satış Temsilcisi / Plasiyer
Pamuk Toplama Makinesi Operatörü	Sıvacı
Radyoloji Teknisyeni- Radyodiagnostik	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Çırçır Makinesi Operatörü	Makineci (Dikiş)
Ütücü	Tuğla Örücü (Ateş Tuğlası)
Beden İşçisi-Bina İnşaatı	Soğuk Demirci
İnşaat Bakım İşçisi	Komi (Garson Yardımcısı)
Komi (Garson Yardımcısı)	Telekomünikasyon Teknisyeni
Aşçı	Mobilya İmalat Ustası / Mobilyacı (Ahşap)

Kaynak: İL İPTA 2013

Sektörlere ve meslek gruplarına göre istihdam değişimine ve değişim oranlarına baktıktan sonra mesleklerdeki istihdam artış ve azalışı hakkında yorum yapabiliriz. Diyarbakır da 31 Aralık 2013 tarihini baz alarak istihdamında artış beklen ilk yirmi mesleği sıraladığımızda; sıralamanın ilk beşini servis şoförü (okul), güvenlik görevlisi, elektrik teknisyeni, konfeksiyon işçisi ve beden işçisi(temizlik) şeklinde oluştuğunu görmekteyiz. Bu beş meslek toplam istihdam artışının yaklaşık %50'lik kısmını oluşturmaktadır.

30 Haziran 2014 tarihi baz alındığında ise istihdam artışı beklenen ilk yirmi mesleğin ilk beşinde sırasıyla şoför (yolcu taşıma), beden işçisi (temizlik), mermer işçisi, beden işçisi (inşaat) ve konfeksiyon işçiliği mesleklerinin geldiği görülmektedir.

İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler

Tablo 40 En Fazla İstihdam Azalışı Beklenen 20 Meslek-Diyarbakır

31 Aralık 2013 İtibariyle Azalış Beklenen Meslekler	30 Haziran 2014 İtibariyle Azalış Beklenen Meslekler
Temizlik Görevlisi	Pamuk Toplama Makinesi Operatörü
Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü	Çırçır Makinesi Operatörü
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	Direksiyon Eğitmeni
Minibüs Şoförü	Hamal
Şoför-Yük Taşıma	Peyzaj Bahçıvanı
Soğuk Demirci	Bilet Satış Elemanı (Gişe/banko)
Beden İşçisi (İnşaat)	Mermer Ebatlandırma İşçisi
Mermer İşçisi	İnşaat Bekçisi
Futbolcu	Isı Yalıtımcısı
Tuğla Örücü (Ateş Tuğlası)	Gazete Muhabiri
Sıhhi Tesisatçı	Diğer Elektronik Teknisyenleri
Doğalgaz Çelik Boru Kaynakçısı	Yönetici (İnşaat)
Sıvacı	Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi
Tuğla İmal İşçisi	Elektrik Tesisatçısı-Bina
Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi	Kasap
İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)	Yağ Teknikeri
Duvarcı	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim
İnşaat Bekçisi	Harita Mühendisi
Alçı Sıva Uygulayıcısı	Harita Teknisyeni
İnşaat Kalfası (Genel)	Mobilya ve Dekorasyon Montaj Ustası

Kaynak: İL İPTA 2013

İstihdamda artış olduğu gibi azalış da meydana gelmektedir. Diyarbakır'da 31 Aralık 2013 tarihi baz alındığında istihdam azalışı meydana gelecek ilk yirmi meslek tabloda belirtildiği gibi temizlik görevlisi, bobin katlama-büküm makine operatörü ve inşaat elemanları kalıpçısı meslekleri olarak sıralanmaya devam etmektedir.

30 Haziran 2014 tarihi baz alındığında ise istihdam azalışı beklenen meslekler pamuk toplama makinesi operatörü, çırçır makinesi operatörü, direksiyon eğitmeni ile ilk üç sıra ile başlayıp devam etmektedir.

İstihdam azalış ve artışı beklenen meslekler incelenirken sırlamada yer alan mesleklerin çalışma şart ve zamanlarının göz önünde bulunması gereklidir. Örneğin Diyarbakır'da ikinci altı aylık periyotta pamuk toplama makinesi operatörlüğü ve çırçır makinesi operatörlüğü mesleklerindeki azalış bu dönemde pamuk hasatının henüz başlamaması ile ilgilidir.

SONUÇ

Diyarbakır İşgücü Piyasası Analizi raporunun, 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında Diyarbakır ilinde gerçekleştirilen Talep Araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlarından bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları raporun veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, Diyarbakır ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, Talep Araştırması'nın katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Bu sıkıntıların büyük çoğunluğu, özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin il özelinde değil, TRC2 bölgesi genelinde mevcut olmasıdır. Veri anlamında ikinci bir kısıtlılık ise işgücü talebi araştırmasının sadece 10 ve fazla çalışanı olan işyerlerine odaklanmasıdır. Bu anlamda iki tespit yapılabilir. Birincisi 1-9 kişi büyüklüğüne düşmüş işyerlerinin azımsanamayacak kadar çok olmasıdır. Dolayısıyla Talep Araştırması sonucunda yapılan analiz ve veri gruplamaları, 1-9 kişi çalıştıran sadece bazı işyerlerini kapsamıştır. İkinci tespit ise araştırmaya çerçevesinde görüşülen işyerlerinin toplam istihdam anlamında Diyarbakır özelinde beyan edilen sadece 55.516 çalışanı kapsıyor olmasıdır. 2012 yılı itibariyle Diyarbakır ilinde çalışma yaşı nüfusun (15-64 yaş) yaklaşık 950.000 olduğu, bu nüfusun da 2011 yılı itibariyle %40,4'ünün işgücüne katıldığı düşünüldüğünde araştırmanın kapsamı hayli daralmış olmaktadır. Buna tarım sektörü, kayıt dışı sektör ve kamu sektörünün payları da eklendiğinde elde edilen verilerin sadece kısıtlı sayıda işyeri ve çalışan açısından geçerli olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yine de bu raporun sonuçlarına bu kısıtlılıklar göz önünde tutularak bakıldığında mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Bu raporda sunulan veri ve analizin değerlendirmesi sorun alanlarının, ihtiyaçların ve işgücü gelişimi açısından hedef kitlenin tespiti olarak üç grupta ele alınabilir. Aşağıda yapılan değerlendirme bu üç grubu birbiriyle ilişkili bir şekilde sunmaktadır.

TRC2 bölgesinde iktisadi faaliyet ve istihdam 2012 yılında %46,2 hizmetler sektöründe yoğunlaşmakta, buna paralel olarak en fazla Gayri Safi Katma Değer yine hizmetler sektöründe üretilmektedir. TRC2 bölgesinde kişi başı Gayri Safi Katma Değer, istihdam ve işgücüne katılım Türkiye'den daha düşüktür. Bu durum toplam nüfusa oranla özellikle 0-14 yaş aralığı nüfusun çok yüksek olması ve çalışabilir nüfusun niteliksiz olması etkilidir.

Diyarbakır 'da çalışma yaşı kapsamındaki nüfus Türkiye genelinden daha düşük eğitimlidir. Buna ek olarak Diyarbakır ilinde çalışma yaşı kapsamındaki kadın nüfus, erkek nüfustan daha az eğitimlidir. İşsizlik oranlarına bakıldığında, TRC2 bölgesinde işsizliğin %6,9 oranıyla Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. İşsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun kadınlarda 25-34 yaş grubu, erkeklerde ise 20-24 yaş grubu oluşturmaktadır. TRC2 bölgesinde eğitim yükseldikçe işgücüne katılım da yükselmektedir. Bu veriler kadınların ve gençlerin işgücüne katılım oranının ve istihdam olanaklarının artması, işsizlik oranlarının ise azalması için kadınlara ve gençlere önem verilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin

öncelikli hedef kitlesi kadınlar ve gençler başta olmak üzere işsizler, diğer bir hedef kitlesi ise işgücü dışında kalan nüfus olmalıdır.

Diyarbakır ilinde yeni öğrenci kayıtlarının meslek ve teknik ortaöğretim lehine artışta olduğudur. Bu durum talep açısından daha fazla nitelikli işgücü yetişmesi anlamına gelmektedir.

Arz ve talep eşleştirmeleri düşünüldüğünde, 2012 yılı itibariyle Diyarbakır ili özel sektöre ait alınan 2.019 açık işe başvuru yapan sayısı 5.230 kişidir. Yapılan başvurulardan İşe yerleştirilmiş olanların sayısı ise başvuranların yaklaşık beşte birine tekabül eden 1.032 kişidir. Ayrıca TRC2 bölgesi genelinde işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun da 15-24 yaş grubu olduğu ve işe başvuruların çok büyük oranda ilkokul ve ortaokul mezunları tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Bu veriler ışığında Diyarbakır ili özelinde bu yaş grubu işgücünün eğitilmesi ihtiyacı olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda düzenlenecek eğitimlerin hedef kitlelerinden ağırlıklı kısmının 15-24 yaş aralığındaki işgücü olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Yine arz ve talep eşleştirmeleri anlamında, yapılan eşleştirmeler sonucunda gönderilen kişilerin işveren tarafından kabul edilmemesi durumunda kabul edilmeme sebeplerinin neler olduğu bilinememektedir. İleride daha iyi işe yerleştirmeler yapılabilmesini sağlamak açısından işverenlerin gönderilen kişileri kabul etmeme sebeplerinin araştırılmasında yarar vardır.

İşgücü talebi açısından bakıldığında Diyarbakır ili özelinde idari ve destek hizmetleri, imalat, toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektörlerinin hem işyeri sayısı, hem çalışan dağılımı, hem açık iş, hem işe giriş-çıkışlar, hem de gelecekte istihdam artışı anlamında ağırlıklı bir yere sahip olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin kısa vadede bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelmesi olumlu sonuçlar yaratabilir.

İşgücü piyasası analizlerinde temel göstergelerden birisi olan açık iş oranı toplam açık iş sayısının yanı sıra sektörlerin istihdam büyüklüklerini de dikkate almaktadır. Açık iş oranı yüksek olan sektörlerin ağırlıklı sektörlere ek olarak büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu anlamda Diyarbakır ilinde bu potansiyeli yansıtan sektör kültür,sanat,eğlence,dinlence ve spor faaliyetleri görülmektedir. Ayrıca hem kısa ve hem orta vadede net istihdam artış oranı beklentisi en yüksek olan sektör kültür,sanat,eğlence,dinlence ve spor faaliyetleridir. Bunun yanı sıra orta vadede madencilik ve taşocaklığı sektörün net istihdam artış oranı beklentisi yüksek olan sektörlerden biridir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme programlarının özellikle de orta vadede (1 yıl) bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelik olması işgücü arzı ve talebi eşleştirmeleri açısından olumlu sonuçlar verebilir.

Son olarak ise dikkat edilmesi gereken önemli bir unsur, araştırma kapsamında Diyarbakır ili işgücü piyasasına meslek grupları açısından bakıldığında en fazla çalışan sayısının hem kadınlar, hem de erkekler için nitelik gerektirmeyen işlerde yoğunlaştığıdır.. Ayrıca temininde güçlük çekilen mesleklerde de zihinsel engelliler öğretmeni-özel eğitim, pazarlamacı, güvenlik görevlisi, mermer işçisi ve ağır kamyon şoförü meslekleri gibi zor çalışma koşullarıyla bilinen meslekler öne çıkmaktadır. Bu durumda Diyarbakır ilinde işgücü talebi açısından, aslında eğitim aranmayan mesleklerin veya işgücünün düşük düzey eğitimli olmasının işverenler için yeterli olacağı sonucuna varılabilir. Ancak bu araştırma ve analiz çerçevesinde ücret ve çalışma koşulları gibi işgücü piyasası bileşenleri değerlendirilmeye alınmadığı için, bu tespitin işgücü arz ve talebi arasında var olan dengesizlikleri gidermekte işlevsel olacağı düşünülmemektedir.

İşverenlerin gelecek ile ilgili olumlu beklentileri işgücü piyasasında talep yaratacaktır. Bu işgücü talebiyle arzı eşleştirerek Diyarbakır 'da istihdamı artırmak üzere aşağıdaki öneriler değerlendirilmelidir:

- İŞKUR'un işsiz kayıtlarında sayısal olarak işgücü piyasasında mevcut talebin çok üstünde olan işsizlere yönelik, onları istihdama dahil edecek şekilde kurslar düzenlenmelidir
- İşverenlerin nitelik gerektiren mesleklerde eleman talebine karşılık, sistemde kayıtlı iş arayanlara niteliklerini geliştirmek üzere eğitimler vererek, bu kayıtlı işgücünü işverene sunmak üzere işyeri ziyaretleri fazlalaştırılabilir.
- TRC2 bölgesinde belli bir ağırlığı olan tarım sektöründe meydana gelecek olası daralma tarımdan ayrılan kesimin kente göç etmesine neden olabilir. Bu nedenle, tarım sektöründen ayrılan kişiler ve özellikle kadınlar göz önüne alınarak bu bireylerin istihdamını sağlayacak eğitim faaliyetleri düzenlenmesi de gerekmektedir.

- İşgücü piyasasında kadınlar ve gençlerin istihdama katılım oranlarını yükseltmek amacıyla hedef kitlesi gençler ve kadınlar olan eğitim programları düzenlenmelidir.

- Dezavantajlı grubun işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak için kontenjanları dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları hazırlanmalıdır.
- Mesleki eğitim programları çerçevesinde, örgün öğretimden ayrılan genç nüfusu ve açık iş taleplerini birlikte değerlendirerek, işgücü piyasasına dahil edecek şekilde eğitim başlıkları belirlenmelidir.
- Kadınların istihdama katılımını artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında gerektiği takdirde mesleki eğitim kurslarına katılımı artıracak teşvik politikaları uygulanmalıdır.
- Özellikle imalat, madencilik ve taşocaklığı ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektöründe beklenen istihdam artışına yönelik bu sektörde faaliyet gösteren işyerleri ile yakın ilişki kurularak oluşması beklenen eleman ihtiyacını gidermek üzere eğitimler ve araştırmalar yapılmalıdır.
- Özellikle Diyarbakır ilimizde temininde güçlük çekilen mesleklerde temininde güçlük çekilme sebeplerinin başında bu mesleklerdeki kişilerin yeterli iş tecrübesi ve gerekli bilgi beceri yetersizliği öne çıkmaktadır.Bu paralelde hem kişisel gönderme kolaylığı hemde bu yönde pratik çözüm olması açısından "işbaşı" (staj) programlarına ağırlık verilmelidir.

Diyarbakır 'daki işgücü talebini kurum vasıtasıyla karşılayabilmek için Diyarbakır İŞKUR İl Müdürlüğü:

- İşe yerleştirme olanaklarını kamuyla paylaşmalı

- Düzenli periyotlarla işe yerleştirmelere ve eğitim faaliyetlerine ilişkin istatistikleri kamuoyuna duyurmalı
- Kurum veritabanında yüksek nitelikli iş arayanların oranını arttırmalı

KAYNAKÇA

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri
İŞKUR, İstatistik Yıllıkları,İPTA
SGK, Aylık İstatistik Bülteni
Ekonomi Bakanlığı
Türkiye Odaları Borsalar Birliği
Kalkınma Bakanlığı
Hazine Müsteşarlığı
Milli Eğitim Bakanlığı,
İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu

EKLER

Ek 1: İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

İŞKUR

..... İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI

İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi verme ve gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, **yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır.** Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.
2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun 21'inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur.**
3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136. maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

Bu araştırma, ilinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm işyerlerini kapsamaktadır. İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan işyerlerinde insan kaynakları, personel, işletme veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. **Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.**

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No	:	
İşyerinin Yasal Ünvanı	:	
İşyerinin Tabela Ünvanı	:	

ADRES BİLGİLERİ

İL	:	.....
İLÇE	:	
KÖY	:	
MAHALLE	:	
CADDE/SOKAK	:	
DIŞ KAPI NO	:	
İÇ KAPI NO	:	
TELEFON/FAKS/e-posta	:	...../...../ .....@.....

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı	:	Unvanı	:
Tarih	:	Telefonu	:
E-posta	:	İmza/Kaşesi	:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı ve Soyadı			
Tarih ve İmza			

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	TELEFON	FAKS	E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	.....	.....	.....

1 / 7

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

S1. İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz?
(Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve parekende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

S2. İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile aynı mı, değişmiş mi?
(Bu soru ziyaret edilen işyerinde değil, İŞKUR'un Bürosunda Koordinatör veya görevlendireceği bir kişi tarafından doldurulacaktır.)

Aynı	Değişmiş

Sonraki Sayfaya Geçiniz

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S3: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan İş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S6: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman İhtiyacı duymuyoruz. ☐ ⇒ Soru 6'ya geçiniz.

01	02	03	04									05	06				
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5. Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik becerı) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği									İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık işlerinizi genellikle hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete-İlan, vb. 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet-Sosyal Medya 5. Özel İstihdam Büroları				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5
		☐											☐					

BÖLÜM IV. 31 ARALIK 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER		
01	02	03
5.6: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse →	6.3'e geçiniz
	Hayırsa →	6.1 veya 6.2 geçiniz
5.6.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum. ☐	→	7.soruya geçiniz
5.6.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
56.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış	

5.7: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse →	7.3'e geçiniz
	Hayırsa →	7.1 veya 7.2 geçiniz
5.7.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını beklemiyorum. ☐	→	8.soruya geçiniz
5.7.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
57.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış	

BÖLÜM V. 30 HAZİRAN 2014 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİĞİ OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER		
01	02	03
8.8: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse →	8.3'e geçiniz
	Hayırsa →	8.1 veya 8.2 geçiniz
8.8.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
8.8.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
88.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış	

5.9: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse →	9.3'e geçiniz
	Hayırsa →	9.1 veya 9.2 geçiniz
5.9.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
5.9.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
59.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal Azalış	

BÖLÜM VI. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

10: 2013 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

10.1: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.

01	02	03	04				
Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz meslekteki ara kanıştınız mı? 1-EVET 2- HAYIR 3-KISMEN	Temininde Güçlük Çeklme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
		☐					

Ek 2- A : Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 74 ilde tamsayım 7 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2- B : Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v\left(\hat{Y}_h\right) = N_h{}^2 v\left(\bar{y}_h\right) = N_h{}^2 \left[\sum \left(y_i - \bar{y}_h\right)^2 / \left(n_h - 1\right)\right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$$ olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2- C : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2012)

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı	Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585	Adana	1.677
Manisa	1.582	Ankara	1.982
Tekirdağ	1.545	Antalya	1.745
Hatay	1.416	Bursa	1.838
Aydın	1.370	Denizli	1.507
Şanlıurfa	1.342	Diyarbakır	1.422
Kahramanmaraş	1.327	Gaziantep	1.472
Eskişehir	1.282	İstanbul	2.132
Sakarya	1.250	İzmir	1.881
Diyarbakır	1.070	Kayseri	1.440
Afyonkarahisar	995	Kocaeli	1.737
Elazığ	974	Konya	1.658
Ordu	962	Mersin	1.572
Kütahya	890	Muğla	1.478
Erzurum	856	Trabzon	1.393
Van	850	**ÖrneklemToplam**	**24.934**
Zonguldak	832		
Sivas	804	Tokat (Pilot İl)	704
Çorum	802	Samsun (Pilot İl)	1387
Çanakkale	753		
Düzce	736	**Araştırmada Seçilen Toplam İşyeri**	**65.723**
Uşak	691		
Giresun	687		
Mardin	677		
Osmaniye	671		
Adıyaman	644		
Batman	641		
Rize	607		
Aksaray	602		
Nevşehir	559		
Edirne	517		
Isparta	505		
Kırklareli	485		
Kastamonu	481		
Yozgat	475		
Amasya	445		
Niğde	423		
Bolu	406		
Karaman	393		
Yalova	386		
Burdur	364		
Şırnak	345		
Bartın	303		
Karabük	299		
Bilecik	291		
Bingöl	281		
Sinop	280		
Erzincan	278		
Kırşehir	260		
Artvin	244		
Kırıkkale	240		
Siirt	233		
Bitlis	216		
Ağrı	213		
Çankırı	212		
Muş	192		
Kars	177		
Iğdır	162		
Gümüşhane	127		
Kilis	119		
Hakkari	117		
Tunceli	93		
Bayburt	77		
Ardahan	57		
Tamsayım toplamı	**38.698**		

Ek 2- D : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2013)

TAM SAYIM YAPILAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI	TAM SAYIM YAPILAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI	ÖRNEKLEM YAPAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI
Adana	3.803	3.326	Kars	296	261	Antalya	1686	1397
Adıyaman	855	733	Kastamonu	713	561	Bursa	1.802	1.555
A.Karahisar	1.327	1.131	Kayseri	2.897	2.710	Denizli	1286	1149
Ağrı	445	382	Kırıkkale	308	275	İstanbul	5.985	5.104
Aksaray	813	722	Kırklareli	601	506	İzmir	3020	2526
Amasya	625	578	Kırşehir	364	311	Kocaeli	1.783	1.521
Ardahan	77	74	Kilis	157	136	Ankara	4.026	3.086
Artvin	318	286	Konya	3.921	3.533	**Örneklem Toplam**	**19.588**	**16.338**
Aydın	1.786	1.414	Kütahya	1.111	924	GENEL TOPLAM	100.857	87.719
Balıkesir	2.050	1.802	Diyarbakır	1.527	1.368			
Bartın	361	328	Manisa	2.104	1.881			
Batman	1.158	932	Mardin	1.399	1.194			
Bayburt	98	80	Mersin	3.144	2.713			
Bilecik	370	309	Muğla	2.326	2.049			
Bingöl	524	461	Muş	407	352			
Bitlis	375	347	Nevşehir	759	670			
Bolu	533	477	Niğde	581	471			
Burdur	461	394	Ordu	1.297	1.189			
Çanakkale	937	845	Osmaniye	948	847			
Çankırı	253	219	Rize	795	724			
Çorum	1.017	920	Sakarya	1.760	1.607			
Diyarbakır	**2.749**	**2.468**	Samsun	2.007	1.593			
Düzce	970	867	Siirt	366	347			
Edirne	639	560	Sinop	343	305			
Elazığ	1.314	1.095	Sivas	1.109	987			
Erzincan	380	347	Şanlıurfa	2.463	2.163			
Erzurum	1.197	1.046	Şırnak	660	576			
Eskişehir	1.735	1.579	Tekirdağ	2.141	1.849			
Gaziantep	2.935	2.662	Tokat	920	846			
Giresun	889	798	Trabzon	2.324	1.990			
Gümüşhane	178	152	Tunceli	163	151			
Hakkari	200	187	Uşak	910	828			
Hatay	2.024	1.788	Van	1.203	1.061			
Iğdır	277	246	Yalova	520	469			
Isparta	615	556	Yozgat	634	548			
K.Maraş	1.892	1.626	Zonguldak	983	842			
Karabük	413	365	Tamsayım Toplam	81.264	71.381			
Karaman	510	442						

Ek 2- D : Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2013)

Ek 3 –A: Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2012 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İKO} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam+İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \text{ x } 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\textbf{\textit{İstihdam Oranı}} = \frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı $= \frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer İşinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine ençok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı $= \frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam+işiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- İçinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. *Emekli:* Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı $= \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı $= \frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 3 –B: Nüfus ve Konut Araştırmasına Göre İl Düzeyinde İşgücü Piyasası Göstergeleri

1- Temel İşgücü Göstergeleri

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9

Diyarbakır	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

2- İstihdamın Sektörel Dağılımı

İl	İstihdam (000)	Tarım (000)	Sanayi (000)	Hizmet (000)	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
Toplam	**24 320**	**5 531**	**6 605**	**12 184**	**22,7**	**27,2**	**50,1**
Adana	595	113	170	312	19,0	28,6	52,4
Adıyaman	187	95	34	58	50,8	18,4	30,8
Afyonkarahisar	237	96	53	88	40,4	22,5	37,1
Ağrı	151	54	42	55	35,8	28,0	36,1
Amasya	116	54	17	45	46,3	14,9	38,8
Ankara	1 570	75	349	1 146	4,8	22,2	73,0
Antalya	790	214	108	468	27,1	13,6	59,3
Artvin	73	29	11	33	40,1	14,7	45,2
Aydın	359	118	77	164	32,8	21,4	45,8
Balıkesir	426	169	81	176	39,7	19,0	41,3
Bilecik	72	15	27	30	21,3	37,1	41,7
Bingöl	78	27	16	35	35,0	20,7	44,3
Bitlis	91	40	13	39	43,6	13,7	42,7
Bolu	99	30	22	47	29,8	22,7	47,5
Burdur	97	45	17	35	46,3	17,8	35,8
Bursa	916	132	390	394	14,4	42,6	43,0
Çanakkale	195	76	34	85	38,8	17,5	43,8
Çankırı	65	29	11	25	45,1	16,3	38,5
Çorum	183	69	49	65	37,4	27,0	35,6
Denizli	360	106	116	138	29,3	32,3	38,4
Diyarbakır	347	82	87	178	23,6	25,2	51,3
Edirne	177	63	28	86	35,6	16,0	48,4
Elazığ	159	45	32	82	28,5	20,1	51,4
Erzincan	74	29	9	36	38,6	12,5	48,8
Erzurum	242	110	32	100	45,3	13,3	41,4
Eskişehir	247	38	80	129	15,5	32,4	52,1
Gaziantep	460	75	172	213	16,3	37,5	46,2
Giresun	153	70	26	56	46,1	17,0	37,0
Gümüşhane	41	16	7	18	38,2	17,5	44,3
Hakkari	62	12	6	44	19,5	9,7	70,8
Hatay	423	107	103	213	25,3	24,3	50,3
Isparta	152	62	22	68	40,8	14,7	44,5
Mersin	517	166	101	250	32,0	19,6	48,4
İstanbul	4 565	31	1 677	2 857	0,7	36,7	62,6
İzmir	1 330	156	404	770	11,8	30,3	57,9
Kars	102	49	16	37	48,3	15,4	36,3
Kastamonu	156	82	20	54	52,8	12,7	34,5
Kayseri	368	54	135	179	14,6	36,7	48,7
Kırklareli	140	35	43	62	25,0	31,0	44,0
Kırşehir	75	29	15	31	38,6	19,9	41,5
Kocaeli	502	22	221	258	4,4	44,1	51,5
Konya	649	205	155	289	31,6	23,8	44,5
Kütahya	195	76	50	69	39,0	25,7	35,3
Diyarbakır	230	78	47	105	34,0	20,2	45,7
Manisa	520	212	131	178	40,7	25,1	34,2

Kahramanmaraş	307	97	97	112	31,8	31,7	36,5
Mardin	177	58	31	88	32,8	17,4	49,8
Muğla	343	107	50	186	31,1	14,7	54,2
Muş	115	65	17	34	56,2	14,4	29,4
Nevşehir	110	47	16	47	42,6	14,2	43,2
Niğde	122	58	22	42	47,5	18,4	34,1
Ordu	282	138	57	88	48,8	20,1	31,1
Rize	108	39	26	43	36,3	23,8	39,9
Sakarya	281	71	89	121	25,2	31,7	43,2
Samsun	434	169	90	175	38,9	20,8	40,3
Siirt	73	23	12	38	31,7	16,3	52,0
Sinop	77	27	20	30	35,2	26,0	38,8
Sivas	194	73	42	78	37,8	21,8	40,3
Tekirdağ	317	49	148	121	15,4	46,6	38,1
Tokat	207	102	34	71	49,1	16,3	34,6
Trabzon	281	103	55	123	36,7	19,5	43,8
Tunceli	35	8	3	25	21,6	7,8	70,6
Şanlıurfa	400	191	58	151	47,6	14,5	37,8
Uşak	132	52	35	45	39,5	26,4	34,1
Van	249	65	83	101	26,1	33,4	40,5
Yozgat	159	78	29	52	48,8	18,4	32,9
Zonguldak	220	58	67	96	26,2	30,4	43,5
Aksaray	139	59	31	50	42,2	22,0	35,8
Bayburt	32	16	5	11	50,0	14,4	35,6
Karaman	81	32	20	29	39,7	25,1	35,2
Kırıkkale	75	16	16	43	21,2	21,5	57,3
Batman	112	30	26	56	26,5	23,5	50,0
Şırnak	93	15	13	65	15,7	14,5	69,8
Bartın	69	25	18	26	36,3	26,5	37,2
Ardahan	47	31	2	14	66,2	3,8	30,0
Iğdır	66	32	8	25	49,0	12,3	38,7
Yalova	69	8	20	41	11,7	29,0	59,2
Karabük	67	10	18	39	15,0	26,8	58,2
Kilis	41	18	7	17	42,9	16,5	40,6
Osmaniye	132	34	39	59	25,8	29,6	44,5
Düzce	130	42	43	45	32,1	33,3	34,6

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

Ek 4- Diğer Tablolar

Ek 4-A: Türkiye Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları

Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2013/1. Dönem									
Sektörler	**İşyeri Sayısı**	**Çalışan Sayısı**	**Açık İş Sayısı**	**Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı**	**31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam**	**30 Aralık 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam**	**Açık İş Oranı**	**Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık**	**Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran**
Madencilik ve taş ocakçılığı	1.590	78.462	2.398	2.814	1.492	2.248	3,0	1,9	2,9
İmalat	47.378	1.991.454	113.084	134.403	101.196	79.726	5,4	5,1	4,0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	590	37.568	494	510	534	538	1,3	1,4	1,4
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	389	28.801	532	559	219	524	1,8	0,8	1,8
İnşaat	29.776	653.825	22.728	45.631	36.993	35.600	3,4	5,7	5,4
Toptan ve perakende ticaret	45.281	925.382	44.837	61.834	48.878	46.739	4,6	5,3	5,1
Ulaştırma ve depolama	10.977	289.106	8.628	13.091	6.680	10.241	2,9	2,3	3,5
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	11.428	282.720	16.875	22.200	1.700	15.535	5,6	0,6	5,5
Bilgi ve iletişim	2.325	71.742	2.814	2.764	4.272	3.881	3,8	6,0	5,4
Finans ve sigorta faaliyetleri	3.382	97.973	2.064	2.340	3.754	3.874	2,1	3,8	4,0
Gayrimenkul faaliyetleri	1.487	32.464	1.370	1.891	2.058	2.669	4,1	6,3	8,2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8.034	182.122	7.261	10.595	8.681	14.246	3,8	4,8	7,8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	6.690	490.060	17.891	19.887	34.422	35.670	3,5	7,0	7,3
Kamu yönetimi ve savunma zorunlu sosyal güvenlik	2	27	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Eğitim	5.319	153.509	3.861	5.693	3.671	2.659	2,5	2,4	1,7
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4.111	165.943	7.017	9.896	5.126	4.929	4,1	3,1	3,0
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	766	19.251	623	852	-12	546	3,1	-0,1	2,8
Diğer hizmet faaliyetleri	4.142	94.944	5.606	5.988	4.243	8.707	5,6	4,5	9,2
GENEL TOPLAM	183.667	5.595.354	258.082	340.950	263.906	268.334	4,4	4,7	4,8

Ek 4-B: İl Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları

Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2013/1. Dönem									
Sektörler	**İşyeri Sayısı**	**Çalışan Sayısı**	**Açık İş Sayısı**	**Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı**	**31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net**	**30 Aralık 2014 İçin Belirtilen Net**	**Açık İş Oranı**	**Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık**	**Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran**
Madencilik ve taş ocakçılığı	37	1.331	15	19	17	30	1,1	1,3	2,2
İmalat	327	7.507	211	470	387	149	2,7	5,2	2,0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	8	302	0	8	-5	0	0,0	-1,5	0,0
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	3	74	0	0	15	0	0,0	20,3	0,0
İnşaat	725	12.908	134	471	161	514	1,0	1,3	4,0
Toptan ve perakende ticaret	708	10.469	434	829	943	659	4,0	9,0	6,3
Ulaştırma ve depolama	117	2.976	15	67	353	389	0,5	11,9	13,1
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	111	1.807	65	146	182	57	3,5	10,1	3,1
Bilgi ve iletişim	21	288	0	43	11	35	0,0	3,7	12,0
Finans ve sigorta faaliyetleri	27	299	8	12	8	16	2,6	2,7	5,4
Gayrimenkul faaliyetleri	10	210	3	8	-4	0	1,6	-2,1	0,0
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	103	1.626	77	232	109	44	4,5	6,7	2,7
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	150	9.265	26	46	-172	150	0,3	-1,9	1,6
Eğitim	93	2.099	8	51	65	-13	0,4	3,1	-0,6
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	83	3.143	34	186	40	32	1,1	1,3	1,0
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	13	290	0	1	-65	0	0,0	-22,4	0,0
Diğer hizmet faaliyetleri	56	922	38	38	25	14	3,9	2,7	1,5
GENEL TOPLAM	2.592	55.516	1.069	2.627	2.071	2.075	1,9	3,7	3,7

TÜRKİYE İŞ KURUMU
DİYARBAKIR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ
Adres:
Tel:
www.iskur.gov.tr